

حکومه‌تا هه‌ریما کوردستانی - عیراق
وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی
په‌به‌ریا گشتی یا پرۆگرام و چاپه‌مه‌نییا

کارگیریا کوگه‌هان

بوپولا سیی بازرگانی

دانان

د. زاهد عبدالحمید سعید

سامر یاسر البکری

محمد عواد حسن

هاتییه کرمانجیکرن ژ لای

بفرین فریق سعید

هوزان نایف داوود

پیداچوونا زانستی

هوزان نایف داوود

پیداچوونا زمانی

علی عبدالله صالح

سہرپہرشتی زانستی یی چاپی: بفرین فریق سعید

سہرپہرشتی ہونہری یی چاپی:

تاپیکرن و دیزاین: عدنان أحمد خالد

بہرگا: ثاری محسن أحمد

پشکا نیکی

پیناسا کارگیریا کۆگههئ و گرنگیا وی

أ- پیناسا کارگیریا کۆگههئ و پرؤسا عه مبارکرنئ

پرؤسا عه مبارکرنئ گهلهک یا کهفنه مرؤقان هر د کهفندا پراکتیزه دکر پشتی زانی ئەف پرؤسه چهندا گرنگه، ئەفجا رادبوون ب عه مبارکنا گهنمی و کهل و پهلان و دیاراستن بۆ دهمین درێژ و ب تایبەت سهبارەت وان کهل و پهلان کو دزیدهنه ژ پیدفیا وان بۆ دهمین دی کو پیدفی یا پی ههئ.

و پشتی پیشفه چوونا کۆمهئ و زیدهبوونا پیدفیین مرؤقان ژ ئەنجامی پیشفه چوونا مرؤقان و زانستی پیدفیا زیدهبوونا بهرهمی دهرکهت و پیدفیا ههبوونا هندهک دهزکههان و ژ وان کارگیریا کۆگههئ. ئەفجا لقیره گهلهک یا گرنگه کو گرنگی بهیته دان ب کارگیریا چالاکیین کۆگههئ بۆ پاراستنا ههمی جوړین کهل و پهلان د جهین تایبەتدا ژ ههمی مهترسیین تۆش دبنئ، ئەفجا چ ئەو کهل و پهل بن ئەوین بهرهمئینانا وان بدوماهیک هاتی یان چهند کهل و پهل بن ئەوین دهینه بکارئینان بۆ بهردهوامیا پروسین بهرهم ئینانئ.

و ژ فیئرئ دیار دبیت گرنگیا دانانا سنورین ئیکلا و بهرچاف دناقبهرا پرؤسا عه مبارکرنئ و کارگیریا کۆگههئ ژ لایهکیفه، و دناقبهرا عه مبارکری و کۆگههئ کو جهئ عه مبارکرنییه ژ لایهکی دیفه ئەفهژی ژ بهر ژیک جودا کرنا هر ئیک ژ فان زارافین پیدفی بهینه شلوفه کرن.

پروسا عەمباركردى:-

پروسا عەمباركردى دەپتە ھژمارتن ژ چالاكىين دەزگەھى ئەفجاج يا بەرھەممەينەر بيت ئان خزمەتگوزارى كو رادبیت ب پاراستنا كەل و پەلان ژ دەمى ھاتنا وان بۇ ناف كۆگەھى تا كو دەينە داخزكرن ژ لايى بەرھەمئىنانىقە ئان بازار كرنىقە.

لثیره دیار دبیت كو پروسا عەمباركردى گەلەك چالاكیان بخۇقە دگریت نە بتنى عەمباركردنا كەل و پەلان ھەتا دەمى پیدىقى پى ھەبیت، بەلكو پاراستنا عەمباركردى ب ھەمى شیوازن و ب بر و جۆرین گونجای، ھەروەسا ژ ئەركین پروسا عەمباركردى ب جھئینانا ھندەك پیرابوونین کارگیری ژ وەرگرتن و دانا كەل و پەلا و چین چین کرنا وان و ھندەك ئەركین دى كو ھاریکاریى دكەن بۇ جیبەجیکرنا کارى ب شیوہكى باشتەر.

کارگیرییا كۆگەھى:-

ئەو فەرمانە ئان ئەو چالاکیە كو بەرپرسە ژ پلان دانان و ریکخستنا ھەمى وان چالاکی و کردارین ھاتن و دەرکەفتنا كەل و پەلان ب بر و جۆرین داخزکری ژ کۆگەھان بۇ کۆگەھى بخۇقە دگریت. ھەروەسا وەرگرتن و پشکین و پاراستنا كەل و پەلان ژ نافچوونى و زیان فیکەفتنى تاکو لدەمى داخاز دكەن بدەنى.

چەمكى عەمباركردى:-

مەبەست ھەمى ئەو كەل و پەل و ئامراز و ئامیرەتین پیدىقینە، ھەروەسا ئەو كەل و پەل ئەوین نیف تاممکرى یان ئەو كەل و پەلین ب

تمامى ھاتىنە دروست كرن كو دناڧ كۆگەھىدا ھەين، چ سەر ب
پروژەكى ئان كارگەھەكى ئان دەزگەھەكى ئان ھەر كارگىرىيەكى ژ
كارگىرىيا ڧەبن.

چەمكى كۆگەھى:-

كۆگەھ ئەو جەھە يىئ نامادەكرى بۇ ۋەرگرتن و پاراستن و پىك گوھوپىن
و دانا كەل و پەلان و پىدڧىيە ئەڧ جەھ ھەمى پىدڧىيىن عەمباركرنا
كەل و پەلان و پاراستنا وان بخۆڧە بگرىت. و لڧىرى پىدڧىيە گرنكى و
رپۆلى ڧان چالاكيان ل سەر ئاستى ئابوورى گشتى بۇ ۋەلاتى ژ لايەكىڧە
و ل سەر چالاكى و كردارىن دى ل دەزگەھى ژ لايەكى دىڧە بەينە
بەرچاڧكرن.

ب- گرنكىا عەمباركرنى بۇ ئابوورى نىشتىمانى

گرنكىا چالاكييا عەمباركرنى سەبارەت ئابوورى نىشتىمانى ژ پىش
چاڧكرنا وان كەل و پەلان ئەۋىن عەمباركرى ژى پىك دەيت، ھەرودسا
ئەو پىك ھاتىن ل سەر رپڧەچوونا كارى دەزگەھى چ يى بەرھەمدارى
بىت ئان خزمەتكارى ئان دابەشكارى يىن ئابوورى نىشتىمانى ئەۋىن
كارتىكرنى لىدكەن ۋەكى كەرتى كشتوكالى و پىشەسازى و ڧەگوھاستن
.....ھتد. و ئەڧ گرنكىا ب پروون و ئاشكرابى د بارى ژ دەست دان يان
نە بوونا گەلەك كەل و پەلان ديار دبىت ژ بەر نە گرنكى پىدان يان
خراب خەملاندن بۇ پاراستنا ۋى عەمباركرى يى تىدا بۇ بدەستڧە
ئىنانا كەل و پەلان ل دەم و بر و جوورى گونجاي.

ب گشتی گرنگیا چالاکییا عه مبارکرنی دیار دبیت لدهمی پيش چاڤکرنا
ئامانجین عه مبارکرنی ئەوژی ئامانجا وان دەستفەئینانا ڤان مەبەستین
ل خوارییه.

۱- دەستفە ئینانا کەل و پەلان ب بر و جوړی پیدفی هەبن، هەروەسا
لدهم و جهی گونجای بو هەمی کەرتین ئابووری نیشتمانی
بەرەمداری ئان دابەشکاری یان خزمەتکاری بو مسوگەرکرن و
بەردەوامی ب کارین وان، هەروەسا بو دویرکەفتن ژ هەر کیمبەونەکی
دکەل وپەلاندا کو توشی بەردوامیا جیبه جیکرنا پرۆگرامین کەرتین
ئابووری نیشتمانی و ب تایبەتی پرۆگرامین گەشەپیدانا ئابووری و
کۆمەلایەتی یا بلەز. بو نموونە لدهمی نەبوونا عه مبارکری ژ کەل و
پەلین سەرەکی بو هەر دەزگەهەکی، دبیت ئەفە ببیتە ئەگەری
راوەستانا وئ ل ئایندهی پشتی دوماهیك هاتنا بری عه مبارکری و
ئەفە دی بیتە ئەگەری گەهشتنا زەرەر وزیانان ب ئابووری نیشتمانی.

۲- هاریکارییا جیگیربوونا بازاری دکەت، ئەفەژی برییکا پشکداریکرنی د
رپیکخستنا برین کەل و پەلین بەرچاف دکەن دگەل برین کەل و
پەلین داخواز دکەن ل بازاری، چونکی ب دەستفەئینانا کەل و پەلان
ب برەگی گونجای لدهمی داخوایین زیدە ل بازاری یان لدهمی
نەمانا بری عه مبارکری و بەردەوام داخوای ل سەر هەبیت دی
بیتە ئەگەری تیکدان و نەجیگیربوونی و کیم بوونا کەل و پەلان د
بازاریدا و لدوماهیی ب شیوکی گشتی دی بیتە ئەگەری تیکدانی د
ژیانا ئابووری وەلاتیدا.

۳- به شداریی دکهت ب دستفهئینانا عه مبارکری ژ کهل و په لان ژ رادی لقلینا (تذبذب) بهای کیم دکهت نه فقهژی بریکا پروسا هه فسهنگی دنابقهرا برین داخواز دکهن و برین بهرچاف دکهن د بازارئ نیشتمانیدا. بو نمونه لدهمی نه بوونا یان کیم بوونا کهل و په لهکی د بازاریدا ژ نه گهرئ کیم بوونا عه مبارکری ژ فان کهل و په لان چ بهرهمئینانا وئ یا خومالی بیت یان ژ درهفه ئینابیت دی بیته نه گهرئ زیده بوونا بهایی وئ.

۴- نامانجا پروسا عه مبارکرنی پاراستنا بهایی کهل و په لان و بهرهمئینانا وانه، چونکی پاراستنا کهل و په لان یان یا بهرهمی ئانکو پاراستنا سه رچاوین ئابووری نیشتمانی ژ نافچوونی و زهره ر و زیانان. ههروهسا هندک کهل و په لین وهرزی یین ههین پیدقییه ل هندک دست ودارین تایبته بهینه عه مبارکرن دا دیپاراستی بن ژ بو تیرکرن داخوازییا بهردهوام لسه ر ب دریزهایا رۆژین سالی وهکی بهرهمین کشتوکالی (گهنم، و جهه و فیقی و زهرهواتهتد).

۵- بو پاراستنا (عه مبارکریی ههوارهاتنی) ژ ههمی کهل و په لان، نه فقه ژی ژ بو بهرهنکاربوونا هه ر هوشهکا نه چافه ری کو توشی وهلاتی دبیت و ب شیوهکی خراب کارتیکرنی ل ئابووری نیشتمانی بکهت وهکی لدهمی جهنگی و لافاوا و نه ساخیپن فهکر کو هه فسهنگی دنابقهرا داخوازیی و بهرچافکرنی لاواز دبیت، داخوازی ل سه ر کهل و په لان زیده دبیت ژ نهجامی فان مهترسیپن ئابووری نهوین خه لک توشی دیبیتی و ژ نه گهرئ تیکدانانا پرۆسپن بهرهمئینانا کهل و په لان و ئینانا کهل و په لان کیم دبیت. و نیشان دانا کهل و په لان کیم

دبیت، ئەقجا هەبوونا عەمبارکریی هەوارهاتنی کارهکی گرنکه بۆ پاراستنا جیگیربوونا باری ئابووری.

۶- ئارمانجا عەمبارکرنی دەستقەئینانا هوپین قەگواستنی ب باشترین شیوه هەروهسا بلندکرنا بەرههەمی د فی باریدا ژ بارین ئابووری نیشتمانی. چونکی پرۆسا ئینان و برنا کەل و پەلان و دابەشکرنا وان بساناهی دنیخیت بۆ دەقەرین جودا جودا ب دەمەکی کیمتر ژ وئ چەندی هەکەر یا عەمبارکری نەبیت و یا ئامادە نەبیت بۆ قەگواستنی ل هەر دەمەکی داخواز دکەن، ئەقەژی دی بیتە ئەگەری بکارئینانا باش یا وزین قەگواستنی هەروهسا پشکداریی دکەت د کیمکرنا مەزاختنن دابەشکرنی و بازرگانیدا. سەبارەت عیراقی ژ ی گرنکیا وئ لدەمی جەنگی دکەل ئیرانی دەرکەت.

۷- هەروهسا پاراستنا هەندەک کەل و پەلین ستراتییجی چ بۆ مەبەستین ئابووری یین گەلەک گرنک بن یان بۆ مەبەستین سەربازی بن، بی کو بەری خۆ بدەنە مەزاختنن پاراستنا فان کەل و پەلان یان ژ نافچوونا وان وەکی هەمی جوړین دەرمانا یان چەکی و تەقەمەنیین سەربازی بۆ مەبەستین هەوارهاتنی ئەوین پیدقی بۆ مەبەستین بەرهفانیکرنی و پاراستنا وەلاتی و ئابووری وئ.

۸- بساناهی کرنا پروسین بازرگانیا ژ دەرڤە و ئینان و برنا کەل و پەلان و پاراستنا وان چونکی ئەقە توشی گەلەک پیرابوونین بازرگانی دبن وەکی پیرابوونین باری و دابین کرن و قەگواستن و بارکرن و فالاکرن ژ بەندەران و هەندەک پیرابوونین دی. هەروهسا ئەقە پیدقی

ب ههبوونا چهند کۆگههانه کو ئەف کەل وپەله لئ بهینه پاراستن چونکی ئەف پیرابوونه پیدفی مانا کەل و پەلانه بو دەمین دبیت دریزبن ل گومرکئ یان د بهندهرانقه یان ل وان جهان ئەوین بو هنارتنا ژ دەرڤه دهینه ئامادهکرن. ئەفجا پیدفی عەمبارکنا فان کەل و پەلایه و پاراستنا وان ژ هەر زەرەر و زیانهکئ کو توش دبنئ ب مەرجهکی کو کارتیکرنئ ل سەر شیانیین ئامیرین دابهشکرنئ و بازارکرنئ نهکەن ههروهسا کارتیکرنئ ل سەر شیانیین ئامیرین ئابووری نیشتیمانی بو بدەستفهئینانا پیدفین پروسا گهشهسەندنا نهتهوهی نهکەن. و ژ فئ هەمی یئ بۆمه دیار دبیت کو پروسا عەمبارکرنئ گرنگیهکا گهلهک بترس یا هەمی چونکی ئەو بو گهلهک مەبهستان دهیته بکارئینان کو ئەنجامین باش یین هەین ل سەرکردار و چالاکیین ئابووری نیشتیمانی. کو هاریکاریئ دکەن ل سەر جیبهجیکرنا پرۆگرام و پلانین گهشهسەندنا ئابووری و کۆمهلایهتی و بهشداریئ دکەن د زیده بوونا داهاتی نهتهوهیی یئ وهلاتی.

ج- گرنگییا عەمبارکرنئ بو دەرڤهه

د برڤین بهری نوکه دا ب شیوهکئ گشتی مه بهحسئ گرنگییا عەمبارکرنئ بو ئابووری نیشتیمانی کر زیدهباری فئ گرنگیئ هندهک گرنگیین دی یین هەین کو ئامانجین دەرڤههانه ب ساخلهتا فان دەرڤههانه کو بهشەکن ژ لقین ئابووری نیشتیمانی ژ وان پرۆسه یان چالاکیین عەمبارکرنئ ئەوین دهینه پراکتیزه کرن، ژ بهر فئ چەندی کەل و پەلین عەمبارکری سهبارت دەرڤههانه ب پارهیەکی گریدای (بهستراو) دهیته دانان ل سەر شیوهیی کەل و پەلین عەمبارکری کو

دشيان فان پاران ب شيوهكى دى بكاربينن يان بهرهم بينن سهرهپراى
قى چهندي هندك مهزاختنين دى ژى د مهزيخن نهوژى مهزاختنين
پاراستنا قى عه مباركرى ژ زهره و زيانان و دگهل قى چهندي نه
دبينن كو دهزگهه رادبن ب پرؤسا عه مباركرنى ژ بهر گرنگيا وى نهوژى
ژ بهر فان هوكارين خوارپيه.

۱- بهايهكى نابوورى يى مهزن يى ههى كو عه مباركرى پيك دئينيت
لدهمى پاراستنا وى ل كوگههين دهزگههان بو نامادهكرنا پيدفيين
پرؤسين بهرهمئينانى و داخوازكرنى وهكى كهل و پهلين سهرهكى.
ههروهسا كو بهايهكى مهزن يى ههى لدهمى بهردهواميا ههبوونا فان
كهل و پهلان د فان كوگههانقه بو پرؤسين بهرهمئينانى و
ههروهسا سهبارت دهزگههين بازاركرنى كو بهايهكى مهزن يى ههى
لدهمى بدهستفهئينانا پيدفيين بهكاربهران (مستهلك) ب بر و جور و
دهمى گونجاى، چونكى ههكهه هاتوو نهف عه مباركريبه د كوگههاندا
نهبيت دهزگهه نهشين پيدفيين بهكاربهران تير بكهن.

۲- هندك ژ دهزگههان شروشتى وان كهل و پهلين بهرهم دئينن يان
بازرگانى پى دكهن داخوازي ل سهر ل چهند وهرزهكين دياركريبه
يان ل چهند دهمين دياركريبه د ساليديا، نهفهژى وى دگههينيت كو
پيدفيه نهف بهرهمه بهيته عه مباركرن و پاراستن د كوگههاندا
تاكو دهمى دهيته داخوازكرن، چونكى لدهمى راوهستانا دهزگههى ژ
بهرهمئينانا كهل و پهلان تا دهمى داخوازي يى ل سهر فان كهل و
پهلان نهفه دى مهزاختنا وى زيدهكهت يان دبیت بيته نهگهري
قيكهفتنا زهره و زيانان ب دهزگههى، ژ بهر قى چهندي پيدفييه يا

بەردەوام بیت ل سەر بەرھەمئینانا بەرھەمی و عەمبارکەت تاکو دەمی داخوازکرنی چونکی مەزاختنن پاراستنی گەلەك کیمترن ژ راوەستاندنا بەرھەمی. زیدەباری فی کو دەزگەھ دشیئ داخوازین زیدەتیر کەت ل وەرزیئ داخوازی ل سەر عەمبارکری ھەبیت، وەکی وان دەزگەھان ئەوین رادبن ب بەرھەمئینانا بەفرگرا و کەرمکەرا.

۳- بەروفاژی خالا بەری نوکە مە بەحس کری ھندەك ژ دەزگەھان رادبن ب عەمبارکرنان وان کەل و پەلان کو بەرھەمئینانا وان یا وەرزییە داخوازی بەردەوام یا ل سەر ھەی ل ھەمی وەرزیئ سالی وەکی کەل و پەلین کشتوکالی، چونکی ھندەك دەزگەھ پیدفی ب ھندەك کەل و پەلین کشتوکالی یین وەرزی دبن وەك کەل و پەلەکا سەرھکی د بەرھەمئینانا بەرھەمی واندا ب شیوہکی بەردەوام ژ بەر فی چەندئ رادبن ب عەمبارکرنان فان کەل و پەلان بو مسوگەرکرنان بەردەوامیا پرۆسین بەرھەمئینانی و ھندەك دەزگەھین تاییبەت ب دابەشکرن و بازارکرنان بەرھەمین کشتوکالی ل ژیر بارودۆخەکی دیارکری رادبن ب عەمبارکرنان کەل و پەلان وەکی پاراستنا ھندەك کەل و پەلین تەزی وەکی وان دەزگەھین تاییبەت ئەوین رادبن ب عەمبارکرنان گەنمی ھەر وەسا دەزگەھین بازارکرنان فیقی و زەر زەواتی ل عیراقتی.

۴- پترین دەزگەھ رادبن ب پاراستنا عەمبارکری ب برەکی دیارکری ژ نامیرین یەدەگە و پارچین جوړاوجوړ ل ناف کوگەھاندا کو ھاتینە نامادەکرن بو فان مەبەستان ئەفەژی بو پاراستن و چارەسەرکرن و چاککرن مەکینا و نامیران و ئالەتان ل دەمی پیدفی پی ھەبیت، بو مسوگەرکرن و بەردەوامیدان ب جیبەجیکرنان پرۆسین بەرھەمئینانی

و نه ږاوهستن چونكى ږاوهستانا وان دى بېته نهگهړى زيدهبوونا مهزاختنى و دبیت زيان قى بکهفیت و زيان ب نابووړى نشتیمانى بکهفیت.

۵- هندهك ژ دهزگههان ږادېن ب كړينا برهكى مهزن يى كهل و پهلان نهوین بازارگانى پى دكهن و عه مباردكهن، دا كو بشين داشكاندنې ب دهستخوڤه بينن ب بهايى كړينى دبېژنى داشكاندنا برى نهوژى جوداهيه ب بهايى كهل و پهلين دكړن بو بهرژهوهندييا دهزگهه و چهند زيدهتر برى كهل و پهلا بکړن داشكاندن ژى زيده دبیت.

۶- هندهك ژ دهزگههان ږادېن ب عه مباركرنا برهكى مهزن يى كهل و پهلان نهغهژى نهمرزهكه ژ نهمرزين فيلبازييا بازارگانى كو ږادېن ب كړينا برين مهزن يين كهل و پهلان لدهمى نزمبوونا بهايى وان و عه مبار دكهن تا كو بهايى وان زيدهبیت ل نایندهيدا دا بفروشن و مفای ژ جوداهيا بهای ببینن لدهمى فروتنى.

۷- هندهك ژ كهل و پهلان نهوین هندهك دهزگهه سهودايى پى دكهن پيدقى ب عه مباركرنینه بو چهند دهمهكا دبیت پيچهكى د دريژبن يان كورت، دا كو پشتى پرؤسا عه مباركرنا وان بشين بكاربينن، نهغهژى دى بهايى فان كهل و پهلان زيدهتر ليكتهت وهكى تیتنى و مهى و سپياتيا و گولاڤا. و ههمى دهماوهكى فان كهل و پهلان پيدقى هندهك كوگههان و دهستودارين عه مباركرنینه دجودانه ژ كهل و پهلين دى.

۸- عەمبارکرن یا ھاریکارە بۆ مفا وەرگرتن ژ بەرھەمئینانا بەرھەمەکی مەزن ژ کەل و پەلان چونکی لدەمی ژمارا یەکەپەکا بەرھەمئینای زێدە دبیت بقی شیوەی مەزاختنا بەرھەم ئینانا یەکەیا کیم دبیت، چونکی مەزاختنا بەرھەمی دابەش دبیتە سەر ژمارەکا پتر ژ یەکان. سەرەرای فی چەندی دەزگەھ دی شین مفا ی ژ ھیزا بەردەست یا بەرھەمی کەت چ بۆ مەکینا بیت یان ئامیرین ب کاردینن زێدەباری فی کیم بوونا مەزاختنا ل سەر ئیک یەکە پستی زێدەبوونا ژمارا یەکان.

ژبەر فان ئەگەرین بەری نوکە دی بینن کو دەزگەھ ب جوړین خۆیین جودا جودا فە چ بەرھەمئینان بیت یان دابەشکرن بیت یان خزمەتکرن بیت نەشین دەست ژ چالاکیین عەمبارکرن بەردەن د کوگەھانفە ژ بۆ ھەمی مەبەستین ژبەر وان کاردکەن چ سەر ب کەرتی سوشیالستی یان تیکەل یان کەرتی تایبەت یان ھەفکاری فەبن.

د- راستیا کارگیریا کوگەھی ل عیراقی

چالاکیا عەمبارکرن و کارگیریا کوگەھی ل عیراقی د گەلەک قۆناغاندا بۆرینە و گەلەک پیشکەفتن و پیشقەچوون بسەر دا ھاتینە مل ب ملی گوھۆرینین ئابووری و سیاسی و کۆمەلایەتی. ھەرودسا پۆلەکی مەزن ل ھەمی کارین دەزگەھا بخۆفە دگريت کو بەشەکە ژ سیستەمی ئابووری نیشیمانی، و پستی پتريا کارگیرین دەزگەھان تیگەھشتین و ھەست ب گرنگیا مەزن یا چالاکیین عەمبارکرنی کری و ئەو کارتیکرنا خراب ئەفا ژ بیتەبی نە دانئ و گرنگی نەدانئ کر.

و هوسا د كه قندا كارگيريا كۆگهه پيته پى نه دهاته دان ئەقجا كۆگهه پىك د هاتن ژ چەند بالاخانەيەكا كو مەرجين تەندروستى بۇ پاراستنا كەل و پەلان و ئاميران و پيدقيين دان و وەرگرتن و پۆلين كرنى تيدانه بون و چ جە نەبوون بۇ كارى كارمەندان، و پروسا عەمباركرنى پىك دەات ژ خرقەكرنا كەل و پەلان و چ سيستمەين دەستنيشانكرى يى چين چين كرنى و عەمباركرنى و بەش بەش كرنى و هيما كرنى و هتد نەبوون. ئەقجا ژبەر قى چەندى پيته هاته دان ب نامادەكرنا كادرى خودان شيان و قەكرنا خولین مەشقپيكرنى بۇ وان كارمەندين لناف قان كۆگەهان كاردكەن، و هەروەسا كۆگەهين نوى هاتنە قەكرن و وزەيين باشتەر هاتنە بكارئينان و روبەريين بەرفرەهتر بۇ كۆگەهان هاتنە تەرخانكرن و ئاميرين ئينان و برنى يين باشتەر هاتنە بكارئينان و هەروەسا سيستمەي عەمباركرنى يى نوى هاته بكارئينان ل پترين دەزگەهان سەرەپاي وى چەندى پيشكەفتنا مەزن د بارى كارگيريا كوكهه يان د بارى چالاكيين عەمباركرنىدا روويداين چەندين كييم و كاسى د شيوازي چارەسەركرنىدا هەبوون و بقى شيوهيى ل خواري ئەم دشين قان كييم و كاسيا كورت كەين.

۱- هيشتا ب ئاستەكى پيدقى گرنكى ب كارمەندى كارگيريا كۆگەهه نه هاتيه دان، و هەتا نوكة ب ديتنەكا كييم ژ ھندەك كارگيريا بۇ وان ئەويين ل كۆگەهه كاردكەن ياهەي و ئەقەژى كارتپيكرنى ل سەر شيان و بەرھەمى وان دكەن بۇ كاركرنى ژبەر قى چەندى پيدقييه پيتهكى مەزن پى بدەن و ژ لايى واتايى قە وان بلندكەن و هانبدەن

و مەشق بىكەن چۈنكى جىبەجىكرنا وان كارتىكرنى دكەت ل سەر
جىبەجىكرنا دەزگەھى.

۲- ھىشتا ھندەك ژ دەزگەھان ب تايبەتى يىن مەزن پىتەى نادەنە
جەئى كارگىرپىيا كۆگەھى د ھەيكلى رېكخستنا دەزگەھىدا و كاسەر ب
كىش كارگىرپىيەنە ژ كارگىرپىين تايبەتمەند و پىتەى ب جەئى
كارگىرپىيا كۆگەھى نادەن ئەفەژى كارتىكرنى ل چالاكىا كارگىرپىيا
كۆگەھى و شيانپىن وئ بۇ رېكخستن و كونترولكرن و جىبەجىكرنا
كارا ب شىوھكى باش بۇ ب دەستفەئىنانا ئامانجان دكەت.

۳- ھندەك ژ دەزگەھان وردىئ د خەملاندنا وزەپىن ەمباركرنى
ئەوئىن پىدقىيە ھەبن بۇ كەل و پەلپىن سەرەكى ئەوئىن پىدقى بەپنە
ئىنان ژ دەرڧە نىنە كو پىدقىيە ب برەكى ئىكجار مەزن ھەبن بۇ
زىدەكرنا بەرھەمى. و ئەف چەندە دبىتە ئەگەرى ھندى كو
نەچاربن چەند برەكا ژ كەل و پەلپىن سەرەكى ەمباركەن و
ھندەك برپىن كەل وپەلپىن بەرھەمئىنانى پىشتى زىدەبوونا بەرھەمى
ل وان جەپىن نەشىن ەمباركرى لى ەمباركەن.

۴- ژىك دوئىرپوون و ژىك جودابوون د كۆگەھپىن دەزگەھاندا زەرەر و
زىانى دگەھىنتە شيانپىن دەزگەھان و چالاكىپىن وئ بۇ جىبەجىكرنا
پىشەيا كارگىرپىيا كۆگەھى ئەفەژى دى بىتە ئەگەرى لاوازا شيانپىن
وئ بۇ بدەستفەئىنانا كونترولكرنى و چاقدىرپىيا كۆگەھى يا پىدقى.

۵- ھىشتا ھندەك ژ دەزگەھان شىوازپىن نوى و زانستى ل پتر كار و
ووزىفپىن كارگىرپىيا كۆگەھى بكار نەئىناينە وەكى بكارئىنانا شىوازپىن

بیرکاری و بکارئینانا ئەمراز و ئامیرەتین ئینان و برنی یین نوی
کو دبنە ئەگەرئ ئاستەنگ و زیانەکا مەزن بۆ دەزگەهی.

۶- هیشتا کیم و کاسی د ژمارا وان کۆگەهاندا ئەوین ب سەر
دەزگەهانفە ل پتیریا پارێزگەهان بۆ سەرکەفتنا نە مەلبەندی یی و
دابەشکرنا کەل و پەلاندایا هەیی، ئەف کارە بوویە ئەگەرئ لاوازییا
شیانین فان دەزگەهان بۆ ئامادەکرنا لقین خو ل پارێزگەهین خو و
پشتی هینگی ببیتە ئەگەرئ ژ دەستدانا هەندەک کەل و پەلان ل
پارێزگەهان.

۷- کیمبوونا ژمارا کۆگەهین جوړاوجوړ ب شیوین تایبەت وەکی
کۆگەهین سارکەر (تەزی) یان کۆگەهین گەنمی ل دەف وان دەزگەهان
ئەوین سروشتی کەل و پەلین وان پیدفی ب هەبوونا وەکی فان
کۆگەهان بۆ دویر ئیخستن ژ کیم بوونا وزە و شیانین عەمبارکرئی.

۸- هیشتا هەندەک دەزگەه ل کەرتی سوشالستی یان تیکەل ب تایبەتی
یین مەزن د عەمبارکرئیدا پشت بەستنی ب کرێکرنا چەند کۆگەهان
ژ کەرتی تایبەت دکەن کو بۆ عەمبارکرئی نە دباشن، و نەشین
شیوازیین نوی ل فان کۆگەها بکاربینن، و دبیت بەرەهەمئینان د فان
کۆگەهاندا توشی چەندین مەترسیا بیت.

۹- هیشتا لاوازی یا هەیی د هەماهەنگی و هەفکاری یی دناقبەرا
کارگیریا کۆگەهی و هەمی ئەو کارگیریین دی ئەوین پەیوهندی ب
کارگیریا کۆگەهیفە د پترین دەزگەهاندا یا هەیی، ئەف کارە ژی دبیتە
ئەگەرئ لاوازییا شیانان بۆ جیبەجیکرنا کار و وەزیفان د کۆگەهاندا.

پشکا دووی

رېځخستنا کارگېرېيا کۆگه هان

أ- رېځخستنا نافخوږيا کۆگه هې

بهري پروونکرنا رېځخستنا نافخوږيا کۆگه هې پېدښه پېناسا رېځخستني بکهين کو نهوژي پېشهيه که ژ پېشهين ههر کارگېرېيه کي ژ کارگېرېيان و نه م دشين ب شيوه کي ساده پېناسا رېځخستني بکهين کو (دانانا ههر تشته کي ل جهي وي و ههر کهسه کي ژي ل جهي وي، ههروهسا گرېدانا تشتا پيکفه و کهسان ژي ههر ب وي شيوهي بو دهستفه نينانا نئېکگرته کا تمام). ههروهسا نه م دشين پېناسه کا دي ژي بدهيني نهوژي ديارکرنا وان چالاکيا نهوږين دهزگهه جيبه جيپکهن و پاش دابهش دکهن و کومدکهن ل سهر بنه مايه کي ديارکري ل سهر کارمندان ههروهسا دانا دهسته لاتا پيدفي بو جيبه جيکرنا چالاکيان بو بدهسته نينانا نارمانجين دهزگهه هې. و ههر ل سهر في بنه ماي رېځخستن سهارهت کارگېرېيا کۆگه هې نهفين ل خواري بخوږفه دگريت.

أ- دهست نيشانکرنا وان کار و چالاکيان نهوږين پيدفي جيبه جيپکهن و ههروهسا دابهشکرنا وان ل سهر کارمندان، و نئېکگرته شيانين خو ب شيوهيه کي کو جيبه جيکرنا کارا دووباره نهکهن.

ب- دهست نيشانکرنا بهرپرسيارهتي و دابهشکرنا دهسته لاتي ل سهر کهسين کارمندان دا بشين کار و نه رکين خو جيبه جيپکهن.

ج- دانان شيوهين گه هاندني و پهيوهنديان دناقبهرا چالاکيان و نه اندامان ل کۆگه هې ب وي شيوهي کو نئېکگرته سهرکردايه تي و ناراسته کرنې بخوږفه بگريت.

هەروەسا بۆ مەبەستا دیارکرن رېڭخستنا نافخۆ یا کۆگەهێ پیدفیه سروشتی وان چالاکیان ئەوین دەزگەه بۆ مەبەستا دیارکرن کارین پیدفی پراکتیزه دکەن بنیاسین، هەروەسا ئەو پلانین دەینە دانان بۆ کرپن و عەمبارکرن کەل و پەلان کارتیکرنی دکەن ل سەر دەست نیشانکرن سروشتی نافخۆی کارگێریا کۆگەهێ، هەروەسا شیانی دەزگەه یین دارایی کارتیکرنی دکەن ل سەر شیوهیین رېڭخستنی، و هەروەسا چەند هوکارین دی یین گرنگ یین هەین کو کارتیکرنی لی دکەن وهکی سروشتی کەل و پەلین دەینە عەمبارکرن، ئەو رووبەرین بۆ عەمبارکرنی دەینە نامادەکرن، و نامیرین ئینان و برن و فەگواستنا نافخۆ دەینە بکارئینان هەروەسا ئەگەرین بەرفرەهکرن کۆگەهێ ل ئایندهی کارتیکرنی لی دکەن.

دابەشکرن نافخۆیا کارگێریا کۆگەهێ

دابەشکرن نافخۆیا کارگێریا کۆگەهێ لدویف سروشتی کارئ دەزگەه و وان ئارمانجین هەول ددەن بدەست خۆفە بینن ژیک جودانە. هەروەسا دابەشکرن نافخۆیا کارگێریا کۆگەهێ پشت بەستنی بقان بنەمایین ل خواری دکەن.

۱- دابەشکرن ل سەر بنەمای پێشەیی:-

کارگێریا کۆگەهێ لدویف فی شیوازی چەند بەشان یان چەند پۆلان بخۆفە دگريت، هەر پۆلەک یا تایبەتە ب کارەکی دیارکری ژ کارین سەرەکی یین کۆگەهێ وهکی (وهرگرتن، پشکنین، پرکرن و بەرگکرن،

ئامادەكەرن، و وەرگرتنا نافخۇ، ھەروەسا پلان دانان و چاقدىرىيا
عەمباركەرى) و ژمارا قان بەشان پىشت بەستى ب قەبارەيى كارى
دەزگەھى و سروسىتى وى دكەن.

۲- دابەشكەرن ل سەر بنەمايى جوگرافى:-

ئەو دەزگەھ ئەويىن چالاكەيىن وان چەندىن ناوچان بخۇفە دگرن و
كارىن وان دبەرفرەھبن قى شىوازى بكاردئىن د دابەشكەرن كۆگەھيىن
خۇدا ژبەر قى چەندى كۆگەھيىن خۇ ل سەر چەند بەشان يان لقان
دابەش دكەن داكو ھەر لقەك يان بەشەك ناوچەكا جوگرافى يا دەست
نیشانكەرى بخۇفە بگريت، نموونە ژى بۇ قان دەزگەھان ل وەلاتى
عيراقى (دەزگەھيىن گشتى بۇ بازركانيا گەنمى) چونكى كۆگەھيىن گەنمى
ل چەندىن ناوچىن وەلاتى ددابەشكەرنە.

۳- دابەشكەرن ل سەر بنەمايى قوناغا دروستكەرن كەل و پەلان:-

ئەف شىوازە ل دەزگەھيىن پيشەسازى دەينە بكارئىنان چونكى ئەم
دبىنن كو گارگىرىيا كۆگەھى ل قان دەزگەھان داخواز دكەت كو
كۆگەھيىن وى دابەش ببنە ھندەك كۆگەھان بۇ كەل وپەلەين سەرەكى، و
كۆگەھيىن كەل و پەلەين نىف تمام ھاتىنە دروستكەرن، و كۆگەھيىن كەل
و پەلەين تمام ھاتىنە دروستكەرن، و پەلەين دەزگەھيىن پيشەسازى يىن
عيراقى قى شىوازى بكار دئىنن.

۴- دابەشكەرن ل سەر بنەمايى جوړى كەل و پەلان:-

ئەو دەزگەھ ئەويىن سەودايى دگەل چەندىن جوړىن كەل و پەلان دكەن
قى شىوازى دابەشكەرنى ل كۆگەھيىن خۇ بكاردئىنن، چونكى ھەر كەل و
پەلەكى يان كۆمەكا كەل و پەلان يىن شتى ئىك يان نىزىكى ئىك دى

بەشەك يان لقەكئ تايبەت ھەببەت، ۋەكى ئەم د دابەشكرنا كۆگەھيەن دەزگەھى گشتى يى بازارگانيا ترومبيلان دا دبىنين، كو چەند كۆگەھيەن لاۋەكى يىن ھەين بۇ كەل و پەلەين يەدەگەيەن ترومبيلەين يابانى و يى دى بۇ ترومبيلەين فرەنسى ... ھتد.

۵- دابەشكرنا تىكەل:-

ئەف جۇرئ دابەشكرنى ئەۋە كو كۆمكرنى دناقبەرا پتر ژ شىۋازەكى د دابەشكرنا كۆگەھاندا بكاردئەين ئەۋى گونجاي بۇ سروسىت و كار و جۇرئ كەل و پەلەين دەزگەھ سەۋدايى پى دكەن، ھەرۋەسا ھارىكارىيا كارگىرىيا كۆگەھى دكەت كو كارين خۇ بشىۋەكى بساناھى تر ئەنجام بدەن ژ ۋى چەندى ھەكەر شىۋازەك بتنى بەيتە بكارئەينان ژ شىۋازەين بەرى نوكە مە بەحس كرى و ئەف شىۋازە د رىكخستنا كارگىرىيا كۆگەھىدا پترين شىۋازە دەيتە بكارئەينان.

ب- پەيوەندىيا كارگىرىيا كۆگەھى ب چالاكەين دى يىن دەزگەھىشە

ھەتا كو كارگىرىيا كۆگەھى ب شىۋەكى باش و چالاك بشىت كارين خۇ جىبەجىبەكەت پىدقىيە دگەل كارگىرىين دى يان چالاكەين دەزگەھى بۇ گەھشتن ب وان ئامانجىن داخوازكرى ھەفكارىي بكەت. لقىرى پىدقىيە سروسىت پەيوەندىي دناقبەرا كارگىرىيا كۆگەھى و كارگىرىين گرنگين دى يىن دەزگەھى نىشان بدەين.

ئىك: پەيوەندىيا كارگىرىيا كۆگەھى ب كارگىرىيا بەرھەمىشە:-

پەيوەندىيەكا موكم دناقبەرا كارگىرىيا كۆگەھى و كارگىرىيا بەرھەمىشە يا ھى. و ئەف پەيوەندىيە ژ ئەنجامى ۋى چەندىيە كو كار و چالاكەين كارگىرىيا بەرھەمئەينانى دبەردەۋامن ژ ئەگەرى ھاتنا

كەل و پەلان بۇ ناف پروسىن بەرھەمئىنانى ئەوین دەھن ژ كۆگەھى، و ل سەر كارگىرىيا كۆگەھى پىدقىيە وان ئاستەنگان ئەوین دكەفنه د رىكا ویدا بۇ بدەستقەئىنانا كەل و پەلەكى دەستنىشانكرىقە ئاگەھدارىيا كارگىرىيا بەرھەمى بكەت تاكو كارگىرىيا بەرھەمى كەل و پەلەكى دى شىنا يى ئىكى داخوازكەت. ھەروەسا ل سەر كارگىرىيا كۆگەھى پىدقىيە لدەمى گەھشتنا كەل و پەلەن نوى يان لدەمى ژناقچوونا ھندەك ژ كەل و پەلان ژ ئەنجامى عەمباركرنى بۇ دەمىن درىژ كارگىرىيا بەرھەمئىنانى ئاگەھدار بكەت.

و ئەم دىيىن بىژىن كو كارگىرىيا كۆگەھى سەرپەرشتى دكەت ل سەر ئامادەكرنا كارگىرىيا بەرھەمئىنانى ب ھەمى پىدقىيىن پىدقى يىن پىرۆسەيا بەرھەمئىنانى دكەت، ھەروەسا كەل و پەلەن ئامادە و بەرمايىكىن بەرھەمى ژى وەردگىرىت.

دوو: پەيوەندىيا كارگىرىيا كۆگەھى ب كارگىرىيا بازاركرنىقە:-

بازاركرن كۆمەكا چالاكىين مەزن بەرى بەرھەمئىنانى و پىشتى بەرھەمئىنانى ئەنجام ددەن، و كەل و پەلان ژ بەرھەمئىنەرى بۇ بەكاربەرى دبەت داكو پىدقىيىن وى دابىن بكەت. و چونكى بەرپىرسىارەتيا كرىن و فرۆتن و قەگواستن و زىدەبارى عەمباركرنى يا لسەر كارگىرىيا بازاركرنى ئەقجا دقئت كارگىرىيا كۆگەھى كاربەكەت ب شىوەكى كو كارگىرىيا بازاركرنى بشىت كارىن خۇ ب باشتىن شىوە ئەنجام بدەن و ب شىوەكى ئامانجىن خۇ بدەستقە بىنىت برىكا ھەفكارىي و رىكخستنا پەيوەندىيا و شىانا دنابقبەرا كارگىرىيا كۆگەھى و كارگىرىيىن لاوەكى يىن سەرب كارگىرىيا بازارىقە.

لەوێدا پیددقییه ئەرك و كاران دناقبهرا خو و كارگىرىيا كرىنى رىك بىخىت چونكى كارگىرىيا كرىنى داخوازى ژ كارگىرىيا كۆگهه دكهت كو كهل و پهلان و پیددقیين دى كو كارگىرىيا كرىنى سه ره رشتيا كرىنا وان دكهت وه رىگرىت و پشكنىن كهت و كوپییه كى ژ به لگه ناما وه رگرتنى فرىكه ته كارگىرىيا كرىنى. و سه بارهت سروسى پهیوه ندىيا دناقبهرا كارگىرىيا كۆگهه و كارگىرىيا فرۆتندى ل سه ر كارگىرىيا كۆگهه پیددقییه هارىكارى بۆ سه ركه فتنا چالاكىن فرۆتنى بكهت ب ناماده كرنا كهل و پهلان و هه لگرتن و به رگكرن و باركرنا وان بۆ وان لایه نىن كو ل گه ل كارگىرىيا فرۆتنى رىككه فتنى. ههروه سا كوپییه كى ژ به لگه ناما ده ركه فتنه كهل و پهلان بده ته كارگىرىيا فرۆتنى و وان لایه نان نه وین كهل و په ل فرۆتىنى. ههروه سا سه بارهت وى پهیوه ندىی ئەوا كارگىرىيا كۆگهه ب كارگىرىيا فه گوه استنىقه گرىده ت نه فه ژى بۆ مه ديار دبىت ژ وان مفاىن كو فه گوه استن لده مى دابه شكرا كهل و په لان ل سه ر ناوچىن جوړاوجوړ نه فجا چ فه گوه استنا نافخوىى بىت يان يا ده ركه دگه هىنىت.

سى: پهیوه ندىيا كارگىرىيا كۆگهه ب كارگىرىيا كه سان (تاك ان) فه :-

ئهف پهیوه ندىیه ژ وىرى پهیدا دبىت كو كارگىرىيا كه سان لایه نى به رپرسه بۆ بده سته ئىنانا هىزا كاركه ران و ناماده كرنا وان بۆ جىبه جىكرنا چالاكىن جوړاوجوړ ل ده زگه هى و ژ وانا كارگىرىيا كۆگهه. و ئهف پهیوه ندىیه رون دبىت ژ وى چهندى كو كارگىرىيا كه سان يا به رپرسه ژ ناماده كرن و مه شقىكرن و پىشئىخستنا وان ئەندامان نه وین ل كارگىرىيا كۆگهه كار دكه ن. ههروه سا ده رئىخستنا فه رمانىن كارگىرى نه وین ب كرى و موله ت و سىاسه تا هانده رىن ماددى

و واتایی بو کارمەندان بو پیشئێخستنا بەرھەمی وان و باشکرنا جیبەجێکرنا وان یا گرێدایە.

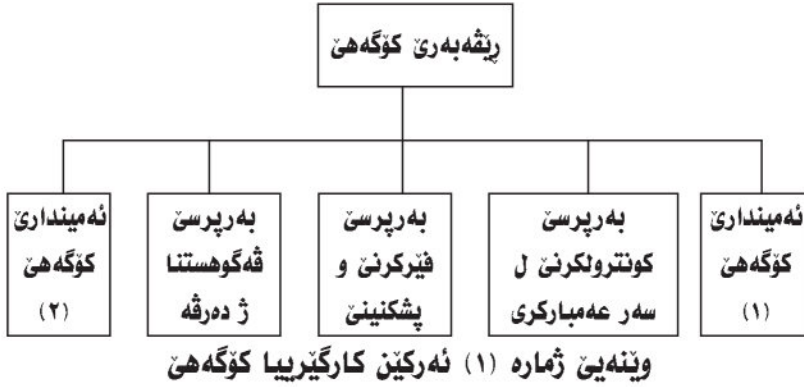
چار: پەيوەندییا کارگێرییا کۆگەھێ ب کارگێرییا داراییە:-

کەل و پەلێن عەمبارکری پێک دەھێن ژ چەند پارەھێن وەبەرھێنانکری (أموال مستثمرة) ل دەزگەھێ. و هاتن و دەرکەفتنا فان کەل و پەلان دقیت بەھێنە حسیبکرن و چەسپانندن ل تۆمارێن تاییبەت یێن کارگێرییا کۆگەھێ و کارگێرییا دارایی و ژمیریاری پشتی کارگێرییا کۆگەھێ بەلگەنامەکی ب وان برپن هاتین یان دەرکەفتین نامادە دکەت. هەرودسا کارگێرییا دارایی بەھایی فان کەل و پەلان دچەسپینیت و مایین (رسید) دوماھیکێ یان یێن دەستپیکێ دەرئێخیت تاکو بشیت ژمیریارین گرنگ یێن دەزگەھێ ئەنجام بەدەت، ئەفجا هاریکاری و هەفکاری یا پێویستە دناقبەرا هەردوو کارگێرییاندا. و گرنگیا فێ هەفکاری ديار دبیت ژ چاقدیرییا سەپاندی ل سەر عەمبارکری ژ لاین هەردوو کارگێرییانقە.

ج- ئەرکین کارمەندان ل کارگێرییا کۆگەھێ

کارین کارگێرییا کۆگەھێ و ئەرکین وی ژمارەکا زۆر ژ وان کارمەندان ئەوین تیدا کار دکەن جیبەجێدکەن. ئەفجا پێدقیە ئەرکین وەزیفا هەر چالاکییەکی ژ وان دەستنیشان بکەین هەرودسا دەستەھلات و بەرپرسیارەتیا کارمەندین بەرپرس ديار بکەین.

و بەری بچینە دناف وردەکارییا هەر فەرمانەکی ژ فەرمانان پێدقییە ئەرکین گرنگ یێن کارگێرییا کۆگەھێ ديار کەین وەکی د وینەیی ژمارە (۱) ل خواری رۆنکری.

۱- رېښه بهرئ كۆگه ھئ (مدیر المغزن):-

سہرپہرشتئ ل سہر سروشئتئ کارین وی زال دبیت، رېښه بهرئ كۆگه ھئ ل دہزگه ھئ دبیتہ بہرپرس ژ فان چالاکیان.

ا- سہرپہرشتئ ل سہر جیبہ جیکرنا کارئ بہ شان یان یئ پولان یان یئ کۆگه ھئین لاوہکی و کارمہندان ہہرودسا دہستہلات و بہرپرسیارہتیا ہہر ٹیکئ لدویف و ہزیفا وی و کارئ وی دابہش دکہت ژ بہر مسؤگہرکرنہ جیبہ جیکرنا کارین کارگیریا کۆگه ھئ.

ب- سہرپہرشتئ ل سہر رېکخستنا کہل و پہلان لدویف سروشئتئ کہل و پہلان و جؤرین کۆگه ھان ہہرودسا شیوازین عہ مبارکرنئ و ہیماکرنئ و پشک پشک کرنئ و ژیک جوداکرنئ دکہت.

ج- سہرپہرشتئ ل سہر پرؤسین کونترولکرنئ و چافدیریکرنئ ل سہر کۆگه ھئ و عہ مبارکری و ہہفکاریئ دگہل وان لاپہنان کو پہیوہندی ہہبیت ب کونترولکرنہ عہ مبارکری دکہت.

د- سہرپہرشتئ ل سہر پرؤسین چہرتکرنہ کہل و پہلان ب ہہمی شیوپین وی چ یا دہم بؤ دہمی بیت یان یا بہردہوام یان یا خافلہتی

يان هتد. دگەل مسۆگەركرنا ھەلگرتنا تۆمار نقيسین پيدقى بۆ
تۆماركرنا كەل و پەلان دكەت.

ھ- پلان دانان بۆ چەوانيا مفا ۋەرگرتن ژ وزەيپن دەستەبەرین
عەمباركرنى و سەرپەرشتى ل سەر جىبەجىكرنا ۋى، سەرەراى
بەشداريكرن ل سەر پلان دانانا كۆگەھين نوى و دووبارە رېكخستنا
بالا خانين كۆگەھين كەفن دكەت.

و- ھەفكارى و ھاريكارى دگەل كارگيرين دى يپن دەزگەھى بۆ ب
دەستقەئينا نامانجان.

۲- ئەمىندارى كۆگەھى (أمين المخزن):-

ئەمىندارى كۆگەھى قان ئەركين ل خوارى جىبەجىدكەت.

ا- ۋەرگرتنا وان كەل و پەلان ئەويپن دەينە كۆگەھى پشتى تاماكرنا
پشكينا وان و ھاوجوتكرنا وان دگەل شيوپن داخوازكرى ھەرۋەسا
رېكخستنا بەلگەناما و ئاگەھداركرنا بەشپن پەيوەندى پى ھەى.

ب- رېكخستنا پسوولە و تۆمار نقيسین كۆگەھى بۆ ھەمى جۆرين كەل
و پەلان ناف كۆگەھى و ژدەرقەھى كۆگەھى بۆ چەسپاندنا لقلقينا
وان و ئامەدەكرنا راپورتا بۆ رېقەبەرى كۆگەھى.

ج- شارەزابوونا شيوە و بوارين بكارئينا كەل و پەلان، بۆ مفا
ۋەرگرتن ژ ۋى چەندى بۆ دەستە بەركرنا دەستودارين گونجاي بۆ
عەمباركرنى يان پيشنياركرن بۆ ھندەك كەل ۋەلپن جىگير لدەمى
ھندەك كەل و پەل ژناقدچن.

د- ئەو بخۆ يان نوينەرەكى ژ پيش خۆقە فرېكەت كو پشكداريى د پرؤسا

چەرتكرنىدا بىكەت، ھەروەسا ئەو تىشتى دەيتە تۆمار كرن دگەل ئەوئىن ھەين ھاوجووت بىكەت، و كار بىكەت بۆ راستكرنا جوداھيا پىشتى زانىنا ئەگەرئىن وئ و راپۆرتا ل سەر قئ چەندئ بلند كەت.
ھ- يئ ئاگەھداربىت و مفاى ژ كەتەلۆكا وەربىگرىت ئەوئىن دگەل كەل و پەلان دەئىن بۆ وئ چەندئ لدەمئ پاراستنا كەل و پەلان مفاى ژئ وەربىگرن.

و- سەرپەرشتىئ ل سەر جىبەجىكرنا پىرابوونئىن سەلامەتىئ د كۆگەھىقە دكەت ژ بۆ دىرنئىخستن ژ مەترسىئىن سوتن و دزىن و ژ نافچوونا كەل و پەلان.

ز- ھەفكاريا لفلقىنا كارى دناف كۆگەھىدا و ئاراستەكرن و مەشقىپىكرنا ھارىكارىن وئ.

۳- بەرپرسى پىدان و پىشكىنىئ (مسئول التسليم و الفحص)

بەرپرسى قئ بەشى يان يئ قئ ھوبئ ئەقئىن ل خارئ جىبەجىدكەت:
أ- وەرگرتنا وان كەل و پەلئىن بەرگ كرى كو دەئىنە دەزگەھى و پەسندكرنا وەرگرتنا وان وھەكەر كىم وكاسىيەك ھەبوو دەستنىشان دكەت و پاشى لدوئىف چەند بەلگەنامئىن تايبەت دئ ھنىرپتە كۆگەھئىن وەرگرتن وپىشكىنىئ و سەرپەرشتىا قەگوھاستنا وان دكەت.
ب- خىشتەپەكئ تايبەت نامادە دكەت ب پەيماننا چاقەرىيا گەھشتنا كەل و پەلان و وەردەكارىيا فان كەل و پەلان، ھەروەسا ئەو كەل و پەلئىن گىرو دبن ژ ژفانئ گەھشتنا خۆ بۆ وئ چەندئ كارگىرىيا كرىنئ ئاگەھدار بىكەت.

ج- لیستین قهگه پاندنا وان کهل و په لان کو شیوین وان دهاوجووت نینن پشتی هاتینه پشکنین ژ لایئ نوینهرین هونهری یین وان بهشان ئهوین کهل و پهل داخزکرین تژی دکهت، ههروهسا کارگیرییا کرینی ب فی چندی ناگه هدار دکهت.

د- سه رپه رشتی ل سهر دووباره ناماده کرن و بهرگکرنا وان کهل و په لان ئهوین دهینه زفراندن و بدنه دهستی وان ئهوین قه دگوهیزن لدویف رینمایین فه رمانگه ها کرینی یان ریشه بهری کوگه هی.

ه- ئه وان کارتوان و هر دگریت و دزقرینیت ئهوین کهل و پهل تیدا دی بهنه جهی ژئ هاتینه کرین ئه گهر د فه رمانا کرینی دا هاتبیت.

۴- بهرپرسی کۆنترو لکرنا عه مبارکری (مسئول السیطرة علی الخزین)

دی بیته بهرپرسی فان چالاکیین ل خواری:

ا- زانینه کا باش ب ریکین بیرکاری و نامارکری یین تایبته بدیارکرنا قه بارئ داخوازییا و ناستی عه مبارکری هه بیت بو مسوگه رکرنا چاقدیری و کۆنترو لکرنا کا باش ل سهر عه مبارکری.

ب- شاره زاییه کا تمام ب ریکین هیماکرن و فی رکرن و پۆلینکرنا کهل و په لان و شیوین وی و سه رچاوین ناماده کرنا وی و ده مین دانا وی و بهایی وی و ریکین بارکرنا وی هه بیت.

ج- به لگه نامه و پسۆلین لقلینا کهل و په لا و عه مبارکری بیاریزیت ههروهسا د فی باریدا هه فکاری دگهل کارگیریین به رهه مئینانی و کرینی و کوگه هی بکهت.

د- چاقدیرییا وان کهل و په لان ئهوین لقلینه کا بهز دکهن یان ئهوین ل سهر خو و زانینا ئه گهری وی، ههروهسا بو چاره سه رییا هه ر هوشه کا راسپارده یان (توصیات) بو دانن.

۵- بەرپىرسى قەگۈھاستنا نافخۇ (مىسئول النقل الداخلى)

گرىنگىرىن بەرپىرسىيارەتتىن وى ئەقۇن ل خوارىنە:

أ- زانىنەكا باش ب ھەمى ئامىرىن قەگۈھاستنا نافخۇ و چەوانىيا كاركرنا وان و پلا گونجاندىنا ھەر ئىك ژ وان بۇ جۇرىن جودا جودا يىن عەمباركرى.

ب- وەرگرتنا فەرمانىن قەگۈھاستنا نافخۇ و جىبەجىكرنا وان لدويف فەرمانا دەرگەفتنا وان يان لدويف پلا گرنگىيا وان ب برىيارەكى ژ دەف رېقەبەرى كۆگەھى.

ج- دووپاتكرن ل سەر وى چەندى كو ئەو كەل و پەلېن دى ھىنە قەگۈھاستن دئامادەنە ب شىوھكى باش بى كو توشى چ زەرەر و زىانى ببن.

د- پىداچوونا درىژەپىدانا ئامىرىن قەگۈھاستنا نافخۇيى ئەوېن بكار دىنن ل كۆگەھى وەكى سلنگ و قەكۈھىزى لىلقوك (سىور متحرکه) ھەرۈسا دووپاتكرن ل سەر وى چەندى كو يا باشە بو كاركرنى و وەرگرتنا پىراپوونىن پىدقى بۇ پاراستنا وان بشىوھكى بەردەوام بۇ مىسۆگەركرن و بەردەوامىيا وان د كارىدا.

ه- ئامادەكرنا پىراپوونىن سلامەتىي بۇ كاركەرېن بەشى.

ب شىوھكى گشتى ئەفە ئەو ئەركن ئەوېن ل كارگىرىيا كۆگەھى ھەين، بەلى ل ھندەك دەزگەھان ژ ئەگەرى بچووكىيا قەبارى دەزگەھى يان ژبەر پىدقى نەبوونى ژ سروسىتىن كارىن دەزگەھى ئەف ئەركە ھەمى نىنن.

د- مەلبەندى و نە مەلبەندىيا كۆگەھى

ل سەر كارگىرپيا كۆگەھى پىدقايە وى ساىسەتا عەمباركرنى ئەوا پىدقى بۇ عەمباركنا كەل و پەلان بكاربىنىت دەست نىشان بكتە. ئەفجا چ ساىيەتا عەمباركرنى مەلبەندى بيت يان نە مەلبەندى، چەمكى مەلبەندى د عەمباركرنىدا عەمباركنا كەرستە و كەل و پەلان ل ئىك كۆگەھ يان دناف كوجبىهكى عەمباركرنىدا كو سەرپەرشتيا عەمباركنا كەرستە و كەل و پەلان بۇ ھەمى وان بەشان ئەوین سەرە ب دەزگەھىقە دكەن. بەلئ نە مەلبەندى د عەمباركرنىدا ئانكو ھەبوونا پتر ژ كۆگەھەكى بۇ عەمباركنا كەرستە و كەل و پەلان ل جھىن جودا جودا ھەر ئىك بۇ خزمەتكنا چەند مەرەمىن دياركرى يان چەند يەكەيىن دياركرى ل ناڤ فان جھان تەرخان دكەن.

تايبەتمەندىين مەلبەندىي د عەمباركرنىدا:-

۱- د مەزاختنن كارىدا ھارىكارىيا ئابوورى دكەت، ب وى شىوھى كو دبىتە ئەگەرى ھندى ھەمى وزەيىن عەمباركرنى بكاربىنىتن، و ھەرۈسا بكارئىنانا ھەمى وان رۈبەرەين بۇ عەمباركرنى ئامادەكرىن، ھەرۈسا بكارئىنانا ئامىرىن ئىنان و برنى ب باشتىن شىوھ و مەزاختنن بكارئىنانا وان كىم دكەت.

۲- د كرى و موچە و كارىن كارگىرپيا كۆگەھى ھارىكارىيا ئابوورى دكەت، چونكى مفايەكى باش ژ وزەيىن كەسان و شىاننن دارايى بدەستقە دئىنىت.

۳- پرۇسا كۆنترول كرنى و سەرپەرشتى كرنى و چاقدىر كرنى ل سەر كارى كۆگەھى و كارگىرپيا وى، و ھەروەسا ل سەر پرۇسىن عەمبار كرنى ب شىۋەكى ساناهى و سادە و ورد مسوگەر دكەت.

۴- كىمكرنا مەزاختىن پىراپوونىن پرۇسا وەرگرتن و پشكنينا وان كەل و پەلەن دەينە كۆگەھى، ھەروەسا مەزاختىن فەگوھاستنا كەل و پەلان كىم دكەت چونكى پرۇسا فەگوھاستنى دى بۇ ئىك جەبىت.

۵- زانىنا كەرەستە و كەل و پەلەن لىقوك و سست و يىن ژ نافچووى يان ئەقۇن زىدە ژ پىدقيا وان ھارىكارى دكەت دا كو گوھۆرپىنن پىدقى بۇ چارەسەر كرنان وان وەرېگرن. بەلى كىم وكاسىن مەلبەندى يى د عەمبار كرنىدا ھەر ئەوژى تايبەتمەندىن نە مەلبەندىنە د عەمبار كرنىدا.

تايبەتمەندىن نە مەلبەندى د عەمبار كرنىدا:

گرنگرتىن تايبەتمەندىن نە مەلبەندى ئەفەنە:-

۱- د دابەشكرنا وان زەرەر و زيانا و مەترسىا ئەوین عەمبار كرى و كۆگەھ توش دبنى چونكى كۆگەھ د دابەشكرىنە ل سەر چەندىن ناوچان.

۲- ساناهىكرنا پرۇسىن دانا كەل و پەلان بۇ وان لايەنن مفاى ژى وەردگرن بۇ بدەستقە ئىنانا كەل و پەلان نىزىكى وان كۆگەھان، ھەروەسا بۇ كىمكرنا ئەركىن ل سەر كۆگەھىن لاوھكى.

- ۳- بەردەستکرنا کەل و پەلین داخواز دکەن ل نیزیکی وان لایەنان یین بکاردئینن ب شیوهکی ساناھی ئەفەزی ژبەر هەبوونا کۆگەهین لاوهکی و ئەفەزی هاریکارییا کیمکرنا دەمی و مەزاختنئ دکەت.
- ۴- نە مەلبەندی دەیتە هژمارتن ژ سیستەمین ساناھی بو عەمبارکرنئ ژبەر یئ تایبەتە د کۆمەکا دەست نیشانکری یا کەل و پەلانقە ئانکو بتنئ خزمەتا کۆمەکا یان چەند بەشەکا یان چەند ناوچەیین جوگرافی یین دەست نیشانکری دکەت.
- کیم و کاسیین نە مەلبەندی یئ د عەمبارکرنئیدا هەر ئەوژی تایبەتمەندیین مەلبەندینە د عەمبارکرنئیدا.

پشكا سېيى

بالا خانە و ناميرين كۆگەھى

دەزگەھ ھەر ئىك زى دى جودايە لدويىف جوداھيا وان چالاكئين پراكتيزە دكەن و ھوسا ئەو كۆگەھين كەل و پەل تيدا دەھينە پاراستن دى د جودابن ل دويىف چالاكئين وان، ھەرۈەسا د ھەلبىزارتەنا جەھى كۆگەھى و نەخشە كېشانە ناخۇيا كۆگەھى دى د جودابن تاكو جىبەجىكرنا پرۇسا عەمباركرنى ب باشتريىن شىۋە بەھتە ئەنجامدان. ھەرۈەسا ناميرين كۆگەھى يىن قەگوھيز دبنە پىنگاقەكا گرنگ بۇ جىبەجىكرنا كارى كۆگەھى ب شىۋەكى باش، د قى پشكىدا دى فان بابەتان بەحس كەين.

أ- جورين كۆگەھان

كۆگەھ زىك د جودانە لدويىف وان ئامانجىن ژبەر ھاتىنە دامەزراندن ھەرۈەسا وان ئەركين ئەنجام ددەن، دا كو وى كارى بساناھى بكتە. و ژبەر ھندى بەرى ئەم جورين كۆگەھان دەست نىشان كەين پىدقايە ئەم بەحسى وى چەندى بكتەين كو رىككەفتن ل سەر پۆلكرنا جورين كۆگەھان لدويىف بوچوونان د جودانە. ھندەك ۋەسا بەرى خۇ ددەنى كو رۋوبەرى كۆگەھى ببىتە بنەما بۇ زىك جوداكرنا جورى كۆگەھان بۇ نموونە كۆگەھين مەزن و ناغجى و بچووك، و ھندەككىن دى ۋەسا بەرى خۇ ددەنى كو ژمارا عەمباركرى دى ببىتە بنەما و لدەمى ژمارەكا گەلەك و يا جوراوجور زى كەل و پەلېن كۆگەھى بخۇفە بگريت دى بنە كۆگەھين گشتى، بەلى لدەمى بەرپرسىارەتيا چەند جورين دەست

نیشانکری دکەت ژ کەل و پەلان بۆ نموونە وەکی کۆگەهین تاییبەت ب گەنمی فە دى بنە کۆگەهین تاییبەتی بەلئ ئەو پۆلینکرنا ئەم دشین پشت بەستنئ ل سەر بکەین ژبەر گونجاندا وئ دگەل راستی یئ و چونکی پتر دەیتە پەسەند کرن ژ لایئ تاییبەتمەندانقە هەر ئەووە کو کۆگەه دەینە پۆلینکرن بۆ دوو جۆرین سەرەکی ئەوژى ئەقەنە ئەو کۆگەهن ئەوین خزمەتا پرۆسین پێشەسازی (بەرەممداری) دکەن و ئەو کۆگەهن ئەوین خزمەتا پرۆسین بازرگانى (بازارکرنئ) دکەن ئەقجا دى بەحسئ هەر ئیک ژ قان ب درپژى کەین.

ئیک: کۆگەهین بەرەمئینانئ

ئەقە کۆمەکا کۆگەهین تاییبەتن کو ب پروژین بەرەمئینانئقە د گریداینە بۆ ساناهى کرنا کارئ پروژەى دەینە بکارئینان ئەقەژى چ بەرى یان پشتى دەستپیکرنا بەرەمئینانئ بیت. هەرودەسا ئەم دشین د قى باریدا ژمارەکئ ژ قان کۆگەهان دەستنیشان بکەین کو ئەقەنە:

۱- کۆگەهین کەل و پەلین سەرەکی:-

ئەو کۆگەهن کو هەبوونا وان ب دەستپیکا پرۆسین بەرەمئینانئقە د گریداینە، ئانکو کەل و پەلین سەرەکی بۆ دەستپیکرنا پرۆسا بەرەمئینان تیدا عەمبار دکەن. بۆ نموونە پاراستنا هریئ چەند کۆگەهین هەین کو کەل و پەلەکا سەرەکییە بۆ کارگەهین بەرەمئینانا جل و بەرگین هریئ، یان لاستیک (مطاط) بۆ بەرەمئینانا تاپرین لاستیکى، یان شەکر بۆ بەرەمئینانا شریناهیان هتد، گەلەك جارن جهئ قان کۆگەهان ل نیزیکی هیلین بەرەمئینانئ یە داکو پرۆسین ئینان و برنا کەل و پەلان ساناهى بکەت هەرودەسا دەمی ژى کورت دکەت.

۲- کۆگههين كهل و په لئين نيف تمام دروستكري:-

ئەو كۆگههين كو كهل و په لئين نيف تمامكري يان ئەفئين كو به شهكن ژ كهل و په لئين دى بخۆقه دگريت، بۆ نموونه پايىكل كه رسته كه يان به رهه مهكئ تمامه كو چەند پشكين جۆراوجۆر بخۆقه دگريت وهكى (تاهيره، سگان، كوشن، زنجير...هتد) ئەفجا هەر ئيك ژ فان دئ بيته كه رسته كه نيف تمامكري كو هەمى پي كفه پشكهكن ژ كه رسته كه نيف تمامكري ئەوژى پايىكله، نموونه كا دى به رهه مئينا ترومبيلان ئەفەژى دناف دەزگههين به رهه مئينه رى قه بتمامى ژ لايئ په يكه رى و تاهيرا و كوشنا...هتد دهيتە جي به جيكرن، به لئ پيدقى ب پشكه كا دى يا هەى كو نه شين دروست بكەن، بۆ نموونه هەكه ر ئەم بيژين كۆمه كا به كه رين له زاتيينه كو لدەزگههين دى يين هەين پيدقىه ژ دەزگههين دى بينيت، ئەفجا ژ به ر قئ چەندئ ترومبيل دئ بيته كه رسته كا نيف تمامكري دناف به رهه مئينا يه كه كا تمامكريدا ئەوژى ترومبيله.

۳- كۆگههين كهل و په لئين تمام دروست كرى:-

ئەو كۆگههين ئەووين وان كهل و په لان ئەووين به رهه مئينا وان تمام بووى بخۆقه دگريت بۆ مەرما هئارتنا وان بۆ بازاری يان بۆ وان دەزگههان ئەووين سه رپه رشتيا فرۆتتا وان دكەن بۆ نموونه وهكى سه بارهت پانكين ساپيتاويين ئەردى، وگه رمكه ران، به فرگران هتد) وجهئ فان كۆگهها ژى زۆر جارن دئ لدوماهيكه هيلين به رهه مئينا نئ بيت داکو پرؤسا فه گوهاستنا وان يا بسانهى بيت و توشى ژ نافچوونئ نه بن.

۴- كۆگەھىن كەل و پەلەن ژ نافچووى:-

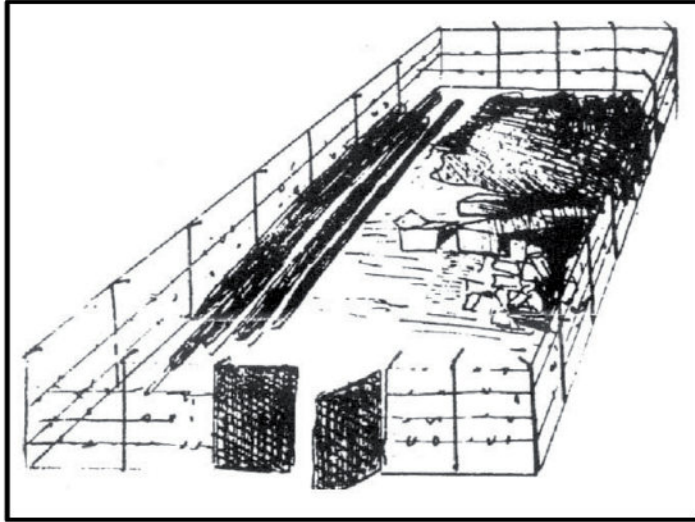
ئەو كۆگەھن كو وان كەل و پەلەن ژ نافچووى ئەوین دناڧ بەرھەمئىنانىدا ھاتىنە بكارئىنان، ئانكو وان كەل و پەلان ئەوین كو نەشىن بىنە كەل و پەلەن تمام يان نىڧ تمام دروستكى يان ھەتا كەل و پەلەن سەرھكى ب شېوھكى دروست بخۇڧە دگريت. كو پىدڧىيە بەينە پاراستن بۇ دەمەكى كورت دا كو د جودابن دگەل وان كەل و پەلەن دى ئەڧىن نوگە مە بەھس كرېن ھەتا دەمى خۇ ژى خلاس كەن ئەگەر نە ھىنە بكارئىنان بۇ چ كاران يان نە ھىنە فرۇتن وەك كەل و پەلەكى لاوھكى بۇ نموونە ھوېركى دارى كو ژ بەرمايېن كارگەھىن دارتاشىيە ل ھندەك نانېژيا يان وەكى كەرەستەكا نافېر بۇشەھى و دەنگى ل ھندەك جھېن كار و خزمەتكارىيا مفايى ژى وەردگرن. يان بۇ نموونە كۆمكرنا كاغەز و پەرتووكان بۇ مەبەستا ڧەگەراندنا وان وەكى كەرەستەكا تمام دروستكى ئەو كاغەز دەينە بكارئىنان وەكى كەرەستەكا سەرھكى ل كارگەھىن كاغەزاندا. و جھى ڧان كۆگەھان پتر جاران ژ جھېن بەرھەمئىنانى دوېرن ئەڧەژى ژبەر ئەگەرېن مەترسىيا يان زيان ڧىكەفتن ب كەل و پەلەن تمام دروستكى يان كەل و پەلەن سەرھكى.

دوو: كۆگەھىن بازاركرنى

ئەڧەژى كۆمەكە ژ وان كۆگەھىن كو ب دامو دەزگەھىن بازارگانىڧە گرېداينە ھەتا رادەكى مەزن جودانە ژ كۆگەھىن بەرھەمئىنانى چ د بارى جۇرى عەمباركرى دابىت يان نىزىكى جھى دەزگەھى ھتد. و ئەم دشېن ڧان جۇرېن ل خوارى تېدا ديار بكەين كو ئەوژى:

۱- كۆگەھيىن رويتا:-

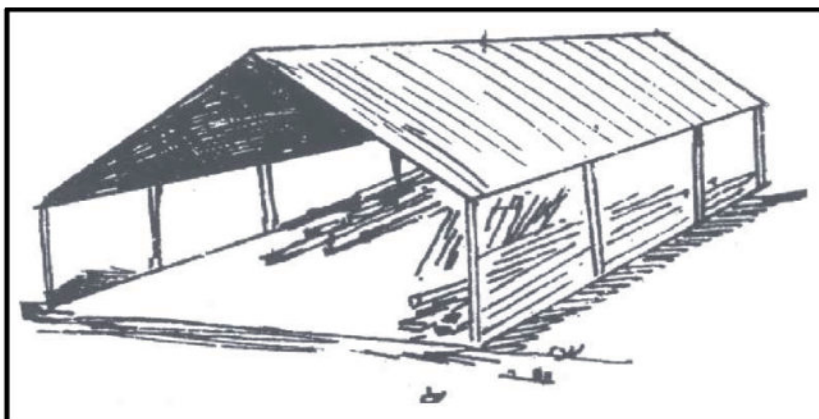
ئەو كۆگەھن كو دقەكرينه ب شيوهكى تمام بو سهقايى و ب تيلهكا ب درك دورپيچكرينه داكو سنوورين وي دياركهن. گهلهك جاران بهربهستين سروشتى ژ گهرمى يان سهرمائى ههتا رادهكى مهزن كار ناكهته سهر كهل و پهلين عه مباركرى د قان كۆگههانقه بؤ نمونه سهبارته عه مباركرنا بو رپين ئاسنى، كونكرىت، خيز، بلوك..... هتد ههر وهكى د وينهئى ژماره (۲) دا روونكرى.

وينهئى ژماره (۲)

۲- كۆگەھيىن ئاشكەرا:-

ئەو كۆگەھن كو چهندين كهل و پهل تيدانه رادهئى بهرگريا وان بؤ بهربهستين سروشتى كيتره ژ كۆگهھين رويت. بؤ نمونه وهكى عه مباركرنا دارى كو ئەف كۆگههه سهريىن وان ساپيتكرينه و تهنشتين وان دقەكرينه وهكى د وينهئى ژماره (۳) دا روونكرى.

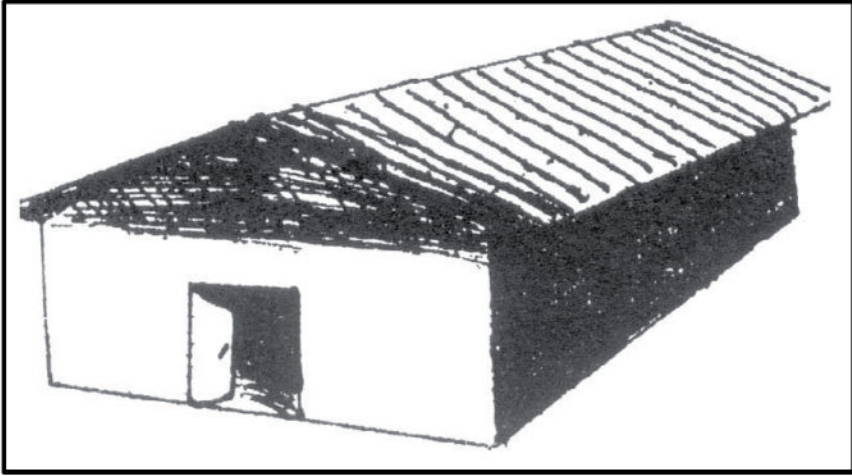

ۋىنەيى ژمارە (۳)

۳- كۆگۈھىن ساپىتكرى:-

ئەو كۆگۈھن ب شىۋەكى موكم ئاڧا دكەن و ناھىلەين بەربەستەين سروسى ژ گەرمى و سەرمايى و بارانى كارتىكرنى ل عەمباركرى بكەن، ھەرۋەسا كارى وى ئەۋە ژى كو كارىكەت ل سەر باشكرنا جۇرى كەل و پەلەين عەمباركرى، كو پىدفيە ب شىۋەكى موكم و ورد ساپىت بۇ عەمباركرى بەينە دانان ھەرۋەسا سەبارەت تەنشتا و عەردى دگەل ھەبوونا دەرگەھەين موكم داکو كەل و پەل توشى ھەر ئەگەرەكى ب مەترسى نەبن كو كارتىكرنى ل سەر سەلامەتيا عەمباركرى بكەت. و ئەف كۆگەھە دبىت تايبەت بن يان گشتى بن، ئانكو جۇرەكى دياركرى ژ جۇرەين كەل و پەلان يەين تىدا ئەفە سەبارەت كۆگەھەين دەرگەھەين گشتى بۇ كەل و پەلەين بەكاربەر، ھەر ب وى شىۋەى دەرگەھەين گشتى بۇ كەل وپەلەين بەرھەمدارى بۇ نمونە كۆگەھەك بۇ كەل و پەلەين يارىيەن وەرزشى و چەند كۆگەھ بۇ شىشا و چەند كۆگەھەك بۇ جل و بەرگەين

جۇراوجۇر و كۆگەھەك بۇ پەروكا و بۇ دارى و ھەروەسا بۇ كەل و پەلەن ورد ھتد يەن ھەين ھەر وەكى د وینەيى ژمارە (۴) دا پروونكرى.

وینەيى ژمارە (۴)

۴- كۆگەھەين ساركەر (تەزى):-

ئەو كۆگەھەن ب شىوەكى تايبەت دەينە ئامادەكرن و دگەل وان كۆگەھەين مە بەرى نوكة بەحسكى دبنەمادا جۇدانە، ژ لايى چەسپاندنا رېژەيى د پلا گەرماتيا دناف كۆگەھەيدا داکو كەل و پەلەن عەمباركى توشى ژ نافچوونى نەبن چونكى سروشتى قان كەل وپەلەن تيدا عەمبار دكەن زىكا ژ نافدچن. ھەروەسا ئەم دشين پۆل كەين بۇ:-
 ۱- چەند كەل و پەل كو زىكا ژ نافدچن بۇ نموونە وەكى فيقى و زەرزهواتى.

ب- چەند كەل و پەل ب رېژەكا كيمتر ژ نافدچن بۇ نموونە وەكى ھەمى جۇرەين بەرھەمەين كشتوكالى وەكى گەنم وجەھ و نيسك و نوک.

ج- چەند كەل و پەلەين ب مەترسى وەكى كەل و پەلەين كىمىياوى و كەل و پەلەين جوانكارىيى و قەخارنەين كجولى.

ل سەر قى چەندى ھەمى ئەف جۆرەين كەل و پەلەين كۆگەھى پىدقى ب رادەكى بلىد خەمخۆرىيى و ھىيارىيە و ھەول دان بۆ دوير ئىخستنا ھەر ئەگەرەكى ھەى كو توشى ژ نافچوونى ببن و لدوماھىكى ببىتە ئەگەرى بەلاقبونا مەترسىيى و ژ نافچوونى و زيان قىكەفتنا كەل و پەلان و دەزگەھ توشى زىانەكا مەزن ببىت.

ب- ھەلبىزارتنا جەھى كۆگەھى

پرۇسا ھەلبىزارتنا جەھى كۆگەھى ژ بارەكى بۆ بارەكى دى لدويىف جوداھيا چالاکىيەن كۆگەھى د جودانە ھەروەسا پەيوەندىيا وى ب پرۇسا بەرھەمئىنانىقە يان پرۇسا بازاركرنىقە يان ھەردووكان يا جودايە. ئەقەژى رامانا وى ئەوہ كو دەزگەھ ب تايبەتمەندىيەن خويەين جودا جودا پىدقى ب چەند كۆگەھەين لاوەكى يەين ھەين كو د نىزىك بن ژ پرۇسا رۆژانە يا تايبەت بوئقە، و چەند كۆگەھەين ناوەندى يان يەين سەرەكى يەين بەرفرەھتر يەين ھەين دبىت ل جەھكى دى بن وراى پىدقىيا وان بۆ چالاکىيەن كۆگەھى بۆ بەردەواميا كارى وان بۆ ماوہكى درىژ. ئانكو ئەو كەل و پەلەين تىدا عەمبار دكەن بۆ ماوہكى درىژ سەودايى دگەل دكەن و ھەر چەوايىت چەندىن گرنگى و بنەمايەين ھەين كو پىدقىيە لدەمى ھەلبىزارتنا جەھكى بۆ كۆگەھى چ يا لاوەكى بىت يان يا سەرەكى بەرچاف وەربگرن ئەوژىك ئەقەنە:

۱- ھەبونا چەند پۈكۈن پاست و دروست بۇ بارھەلگرا كو بشين مفاى ژى وەرېگرن كو ئەف رېكە ب شېوھكى خراپ كارتېكرنى نەكەن ل سەر كەل و پەلان و ھەروھسا توشى زەرەر و زىانى يان ژ نافچوونى نەبن لدەمى فەگوھاستنا وان ژ كۆگەھى يان بۇ كۆگەھى.

۲- جەھى كۆگەھى باشتەرە ل وان جھان بن كو لئىك دەمدا پتر ژ ئامىرەكى فەگوھاستنى بگەھتى. ھەر وەكى سەبارەت ترومبىلا و گالىسكىن ھىلا بكار بىنىت يان لايەنى رېبارا و ترومبىلا. بۇ نموونە وەكى كۆگەھىن (شالجيە) ل بەغدا و كۆگەھىن (ئەلدباش) ل كازمىي و ھەروھسا ل بەغداژى سەبارەت ترومبىلا بۇ ھىلا ئاسنى.

۳- مەزاختىن كرىنا پارچا ئەردى پىقەرەكى گرنگە بۇ ھەلبژارتنا جەھى كۆگەھى و ئەم دزانىن مەزاختىن پارچا ئەردى دناف باژېرىدا يان ل نىزىكى باژېرى زىدەترە ژ مەزاختىن وان پارچىن ئەردى يىن ھەتا رادەيەكى دوور ژ باژېرى. لقىرى بابەتى حەزكرنى دناقبەرا كرىنا پارچا ئەردى بۇ ئافاكرنا كۆگەھى يان كرى كرنا كۆگەھەكى دەردكەفیت، ئەفەژى بۇ وى دەمى دزقپىت ئەوى پىدقى ب كۆگەھى بن يان دەمى كارى پىدقى تىدا بكەن يان ھندەك ئەگەرېن دى. بۇ نموونە كومپانىيەك دى رابىت ب ئافاكرنا كۆمەلگەھەكا ئاكنجىبوونى يان دانانا بۇرىا بۇ ئافا بارانى ئەرى كرىنا پارچا ئەردى بۇ ئافاكرنا كۆگەھى بۇ پاراستنا ئاسن و چىمەنتو و بۇرىا...ھتد باشتەرە يان كرى كرنا پارچەكا ئەردى. وھەكەر بزىان كو دەمى ئەنجامدانا كارى ژ (۳ - ۵) سالا زىدەترىنە. لقىرى يا ئاشكرايە كو كرى كرنا پارچا ئەردى يان ھەتا چەند كۆگەھىن ئامادە باشتەرە ژ كرىنا پارچا

ئەردى. ھەتا ئەگەر ھاتوو ياسا زى رېڭكى بىدەتە قى كۇمپانىي بۇ كرىنا پارچا ئەردى ھەكەر كۇمپانى يا بىانى بوو.

۴- نىزىك بوونا كۆگەھى ژ جھىن بزاڧا بازىرگانى يان يا بەرھەمدارى لدەمى پىدقى ب كەل و پەلەن سەرەكى دىن داكو فاكتەرى كاتى كىم كەت و رېژا ژ نافچوونى ژ ئەگەرى قەگۇھاستىنى بۇ رېڭكىن دوور كىم كەت.

۵- پىدقى بىدەستقەئىنانا ھۆكارىن تەناھىيا تامامە بۇ كۆگەھى داكو دەرفەتىن دزىي و تىكدانى نەبن ھەرۇەسا كۆگەھ ل وان جھابىت كو نىزىكى ھندەك دامو دەزگەھ و كۇمپانىيىن دى يان ل سەنتەرى باژىرى يان د سنوورپىن پولىسىن گەرۆك دابىت ھتد.

۶- پىدقى ل دەمى ھەلبىزارتنا جھى كۆگەھى ئەگەرىن بەرفرەھكرنا قى كۆگەھى يان كارى دەزگەھى ل ئايندەيدا پىش چاف وەربىگرن. وئەف چەندە زى پىدقى ب لىكولىنەكا تىرو تەسەل و ورد بۇ قان ئەگەران ھەيە چونكى ئەف چەندە يا گرېدايە ب سىروشت و ئامانجىن دەزگەھى و شىانىن وى يىن ئابوورى قە.

۷- ھندەك جاران سىروشتى كەرەستا عەمباركرى دىبىتە ئەگەرەكى گرىنگ بۇ ھەلبىزارتنا جھى كۆگەھى وەكى وان كەل و پەلەن ب مەترسى كو توشى پەقىنى بىن وەكى كەل وپەلەن كىمىياوى يان كەل و پەلەن بەيىن نەخۇش وەكى ھندەك گازىن جۇرا و جۇر يان ئالىفى گىانەوهران كو دقىت جھى قان كۆگەھان ژ دەرفەى باژىرى بىن بەلى سەرەراى قى گرىنگى ھەلبىزارتنا جھى كۆگەھى دىبىت ئىك ژ قان فاكتەرا بىبىتە گرىنگىرىن فاكتەر ژ ھەمى فاكتەران ئەفجا خۇ د

سەپىنىت ل سەر فاكتەرەين دى د پرۇسا ھەلبىزارتىدا، يان دى پتر
ژ فاكتەرەكى ھەبىت بۇ ھەلبىزارتنا جەئ كۆگەھى.

ج- نەخشەكېشانا نافخۇيى يا كۆگەھى

پرۇسا ئافاكرنا كۆگەھان و رېكخستنا نافخۇيىا وئ كارتىكرنەكا مەزن ل
چالاكېين كارى كۆگەھى ژ لايى دان و وەرگرتن و ئىنان و برن دناف
كۆگەھىدا و پاراستنا ورد دكەن. بۇ بدەستقەئىنانا فى كارى پىدقشە
ژمارەكا زور ژ قان گرنگيا پىش جاف وەربرگن كو بشين قان چالاكېين
داخوازكرى ب شىوہكى بلەز و ورد ئەنجام بدەن.

ئەقېن ل خوارى ھندەك ژ قان گرنگى و بنەمايانە كو پىدقشە د
نەخشەكېشان و رېكخستنا نافخۇيىا كۆگەھىدا پىش جاف وەربرگن.

۱- رووبەرى كۆگەھى:-

پرۇسا خەملاندنا رووبەرى كۆگەھى ژ وان كارين ب زەحمەتە كو
نەخشەكېشى كۆگەھى توش دبىتى چونكى كۆگەھ ب شىوہكى گشتى بۇ
دەمەكى دوور و دريژ دەيتە بكارئىنان كو دگەھتە پتر ژ ۳۰ سالان،
ئەفجا پىدقشە ل سەر نەخشەكېشى كۆگەھى د بارى پەيادەرادا (ممر) و
رېكېن ھاتن وچوونى و ئاميرين ئىنان و برنى ھتد بەرفرەھكرنين
ئايىندە پىش چاف وەربرگريت كو گەلەك جارن رېژا وان ژ ۲۰ - ۴۰ %
ژ رووبەرى كۆگەھىيە.

۲- سروشتى چالاكېين پرۆژەى:-

نەخشەكېشانا كۆگەھى د بنەمادا ب سروشتى چالاكېين پرۆژەى قە

گرېدايه نانكو ۈو كارېن پراكتيزه دكەت ھەروەسا سروشتى وان كەل و پەلېن عەمبار دكەت ۈەفجا ۈو كۆگەھېن نەخشە بۆ دەھتە دانان بۆ پاراستنا بەرھەمېن كشتوكالى د جودانە دگەل كۆگەھېن بەرھەمېن پېشەسازى ۈەفەژى د ناف خۇدا ئىك ژ يادى يا جودايە.

۳- ئاميرېن ئىنان و برنى:-

ئاميرېن ئىنان و برنى ۈەوېن دەھنە بكارئىنان دناف كۆگەھېدا ب شېوھكى مەزن كارتېكرنى ل سروشتى نەخشەكېشانا نافخۇيا كۆگەھى دكەن، كو ۈەف رۈوبەرئ ئاميرېن دەستى پېدقى دبىتئ نە ۈو رۈوبەرە يئ ئاميرېن كارەبئ يان سلنگ ... ھتد ژ ئاميرېن ئىنان و برنى پېدقى دبىتئ.

۴- تقيسىنگەھېن خزمەتكىرنا كۆگەھى:-

مەبەست ۈو نقيسىنگەھن ۈەوېن كارمەندېن كۆگەھى تېدا كاردكەن وەكى جھەكى كو كارېن خۇ تېدا ۈەنجام بدەن و خزمەتېن خۇ پېش كېش بكەن چونكى پېدقىھە فان كاران لدەمى نەخشەكېشانا كۆگەھى پېش جاف وەرېگرن بۆ نموونە دقېت جھەكى تايبەت ھەبىت بۆ كارگېرپا كۆگەھى و وەرگرتنا داخوازىيان و دەست شوو و ژورەك بۆ پاسەوانېن شەقى و نوبەداران و ئاميرېن ئاگر فەمراندنى ھەبن.

۵- كەل و پەلېن عەمبار دكەن:-

ژ وان رەگەزايە كو پتر كارتېكرنى ل نەخشەكېشانا كۆگەھى دكەت، ھەروەسا دقان ئاماژەپېكەرېن ل خوارئ رۈون دبىت.

أ- كيشا كهل و پهلان:-

رہوتا نوی حہزا ئافاكرنا كۆگہہین ساپیت بلند ھہیہ یان ئەقین ژ دوو نہۆمان یان پتر پیک دەیت، چونکی چەند بلنداهییا ساپیتا پتربیت مەزاختنن بالآخانەیی دئ كیمتر بن. لەورا كيشا كهل و پهلان چەند كیمتر بیت دئ گونجاننەكا باشتر ھەبیت دگەل نەخشەكيشانا كۆگەھى ل سەر شیوی پتر نہۆما بۆ مفا وەرگرتن ژ بلنداهیى بۆ پاراستنا كهل و پهلان چ بۆ نەخشەكيشانا رەفانكا بیت بۆ بلنداهیین گونجای یان ل سەر بنەمایى نہۆما بیت. ھەر وەسا نہۆمین ئەردى تەرخان دكەن بۆ پاراستنا كهل و پهلین كيشا وان گران و ئەقین كيشا كیمتر یان سفك دئ ل نہۆمین سەرى بن.

ب- قەبارئ كهل و پهلان:-

قەبارئ كهل و پهلان كاتیکرنئ ل سەر سروشتئ نەخشەكيشانا كۆگەھى دكەت د بارئ رۆوبەرى خەملاندی بۆ عەمباركرنا كهل و پهلان، چونكى ئەو كهل و پهلین قەبارئ وان مەزن بیت پیدقى ب رۆوبەرەكى مەزنتەر و بەرفرەھتربین ھەین بۆ ئینان و برنا وان ژ وان كهل و پهلین قەبارئ وان بچویك.

ج- تاییبەتمەندیین كهل و پهلان:-

مەبەست ژ قئ ئەوہ سروشتئ كهل و پهلان ھەكەر ھاتوو ئەو كهل و پهلین ب مەترسى بن وەكى كهل و پهلین كیمیاوی یان ژدھراوی یان ئەو كهل و پهل بن ئەوین زى ژ نافدچن یان ئەو كهل و پهل بن ئەوین زیدە ورد ھتد.

ئەف تاییبەتمەندیین تاییبەت ب كهل و پهلانقە دئ ھیجەتەكا (بەھانە) باش بیت كو نەخشەكيشانا كۆگەھى ب وى شیوہى بیت كو دگەل كهل و پهلین عەمباردكەن بگونجیت.

زیدەبارى ئەفا مە بەرى نوکە بەحس کرى ژ فاکتەرین جورا و جورا کو کارتیکرنی ل سەر نەخشەکیشانا کۆگەھى و رېكخستنا نافخویا وى دکەن، ھندەك فاکتەرین دى یین ھەین کو گرنگیا وان کیمتر نینە ژ ئەفین مە بەحس کرین بو نموونە سەبارەت روخساری ژ دەرڤە یان یی ژناڤدا یی کۆگەھى و مەزاختنن بالاخانین کۆگەھى و جورا کەل و پەلین د ئافاکرنا کۆگەھیدا ھاتینە بکارئینان، زیدەبارى ئەگەرین بەرفرەھکرنا کۆگەھى د ئاین دەیدا ھەروەسا لئلفینا کەل و پەلان ھەکەر ھاتوو یا بلەز بیت یان سەرخۆ بیت و چەند فاکتەرین دى.

د- نامیرین دان و وەرگرتن یین کۆگەھى:-

مەبەست ژ نامیرین دان و وەرگرتن ئەووە (ئەو نامیرەت و ھۆیین دەستینە یان یین نامیرینە کو د ڤەگواھاستنا کەل و پەلان ژ جەھکی بو جەھکی دى بلەز و بساناھى دەینە بکارئینان) ل سەر ڤى چەندى ئامانجا سەرەکی ژ بکارئینانا نامیرین دان و وەرگرتن ئەووە بو مەبەستا ئەنجامدانا کارى بلەز و بساناھى، زیدەبارى پاراستنا کەل و پەلان ل دەمى ڤەگواھاستنا وان ژ ڤیکەفتنا زەرەر و زیانان یان ھەر ژ نافچوونەکا کو توش ببنى. ھەروەسا نامیرین دان و وەرگرتن ژ شیوھکی بو شیوھکی و لدویڤ جوداھیا چالاکیین تايبەت یین کۆگەھى ژیک جودانە ئانکو ئەو نامیرین ل کۆگەھین بەرھەمین پيشەسازی دەینە بکارئینان د جودانە ژ وان نامیرین ل کۆگەھین بەرھەمین کشتوکالی دەینە بکارئینان یان کۆگەھین کەل و پەلین بەکاربەر و ھەتا ل کۆگەھین بەرھەمین پيشەسازی جوداھى دى لدویڤ فاکتەرین (ڤەبارە، کیش، دووبارە ڤەگواھاستن، بلنداهى....ھتد) بیت.

لشیری دقیت ئەم ئاماژی ب وئ چەندئ بدەین کو ئامیرین دان و وەرگرتنا کۆگەهی بتنی یا تایبەت ب ئامیر و ئامرازین جۆراوجۆرفە نینە بەلکی پتر جاران ئەرکین خودی مروقی بخۆ ژى رەگەزەکی دیبە د پرۆسا فەگواستنیدا. بەلئ لشیری ئەم دئ گفتوگویی ل سەر جۆری ئیکئ کەین ئانکو ئامیران بی کو لیکولینی ل سەر رەنجئ کەسان بکەین ئەفەژى دئ دناف چەند برگین سەرەکیدا بۆ مە روون بیت.

ئیک: جۆرین ئامیرین دان و وەرگرتنی

ژمارەکا جۆرین جودا جودایین ئامیرین دان و وەرگرتنی د پرۆسین فەگواستنا کەل و پەلین کۆگەهیدا دەینە بکارئینان ھندەک ژ وان د جۆرەکی کۆگەھاندا دەینە بکارئینان و ھندەکین دی ل ھندەک کۆگەھین دی دەینە بکارئینان و ھوسا، بەلئ دبیت ئەم دابەش کەینە سی جۆرین سەرەکی.

۱- فەگوهیزین جیگیر:

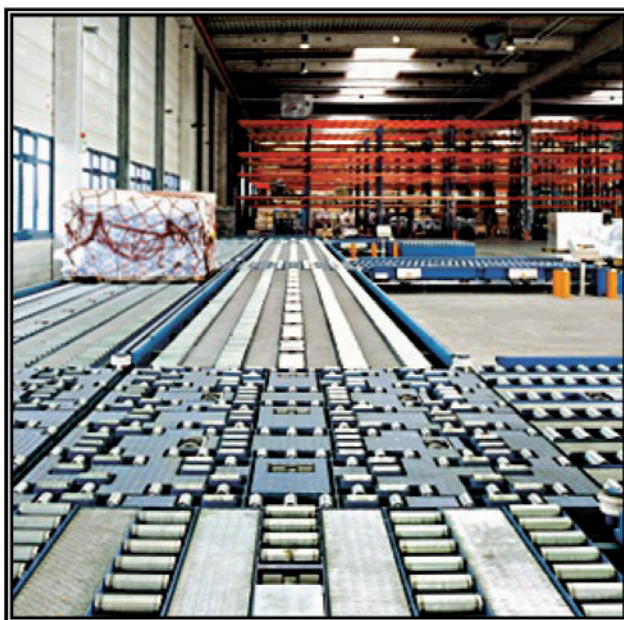
مەبەست ژ فان جۆران ئەووە کو د جیگیرن ل جەھکی دیارکری ل کۆگەهی، ھەرودسا ئەو کەل و پەل یان ئەو کەرەستین پیدقی بەینە فەگواستن ل سەر د لقلن. ئەفەژى دابەش دبنە دوو جۆران ئەوژى ئەفەنە:

۱- فەگوهیزین جیگیرین لفلۆک (الناقلات الثابتة المتحركة):-

و ژ فان فەگوهیزین لفلۆک و پەیسک کو کەل و پەلین کۆگەهی دانە سەر فان فەگوهیزان ئەفەژى لدەمی فەگوهیز یان پەیسک د لقلیت، کەل و پەلان بۆ جەھ داخازکری دبەت.

وینھین ژماره (۵)

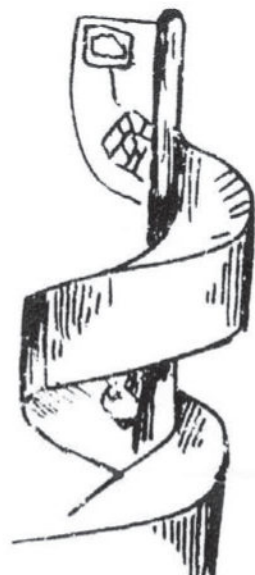

وینھین ژماره (۶)

ب- فەگوھیزین جیگیرن جھگرتی (الناقلات الثابتة المستقرة):-

ئەف فەگوھیزە دجیگیرن و ج جوړین لقلقین تیدا نینە، بتنی کەل و پەل یان کەرەستین کۆگەھێ دلقن، بۆ نمونە وەکی فەگوھاستن ب بوړیا یان خشیلانک کو کەل و پەلین پیدقی فەگوھیزن دکەنە دناقدا تاکو ئەو بخۆ بەرەف جھێ پیدقی بچن هەر وەکی د وینەیی ژمارە (۷) (۸) دا روونکری.

لشیری پیدقیە ئەم ناماژئ ب وئ چەندی بدەین لدەمی دانانا فان نامیرین فەگوھیز ل کۆگەھێ پیدقیە وئ چەندی پیش چاف وەر بگرین کو نه بنه ناستەنگ بۆ رپقەچوونا کەسان یان نامیرین لقلقوکین دی، هەر وەسا مەزاختنن بکارئینانا فان نامیران بەرچاف وەر بگرن ئەری د گونجاینە یان بەروفاژی قئ چەندیە.

وینەیی ژمارە (۷)

وینھئی ژماره (۸)

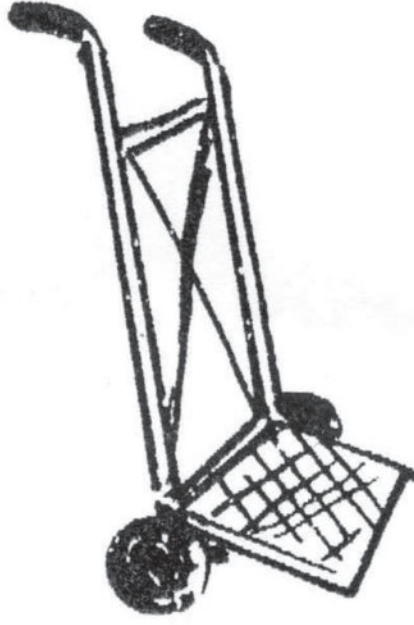
۲- گالیسکا:

ئەفەژى ژ وان ئاميرانه كو بۆ ھەر لايەكى داخوازكرى و ب ھیزەكا بزويننا دياركرى دچيت ھەروەسا باشيا فان جورين ئاميران ئەوہ كو لقلينا وان يا نەرمە بۆ ھەر لايەكى داخوازكرى. و ئەم دشيپن دابەش كەينە سى بەشان:

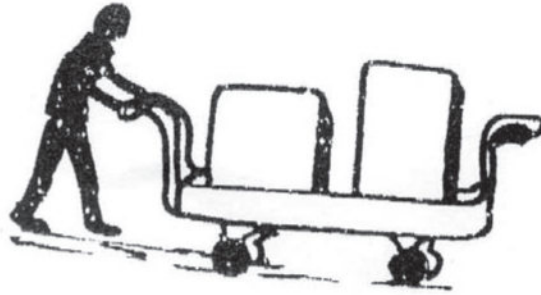
أ- گالیسكىن دەستى:- ئەون ئەوین ب ھیزا زەند و باسكىن مروؤفان بلند دبن و دكيشن ھەر وەكى د وینھئی ژماره (۹) دا روونكرى.

وینھئی ژماره (۹- أ)

وينهين ژماره (۹ - ب)

وينهين ژماره (۹ - ج)

ب- گالیسکین ئامیری: ئهون ئهویڤن کهسهک د هاژوت بهلی پشت بهستن ب هیزهکا دیارگری وهکی ئهویڤن ب هیزا بانزینی و کازوایی کاردکهن بۆ نمونه (سلنگین دهف فهگری، و پراکیشهر) وهکی د وینهیی ژماره (۱۰) و (۱۱) دا پروونگری.

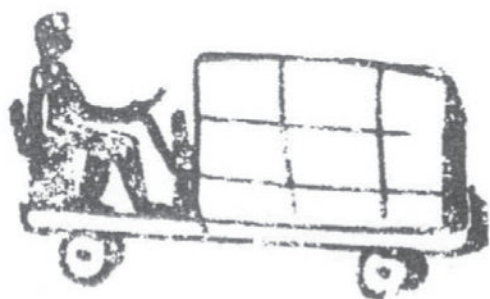

وینهیی ژماره (۱۰)

وینەیی ژمارە (۱۱)

ج- گالسکین کاهرهبی: ئەو کالیسکن ئەوین یان کەسەک د هاژوت یان ئەو بخۆ دچن ل سەر هێلا ئاسنی بۆ ئاراستەکا ئیکسەر و کەل و پەلان دکەنە تیدا داکو بەرهف جەه داخواز کری بچیت وەکی د وینەیی ژمارە (۱۲) دا پروونکری.

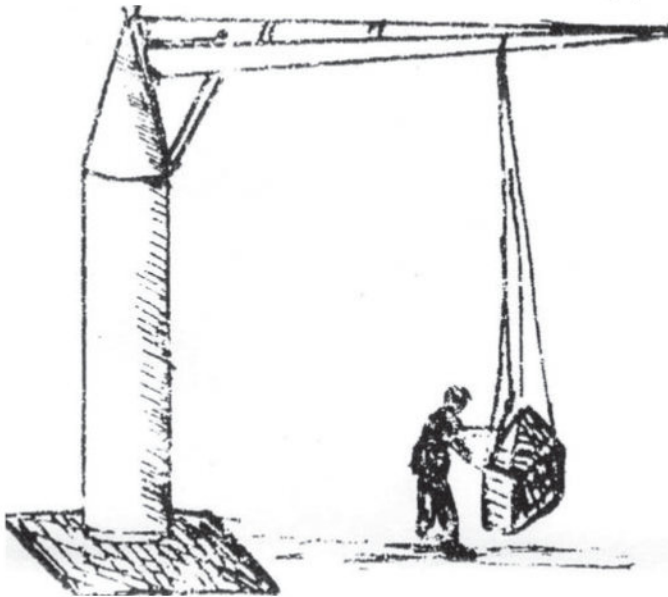
وینەیی ژمارە (۱۲)

۳- سلنگ:

ئەفەژی ژ ئامیرین فەگوهیزن کو بۆ ساپیتا یان بۆشایین بلندیان کۆگەهان دەینە بکارئینان بۆ نمونە چەند زنجیرهکا ب ساپیتین

كۆگەھىڧە دچەسپىنن وكەل و پەلان (ب تايبەتى ئەوېن كېشا وان گران)
 بۇ جەين بلند ھەلكېشن بۇ مەبەستا پاراستنا وان يان قەگوھاستنا وان
 ژ جەكى بۇ جەكئ دى.

يان دئ ئەف سلنگە جىگىرىن ل سەر ئەردى و لفلقېنى دكەن بۇ رەخا
 چ ب شىوئ بازنەى بيت يان نىف بازنە بيت بۇ قەگوھاستنا كەل و
 پەلېن كۆگەھى. يان دئ ئەف سلنگە ب شىوئ لفلقېنى بن بۇ خزمەتېن
 قەگوھاستنا كۆگەھى دەينە بكارئىنان كوېل ژ دەرڧەى كۆگەھى بۇ
 نموونە سەبارەت سلنگېن مەزن ئەوېن كەل و پەلان قەدگوھىزن ژ
 لورىېن بارھەلگر بۇ ئەردى و ل بەرامبەر كۆگەھى ژ بۇ قەكرنا وان و
 بەش بەش كرنا وان بۇ چەند سندوقېن بچووكتەر وەكى د وېنەى
 ژمارە (۱۳) و (۱۴) دا دياركرى.

وېنەى ژمارە (۱۳)

وینەیی ژماره (۱۴)

دوو: کهل و پهلین دهینه فهگواستن

کهل و پهلین پیدقی بهینه فهگواستن کارتیکنه کا مهزن ل سهر بکارئینانا نامیرئ ناماده بو فهگواستنا فان کهل و پهلان دکهن بو نموونه نهو نامیرین د گونجن بو فهگواستنا کهل و پهلین پروون نا گونجن بو فهگواستنا کارتوونا ههروهسا سهبارهت بۆرین دریز یان شیشه واتا یان تابلووین داری یان یین ئاسنی.... هتد و لقیڕ بو ههر کهل و پهلهکی یان چهند کهل و پهلین شتی ئیک نامیرهکی تایهت بو فهگواستنا وان دهینه بکارئینان د بنه مادا نامانجا وی پاراستنا وی تشتی فهگواستیه ژ توش بوونا وی بو ژ نافچوونی یان ههر زیانه کا دی کو توش ببیتی.

س: تایبه تمه ندین ب کارئینانا ئامیرین فه گواستنئ

د راستیدا چهن دین تایبه تمه ندین ههین کو لدهمئ بکارئینانا ئامیرین ئینان و برنا کوگه هئ دهرده قن و پتیریا وان داکوکیئ ل سهر وئ چهن دئ دکهن کو هندی دشیان دا بیت خو ژ بکارئینانا ئامیرین دهستی یین (کلاسیکی) خلاس کهن کو زیانین زور یین تیدا ههین بهلی رامانا فئ ئه و نینه کو فه گواستننا دهستی بئیکجار نه مینیت چونکی گه لهک جارن پیدفی یا بئامیرین دهستی ههی بهلی ئاراسته د بهرده وامن بو کیمکرنا وان ههروهسا تایبه تمه ندی ژئ ئه فه نه.

- ۱- کیمکرنا مهزاختنا لدهمئ بکارئینانا گه لهک کارئ دهستی د کوگه هیدا.
- ۲- دبیت ماوهکی بزافا پیک گوهورینا کهل وپه لان رینه دت، ئه فه ژئ وهل کارمه ندان دکهت کو نیف بیکاربن و کرئ وهر بگرن بئ بهرامبه ر.
- ۳- لدهمئ فه گواستن ب ئامیرا بیت قه بارئ وان خزمه تین پیشکیشی ئه ندامین ل کوگه هئ کاردکهن کیم دبیت.
- ۴- ئه و گیرو بوونا ریددهت د پرؤسا فه گواستننا کهل و په لان ب ئامیرین دهستی کیم دبیت لدهمئ بکارئینانا ئامیرین فه گواستننا ئامیری.
- ۵- کیم بوونا ریژا زیانئ یان ژ نافچوونا کهل و په لان ئه فه دبیته ئه گهرئ کیم بوونا مهزاختنان سهره رای فئ چهن دئ هندهک تایبه تمه ندین دی یین ههین ئه وژیک ب دهسته ئینانا ته ناها کوه هئ ههروهسا کیم بوونا ریژا ئاریشا و موله تان و قه بارئ وان خزمه تین پیشکیشی کارمه ندان دکهن.

چوار: ئەو ڤاكتەرىن د ھەلبژارتنا

ئامیرین ڤه‌گواستنیدا کارتیکرنی دكەن

چەندیین ڤاكتەرین ھەین کو کارتیکرنی ل بکارئینانا ئامیرین
ڤه‌گواستنا کۆگه‌ھی دكەن ئەفجا ھەکەر مه ب شیوه‌کی روون و ئاشکرا
دوپاتی ل سەر سروشتی کەل و پەلان کربیت بەلی ھندەک ڤاكتەرین
دی یین ھەین کو ئەوژی کارتیکرنی ل سەر دكەن ئەوژیک ئەڤه‌نە:

۱- نەخشەکیشانا نافخوییا کۆگه‌ھی ئەفجا ئیک نھۆم بیت یان پتر.

۲- جوړین وان کەل و پەلین د ئافاکرنا بالاخانین کۆگه‌ھیدا ھاتینە
بکارئینان ئەری دی شیانین باش ھەبن بو ھاتنا ئامیرین
ڤه‌گواستنی یین گران یان نە.

۳- ئەو دووراتییا ئامیرین ڤه‌گواستنی دبریت د باری خالیکنی و
بارکرنی و پلا دووبارە بوونا وی دووراتی.

۴- بری کەل وپەلین ڤه‌دگوھیزن چونکی چەند بری ڤان کەل و پەلان
زیدەبیت دی پتر پیدقی بکارئینانا ئامیرین باشر بن بو
بەرھەنگاربوونا باری پیدقی.

۵- مەزاختنن ئامیرین جیگیر ئەوین دشین د ئاینده‌یدا بکاربینن یان
ژی ژ پیش یین نوکەڤه بکاربینن.

پشکا چواری

پلان دانان و چاقدیڙیکرنا عه مبارکری

ا- چه مک و گرنگیا پلان دانان و چاقدیڙییا عه مبارکری

پلان دانان دهیته هژمارتن رهگهزهکی سهرهکی ژ رهگهزین کارگیری و د هه می پیشه یین کارگیرییدا یا ئیکئی یه، ژبه ر قئ چندی چ کار نهشین بهینه نهجمان هه کهر بهری هینگئ نه خسه بو نه هاتبیته دانان، سهره پای قئ چندی کو یا ب زهحه ته بزنان نه و کارین هاتینه نهجمان دهاوووتن یان نه دهاوووتن دگهل وئ چندی کو چهوا مه دقیت بهینه نهجمان و پلان دانان دهیته پیناسه کرن کو (دانانا چند گریمانه کا (افتراضات) کا دئ دستوودار د چهوابن ل نایندهیدا و پاشی دانانا پلان هکی تیدا ئامانجین پیدقی و وان رهگهزین تینه بکارئینان بو جیبه جیکرنا فان ئامانجان و چهوانیا بکارئینانا فان رهگهزان و هیلا بریقه چوونا قئ پلانی و قوئاغین تیدا دبووریت و دهمی پیدقی بو جیبه جیکرنا کاران دیار دکهت). (ههروهسا راستیهک یا هه ی پیدقیه لدمی پلان دانانیدا چاقا لی نه گرین نهوژی نهوه کو پلان دانانا عه مبارکری نهلقهکه ژ زنجیرا نهلقین پلان دانانیدا ئاراسته ی وهزیفه و چالاکیین سهرهکی یین دهمگه هه دکن ههروهسا نهف زنجیرین پلان دانان و نهلقین وئ پیکفه دگریداینه، نهفهژی نه ژبه ر وئ چندی کو تمامه رین ئیکن، بهلکی ژبه ر وئ چندی کو نافهروکا هه ر پلان هکی پشت بهستن ل سهر ریژا پشکهکی یا نه خسه کری ههروهسا نهقا د بهرنامین جوواوچوردا بدهست خوؤه

ئىناى دكەت ئانكو پشت بەستنى ب نائفەرۇكا بەرھەمئىنانى و پىشبينىن فروتنان ھەروەسا ئەوا تىدا دەيتە جىبەجىكرن گرىدەت.... تىشەكى ئاسايەھ كو پلان دانانا عەمباركرى پشت بەستنى ب پىشبينىن دەستوودارىن ھاتنا پىزانىن گرىداى ب جىبەجىكرن و پىشبينىكرنا بەرھەمئىنانى و كرىن و فروتن و فەگواستن و ئەوین دى ژ كار و بارىن نافخوین تايبەت ب دەزگەھىفە بكەت.

دوو: نامانجىن پلان دانانا عەمباركرى

- ۱- گەھشتنا كەل و پەلان چەند دەمەكادا ئىك لدويف ئىكى و لدەمىن پلان بۆ دەيتە دانان.
- ۲- بساناھى كرنا دانا كەل وپەلان بۆ وان لايەنن كەل و پەلان داخواز دكەن لدەم و جەپن گونجای.
- ۳- رىكى نە دەتە دەزگەھى كو توشى كرپنا برەكى مەزن ژ كەل و پەلان بىت كو ب بەايەكى گران پەسەندكەن و مەزاختنن زۆر يىن فەگواستن بکەفنه سەر.
- ۴- كىمكرنا وەبەرھىنانى (استمار) ژ كەل و پەلین كۆگەھى بۆ كىمترین رادە.
- ۵- مفا وەرگرتن ژ پىشبينىن بلندبوون و نزمبوونا بەايى و بدەستقە ئىنانا برىن كەل و پەلان ل بازارىن ئامادەكرنى ژ بۆ كىمكرنا مەزاختنن كرىنى.
- ۶- بساناھىكرنا بدەستقەئىنانا باشتىن نىشاندانان (عروض) ومەرجىن كرپنا كەل و پەلان برىكا بەشدارىكرن د راپۆرتىن ئابوورىدا.

۷- دستفهئینانا پیدقیین پاراستن و چاکرنا ئامیرین جوړا و جوړین بهرهمئینانئ.

۸- بهشداریکرن د پیشیار و لیکولینین کهل و پهلین جیگیر دکهن ئهوین دبنه ئهگهړئ بلندبوونا باشیا بهرهمئ و ههروهسا کیمبوونا مهزاختنن وی.

سئ: چه مکئ چاقدیرکرنه عه مبارکری

چونکی ئامانجا سهرهکی ژ پلان دانانا عه مبارکری ب دستفهئینانا پیدقیین دهزگهه کی ژ کهل و پهلین جوړا و جوړ ب برهکی مهزن ههروهسا ب شیوین پیدقی و لدهمئ دیارکری و ب کیمترین مهزاختن. ئهفجا ئهف کاره پیدقی چاقدیرئ یه ل سهر جیبه جیکرنا پلانئ و ئهفین فان کاران ئه انجامدن ئه رکین ئاراسته کرنئ و رینماکرنا وان کهسان ئهوین کارین جیبه جیکرنا پلانئ ب جهدئینن دکهفته سهر. ههروهسا دیفچوونا جیبه جیکرنا بکهن بو پشت راستکرنئ ژ وی چهندي کا ب شیوهکی راست و دروست دهیته ئه انجامدان کو ئامانجین پیدقی تیدا تینه بدهستفهئینان یان نه؟... لقیړئ ژئ ئه م دشین پیناسا چاقدیریا عه مبارکری بکهن کو (ئو کارگیریه ئهوا جیبه جیکرنا پلانا عه مبارکری وهلی دکهت کو ب شیوهکی راست و دروست لدویف وی سیاستا جیبه جیکرنا یا دیارکری بکهن). و ئه م دشین پیناسهکا دی بدهینئ کو ئه و پیرابوونین دروستینه کو بو پاراستنا ئاستین گونجای بو عه مبارکری ژ کرینا کهل و پهلان و بهرهمین دروستکری ئه انجامدن... ههروهسا پیدقییه لقیړئ دیارکهن کو چاقدیریا کوگهه کی

پېدېقىيە ھەمى وان كاران بخۇفە بگريت ئەوېن گرېداى ب عەمباركريفە
ودكى دامەزراندنا كۆگەھىن گونجاي بۇ كەل و پەلان و بدەستقەئىنانا
ئاميرين ئىنان و برنى و عەمباركرنى، و ھەمى جۇرپن كەل و پەلان و
برپن وان و پېرپابوونپن كۆگەھى خۇ ژ پشكنينا وان ھەتا كو ئامادەكرنا
وان بۇ بەشىن بەرھەمئىنانى و بكارئىنانى، و شىوازپن كارى و
چاقدېرىكرنا كۆگەھى ژ دەزگەھەكى بۇ دەزگەھەكى دى لدويىف وى
سىستەمى دارايى و عەمباركرنى ل دەزگەھى دجودانە، ھەر چەندە د
ناقەرۇكىدا بەشداريى د ئەقپن خوارپدا دكەن.

- چاقدېرىيا جەندى (الرقابة الكمية):-

ئەفە يا گرېدايە ب ھەبوپپن (موجدات) كۆگەھىفە كو دەست پېدكەت ژ
پلانى و رۇلى وى ل كۆگەھى و پشكنين و وەرگرتنا وان و پاشى
رېكخستنا وان ل كۆگەھى و پاراستن و ئامادەكرنا وان بۇ بەشىن
بەرھەمئىنانى و بكارئىنانى، ھەروەسا لېكولينا ھندى دكەت كو كەل و
پەل لدەمى دەينە فەگەراندن يان لدەمى دەينە بكارئىنان دى لدويىف
رېنمايپن كۆگەھى بن.

- چاقدېرىيا بەلگەناما (الرقابة المستندية):-

ئەوہ ئەوا ب شېوہكى ئوتوماتىكى دەيتە ئەنجامدان و ب شېوہكى
بەردەوام لدەمى وردكارى يا بەلگەنامپن كۆگەھى و ئامادەكرنا تۆمارا ل
تۆمار نقيسپن كۆگەھى ھەروەسا ئامادەكرنا راپورتپن دەم بۇ دەمى و
ھاوجووتكرنا تۆمار نقيسا كۆگەھى دگەل تۆمارنقيسا چاقدېرىيا كۆگەھى.

چوار: گرنگيا چافديرييا عه مبارکری

لغيرى دى بکورتى گرنگيا چافديرييا عه مبارکری ديار کهين، چونكى ئەف گرنگيه دى بشيوهکى دوور و دريژ هيتە بهحس کرن لدهمى شلوفهکرنا بهلگهنامه و تۆمار نقيسين کۆگهه.

۱- ديارکرنا خهلهتيا ئىک ب ئىک ههول بدن چارهسەر بکهن بهرى کو کارتیکرنهکا خراپ ل سەر دهزگهه بکهت.

۲- چافديرييا لقلشينا عه مبارکری دکهن بۆ زانينا کهل و پهلين ب زهرهراکو خو ژى خلاس کهن ئەفهژى بۆ پاراستنا سهرمایى بهرهينراى د عه مبارکریدا.

۳- بهردهوامييا پرؤسا بهرهههئینانى ژئهنجامى چافديريکرنا نزمترین رادى کهل و پهلان و کار دکهت بۆ نه هیلانا ژ نافچوونا وان.

۴- دويشچوونا پلانا عه مبارکری و ليکولينا باشتين شيواز بۆ جيبهجيکرنا قى پلانى.

۵- ئەو ريکه ئەوا لدويش وى دشين بدهستقهئینانا برين کهل و پهلين گونجاي لدويش شيوين ديارکری د دهم و جه و مهزاختنا گونجايادا.

۶- ئامانجا وى دهست نيشانکرنا باشتين قهبارى برى عه مبارکری، ههروهسا پاراستنا دهزگهه ب برى گونجاي بۆ پيدفيين چالاکیيان.

ب- فاکتەرین کارتیکرنی دکەن ل سەر پلان دانانا عەمبارکری

پروسا پلان دانانا عەمبارکری وەکی هەر پلانەکادی دبیت توشی هەندەک فاکتەران بیت کو هەندەک جارەن کارتیکرنەکا خراپ ل سەر دەزگەهی دکەن. و هەندەک کەس وەسا دبیین کو ئەفە ژ ئەگەری سەرنەکەفتنا پلان بوو بەلئ ئەم دبیین کو هەندەک فاکتەرین دی یین هەین ژ دەرڤەشی شیانین وان کەسانە ئەوین پلان دانای و گرنگترین فاکتەرین کارتیکرنی ل سەر پلانا عەمبارکری دکەن ئەفەنە.

۱- ئەو فاکتەرین پەوهندی ب دەزگەهیڤه هەین:-

۱- نەشیانا پروژەیی بوو بدەستفەئینانا جەھ گونجای بوو عەمبارکرنی و ئامیران بوو عەمبارکرنی ئابووری. دبیت دەزگەهی گریبەست گریدابیت بوو کپینا کەل وپەلان ب برپین ئابووری و باشی دیاردبیت کو کۆگەها گونجای بوو عەمبارکرنی نینە، ئەفەژی وەلیدکەت کو دەزگەه راببیت بکپینا وان برپان کو بگونجن دگەل روبەری کۆگەها وان هەیی و دبیت ئەف برە نە د ئابووری بن ئەفجا دی بنە ئەگەری زیدەبوونا مەزاختنان، یان ژیی دی دەزگەه راببیت ب کپینا کرنا کۆگەهان کو بگونجن دگەل برپین ئابووری یین پلان بوو هاتیە دانان، ئەفەژی دی بیتە ئەگەری زیدەبوونا مەزاختنن عەمبارکری و ل هەردوو باراندا دی مەزاختنن بەرھەمی زیدەبن.

ب- نه‌بوونا پشته‌فانیین تهرخان دکهن بۆ کرپنی، ئەفجا دەزگه‌ه دی رابیت ب قه‌رکرنی یان کرپنا که‌ل و په‌لان د سنوورین پشته‌فانیین هه‌ین، هه‌روه‌سا د هه‌ردوو باراندا عه‌مبارکریی ئابووری ناهیته‌ه بده‌ستقه‌ئینان، چونکی د باری قه‌رکرنیدا ده‌زگه‌ه دی مفایین ل سه‌ر قه‌ری ده‌ت و د باری کرپن لدویف پشته‌فانیین هه‌ین دبیت مه‌زاختنن کرپنی زیده‌ه بن ژبه‌ر ده‌ستقه‌نه ئینانا ((داشکاندنا بری) یان دی عه‌مبارکری توشی ژ نافچوونئ بیت.

ج- گوه‌ورپن د سیاسه‌تا به‌ره‌ه‌مئینانیدا:

هنده‌ک جاران گوه‌ورپن یان کیمکرن د سیاسه‌تا به‌ره‌ه‌مئینانیدا رووده‌ت کو دقان بارین خواریدا دیار دبیت.

۱- زیده‌بوونا به‌ره‌ه‌می ژ ئەگه‌ری زیده‌بوونا فرۆتنا ژ وان برپن پلان بۆ هاتییه دانان.

۲- کیمبوونا به‌ره‌ه‌می ژ ئەگه‌ری کیمبوونا فرۆتنا ژ وی ئەوا هاتییه خه‌ملاندن د پلانیدا.

۳- راستکرن د به‌ره‌ه‌می بخۆدا. دبیت ده‌زگه‌ه وه‌سا بینیت کو ئەنجامدانا هنده‌ک گوه‌ورپنا ل سه‌ر به‌ره‌ه‌می بۆ باشکرنای وی ل سه‌ر داخوایین بکران باشتره‌ه.

۲- ئەو فاکته‌رین په‌یوه‌ندی ب عه‌مبارکریه هه‌ین:-

أ- دیارنه‌کرنای پیدفیا عه‌مبارکری ب وردی، بۆ نمونه‌ه د پلانیدا هاتبیت کو ده‌زگه‌ه پیدفی ب بره‌کی دیارکریه ژ که‌ل و په‌لین (ا) هه‌روه‌سا لده‌می پرۆسا به‌ره‌ه‌مئینانیدا ده‌زگه‌ه دبیت کو ئەف

بېره بهس نینه یان بهروفازی کو بر زیډهترین ژ نهوا پیدقی، ژ بهر هندئ دئ بیته نهگهړئ کیم بوونا کهل و پهلان د باری ئیکیدا و زیډهبوونا کهل و پهلان د باری دوویدا.

ب- گوهورین د بهاییدا:

د پلانیدا بریارا کرپنا کهل وپهلان ب چهند بهایین دیارگری ددهن، ولدهمئ جیبهجیکرنا پلانی بازار توشی بلندبوون ونزمبوونا بهایی دبیت، نهفجا نهگهړ بهایی کهل و پهلان ژ بهایی دیارگری د پلانیدا زیډهتر لیهاټ دهمزگه ه دی توشی کارتیکنیت نیگیتیف بیت ل سهر بهرههمئینانی ژ نهگهړئ نهبوونا پارین پیدقی بو کرینی بغان بهایین نوی نهوین نوکه د بازاریدا ههین.

لقیرئ پیدقییه بیژین کو لدهمئ نامادهکرنئ لیکولینهکئ ل سهر باری وی بازاری نهوی دهست نیشان دکهن کو کهل و پهلان ژئ بکرن بهری نامهدهکرن پلانی بکهن داکو کار د روون و ناشکرابن لهر چاقیین وان کهسان نهوین پلانا ددانن.

۳- نهو فاکتهترین پهیوهندی ب دهست و دارین باریقه ههین:-

پلان ژفانی گههشتنا کهل و پهلان نهوین گریبهند ل سهر هاتیه گریدان بخوټه دگریت بهلی دبیت کهل و پهل د ژفانی دهست نیشانگری یئ خوډا نهگههن ژ نهنجامئ توشبوونا نامیرین بارکرنئ بو هندهک دهستودارین ژ دهرقهی شیانین وی وهکی گوهورینین سهقای یین نهچافهړئ، یان پیرابوونین گومرکئ ل هندهک وهلاتین بارهه لگر دنافرا دهین لدهمئ فهگوهاستنا نهردی (بری) نهفهژی دئ

بیتە ئەگەرى دەستقە نەئینانا كەل و پەلین پیدقى بۇ بەرھەمى د دەمى گونجايدا و دى بیتە ئەگەرى گىروبوونا بەرھەمى.

۴- دەست و دارىن وەلاتى و چەند فاكتەرەك:-

ھندەك جارەن پەيوەندىين سىياسى و ئابوورى دگەل وان وەلاتان ئەوین كەل و پەلان بۇ فریدكەن كو گریبەندیی دگەل ھاتییە گریدان دەینە برین، و دبیت تىكدانین سىياسى و كرىكارى د فان وەلاتاندا روویدەت و ببە ئەگەرى نەشیانا فان كۆمپانیان ئەوین گریدان دگەل ھەى بۇ جیبەجىكرنا پىگریین وان ئەفەزى دى بیتە ئەگەرى نەگەھشتەن كەل و پەلان یان گىرو بوونا وان.

پىرابوونین ئینان و برنا عەمباركرى

ژبەر گرنگیا عەمباركرنى بۇ ئابوورى نىشتیمانى ئەوا بەرى نوکە مە راقەكرى د بەشى ئىكىدا یى قى پەرتووكى و ژبەر كو عەمباركرى رۆلەكى گرنگ و كارتىكەرىی ھەى بۇ دەست نىشانكرنا مەزاختنن بەرھەمى، ئەفجا ھەمى دەزگەھ رادبن ب نامادەكرنا چەند لیستەكان یان چەند رینمایان بۇ رىكخستنا كاری كوگوھى ب وى شیوهى كو بگونجیت دگەل چالاكیین دەزگەھى و ئەف رینمایە شیوازی كاری كۆگەھى و بەلگەناما و تۆمار نقىسین كۆگەھى ئەوین رادبن ب رىكخستنا كاری بخۆفە دگریت.

ژبەر قى چەندى پیدقییە ل سەر بەرپرسان لدەمى دانانا رینماین كۆگەھى دەستودارین دەزگەھى و سروشتى كار و چالاكیین وى پیش چاف وەربرگرن كو ئەف رینمایە نەرماقیەكا پیدقى بخۆفە بگریت كو

پڀرپوونين ڪوڳهه ب شيوهڪي بساناھي بهينه جيٻه جيڪرن، ھهروھسا
 ٺھم دبيني ڪو ٺھف رڀنمايه پڀدقييه ب شيوزهڪي رڀون بن ڪو
 پڀنگاڦين ڪوڳهه تيڀا بهينه دھست نيشانڪرن ھه ر ڙ پڀرپوونين
 وھرگرتنا عھ مبارڪري و ھهتا دانا وي بؤ بهشين بهرھه مئينائي و
 بڪارئينائي، دئ نوڪه گرنگترين پڀنگاڦان پڀش چاف ڪهين ٺهوين ڪو
 دبیت لدويڦ بچن لدھمئ ئينان و برنا عھ مبارڪري.

ٺيڪ: وھرگرتنا عھ مبارڪري

- پشڪنينا ڪھل و پھلان (ڪھرھستان):-

گومان تيڀا نينه ڪو ڪرپنا ڪھل و پھلان (ڪھرھستان) ٺانڪو ڦه گواھاستنا
 ملڪييه ٿا ڪھل و پھلان ڙ جھي ڙي ڊڪرن بؤ دھزگهه ڙبھر ڦي چھندي
 پڀدقيه چافڀرييه ڪا ورد لدھمئ وھرگرتنا ڦان ڪھل و پھلان بهيته
 ڪرن، و پڀدقيه ڙبير نه ڪھين ڪو ڪارگڀريا ڪرپني رادبیت بڪرپنا ڪھل
 و پھلان لدويڦ وان فھرمانين بؤ ڪرپني دھين ڙ لايئ شيوين وي و بر
 و بهايي وي...ھتد ھهروھسا ھندھڪ ڪھس وھسا ھزرڊڪھن ڪو لدھمئ
 ڪھل و پھل دھينه ڪوڳهه پڀدقيه بهينه وھرگرتن و ٺھفھ ھزرھڪا نه
 دروسته (خھلھتھ) چونڪي پڀدقييه ڊاڪوڪي ل وي چھندي بڪھين ڪو
 ٺھو ڪھل و پھلين ھاتينه ڪرپن و ھاتينه ڪوڳهه دھاوجووتن ڊگھل
 وان ٺهوين داخوازڪرين، ھهروھسا لڀڙنه ڪا دھست نيشانڪري ڙ لايئ
 ڪارگڀريا بلند دئ رابيت ب پڀرپوونين پشڪنينا ڪھل و پھلان وھڪي
 ٺھڦين ل خوارئ.

أ- د دەزگەھەین بەرھەمئینانی ژ چەند ئەنداما پیکدەھیت کو ئەقەنە:

۱- ئەندامەك ژ کارگێریا کۆگەھێ.

۲- ئەندامەك ژ کارگێریا کرینی.

۳- ئەندامەك ژ کارگێریا دارایی.

۴- ئەندامەك ژ بەشی ھۆنەری یی تاییبەت ب بکارئینانا کەل و پەلانقە.

و ئەگەری پیکھاتنا لیژنا پشکنینی ژ فان ئەندامان ئەووە وردەکاریی و چاقدییری ل سەر پرۆسا هاتنا کەل و پەلان بۆ دەزگەھی و پاشی بۆ کۆگەھێ ب شیوہکی باش و بی کیم و کاسی یین چیدبیت توشی عەمبارکری یین دناف کۆگەھیدا کو ژ سەرچاوپن ژدەر قە دەین. بەلی لیژنن پشکنین و وەرگرتنا کەل و پەلان (عەمبارکری) دناف کۆگەھیدا پیک دەیت ژ ئەندامەکی ژ کارگێریا کۆگەھی ھەر وەسا کارگێریا دارایی و ئەندامەك ژ کارگێریا بلند و ھندەك جارن ئەندامەك ژ بەشی ھونەری یین دەزگەھەین بەرھەمئینانی بۆ وان زیدەدبیت، ھەر وەسا پشکنینا عەمبارکری یی ھاتیە کۆگەھی دەیتە کرن ب شیوہکی کو ساخلەمیا کەل و پەلین دەینە کۆگەھی بخۆقە بگریت یا ئیککی و ساخلەمیا برین وی یا دووی و پاش دی راپۆرتەکی چیکەت کو دی بریارا وی ژ لای ھاوجووتیا کەل و پەلین ھاتیە کۆگەھی دگەل ئەوین داخاز کرین پەسەند کەت یان دی رەت کەت.

نموونا ژمارە (۱) بریارا پشکنینی روون دکەت (پشکنینا ھاوجووت ل رێقەبەریا فیپرکنا پیشەیی).

نمونه‌یا ژماره (۱)

((بریارا پشکنینی))

فهرمانگهه ژمارا برپاری ژمارا برپاری

بهرواری برپاری

ل رۆژا ریکهفتی / /

ئهف کهل و په‌لین ل خواری هاتینه نفیسین بۆ فهرمانگهها

ژ ناماده‌که‌ر

ژ بهر فهرمانکپینی (گریبهستی) ژماره ل / /

لدویف لیستا ناماده‌که‌ری ژماره ل / /

ژ	ژماره‌یا برگی		ناقی که‌ره‌سته‌ی	یه‌که‌یا پیشانی	بری هاتین		نرخ‌کت		تییینی	
	د لیستیدا				ب ژماره	ب نفیسین	پاری پییانی	پاری عیراقی		
								د		فا

ل ریکهفتنا / / ئهف که‌ره‌ستین سه‌ری هاتینه پشکنین لیژنا پشکنینی

دیت (دهاو‌جووت بوون - نه د هاو‌جووت بوون دگهل وی ئه‌وا د فهرمانین کپینی

(گریبهستی) داخوازکرنی ب ریژا % داها‌تین لیژنی بریار دا کو که‌ره‌ستا (په‌سه‌ن

دکه‌ت - په‌سه‌ندنه‌که‌ت) هه‌روه‌سا پشتی په‌سه‌ندکری بریارا داخ‌لک‌رنا کۆگه‌هی بده‌ن.

ئهن‌دامی هونه‌ری ئهن‌دامی دارایی ئه‌مینه‌داری کۆگه‌هی سه‌رۆکی لیژنی ئه‌فی

په‌سه‌ند دکه‌ن

..... ئیمزا

..... ناف

..... نافونیشان

دوو: وەرگرتنا کەل و پەلان

پشتی رێکخستنا بریارا پشکنینی دەیتە کرن لیژنە دئ رابیت نیشا رێقەبەری کۆگەهی دەت داكو پەسەندكەت، ئەفجا هەكەر لیژنە ببینیت كو كەل و پەل دهاوجووتن دگەل ئەوا ئەوین د فەرمانین کرینی یان گریبەستا گریدایی دناقبەرا دەزگەهی و ئەو جەین بۆ نامادە دكەت دئ بریارا وەرگرتنا کەل و پەلان دەت. و دئ ئەمینداری کۆگەهی یئ تایبەت ب وەرگرتنا کەل و پەلانقە کەل و پەلان وەرگریت و بەلگەناما داخکرن کۆگەهی چیکەت و ب ئیمزایەکی ژ دەف ئەمینداری کۆگەهی ل سەر بەلگەنامی ملکێیەتا کەل و پەلان دئ بیتە یا دەزگەهی. و دئ هیتە هژمارتن ژ هژمارین عەمبارکری کو بنچینەکە ژ بنچینەیین پیک گوهورپنا عەمبارکری و ئەمینداری کۆگەهی دئ بیتە بەرپرسی فان کەل و پەلان. بەلئ هەکەر هاتوو لیژنی جوداهیەک د شیوادا یان کیم و کاسیەک د براندا یان ژ نافچوونەک د هەندەکاندا دیت پیدقیە کارگریپنا کرینی ناگەهدار بکەن بۆ ئەنجامدانا پیرابوونین پیدقی بۆ داخوازکرن نامادەکەری یان کۆمپانیا دابین کرن بۆ ناگەهدارکرن وئ ب کیم و کاسیان هەرەسا مەرچین گریبەندی گریدایی دناقبەرا دەزگەهی و نامادەکەری ئەنجام بەت. لقیردا ئەم دبینن کو پرۆسا پشکنینی دەیتە هژمارتن نامیرەکی چاقدیریکرنی و لیژنین پشکنینی دوپاتی ل سەر وئ چەندی دکن کو ئەو کەل و پەلین هاتینە دەزگەهی د هاوجووتن دگەل وان ئەوین داخوازکرن و د هاوجووتن دگەل ئەوین د فەرمانین کرینیدا هاتین یان دگەل وان ئەوین د گریبەستی گریدایی دناقبەرا دەزگەهی و نامادەکەری ولیستا نامادەکەری دگەل کەل و پەلین هاتینە کۆگەهی ب دروستی یا هاوجووتە.

سى: چاقدىرىيا كۆگەھى ۋە يەيۈەندىيا ۋى ب پشكىنا كەل و پەلانقە

سەرەراى ۋى چەندى كۆ لىژنىن پشكىنى ب ئامىرەكى چاقدىرىي ل سەر عەمباركى دەينە ھژمارتن بەلى پىدقىيە ل سەر چاقدىرىيا كۆگەھى رۆلەكى گىنگ بىنىت د قى بارىدا ئەۋزى برىكا بكارئىنانا شىۋازىن زانستى بۇ دوپاتكرن ژ دروستيا وان پىرابوونا ئەۋىن لىژنىن پشكىنى ئەنجام داين ئەقەزى دى بقان رىكان بىت.

۱- وردەكارىيا كۆگەھى بۇ كوپىكرنا بەلگەناما داخلكرنا كۆگەھى ئەۋىن دەينە ھوبا چاقدىرىيا كۆگەھى.

۲- لىكۆلىنا وان راپۇرتىن دەينە ئامادەكرن ژ لايى كارگىرىيا بەرھەمئىنانىقە ل سەر دروستيا وان كەل و پەلەن ھاتىنە كرىن و دى چەند كارتىكرنى ل سەر بەرھەمئىنانى كەت.

۳- ئەنجامدانا چەرتا خافلەتى ل سەر عەمباركى ژ لايى ھندەك تايبەتمەنداقە بۇ دوپاتكرنى ژ كەل و پەلەن ھاتىنە كرىن و پشكىن كرن و چەند د ھاۋووتن دگەل شىۋىن داخۋاز كرىن.

چۈار: ئەمىندارى كۆگەھى ۋە عەمباركى

پشتى رىكخستنا بەلگەناما داخلكرنا كۆگەھى دى ئەمىندارى كۆگەھى رابىت ۋى بەلگەنامى قىرئىكەتە دناف تۆمار نقىسىن كۆگەھىدا. نموونا ژمارە (۲) لاپەرى تۆمار نقىسىن ھەبوويان (الموجودات) روون دكەت و نموونا ژمارە (۳) تۆمار نقىسا سەر دەفتەرا كۆگەھى روون دكەتن.

نمونەنەيا ژمارە (۳)

دەزگەھى گىشى دەرگەھى كىشى

يېقىنبەريا ژمىريارى

تۆمارنىقىسا سەر دەقتەرا كۆگەھى

ژمارەيا كۆگەھى

ناقى ئەمىندارى كۆگەھى

ژمارەيا كۆگەھى:

ناقى ئەمىندارى كۆگەھى:

ناقى كەل و پەلان:

شۆيەيىن وان:

پىكھات:

ژمارەيا كەل و پەلان:

ژمارەيا داخوازگەرى:

ژمارەيا باومەيپىكەرا:

مىژوويا وئ:

مىژوويا وئ:

بىندىتىن رادە:

نزمىتىن رادە:

خالا فەگەراندىنا داخوازىيا:

مايە			شەگەراندىن			دەركىن			ھاتىن			بەلگەنامە	
سەرچەمىن پارا	بىھا		سەرچەمىن پارا	بىھا		سەرچەمىن پارا	بىھا		سەرچەمىن پارا	بىھا		رىكەفت	ژمارە
	ف	د		ف	د		ف	د		ف	د		
د			د			د			د				

ھنارتنا بەلگەناما بۇ تۆمار نقيسین كۆگەھى ئانكو ھاتنا چەند كەل و پەلین نوى بۇ كۆگەھى يان زیدەكرنا ماين (أرصدة) جۆرەكى ژ جۆران ھەروەسا پیدقیە ل سەر ئەمىندارى كۆگەھى وان پیزانىين دناف بەلگەنامیدا ھەين فریکەتە فۆرما (چارتا) كەل و پەلان ئەوا دانە سەر كەل و پەلان دناف كۆگەھیدا ھەروەسا روونكرنا نافی كەل و پەلان و لقلینا وان و ماية دى دەرکەفن ئىك ب ئىك وەكى د نموونا ژماره (۴) دا.

نموونهيا ژماره (۴)

كارتا كەل و پەلان

فەرمانگەھ ژمارا كەل و پەلان
 كۆگەھ بلندرين رادە
 نافی كەل و پەلان نزمترین رادە
 يەكەيا پيقانا وان رادە

ژ	بەروار	ژمارا بەلگەنامى	نامادەكەر- ئەوى بۇ نامادەكەت	برى ھاتنى	ئەو ماين دمين	تیبينى

پينج: دانا عەمباركى

مەبەستا سەرەكى ژ پروسا عەمباركى تيركرنا پیدقیين بەشپن بەرھەمئىنانى و بكارئىنانى ب كەل و پەلین پیدقى بۇ پروسپن

پیشه‌سازی، ئەقە سەبارەت کۆگەهین کەل و پەلین سەرەکی و یین خاف بەلئ سەبارەت ب دەزگەهین بازرگانی مەبەستا سەرەکی ژ پرۆسا عەمبارکرنئ ئەووە پیدفیی بەشین فرۆشتنئ ژ کەل و پەلین ئامادە بۆ فرۆتنئ و تیرکرنە پیدفیی بەشین دی ژ وان کەل و پەلین پیدفی دبنئ د کارئ خۆیی رۆژانەدا.

بەلئ سەبارەت کۆگەهین بەرھەمئینانا گشتی ئەوژی ئەووە تیرکرنە پیدفیی بەشین فرۆتنئ دگەل چاقدیریکرنە ھندئ کو ھندەک یین ھەین رادبن ب عەمبارکرنە ستراتیجی بۆ ھندەک کەل و پەلین سەرەکی یان ھندەک کەل و پەلین بەرھەمئینانئ (ئامادەکری) بۆ بەشان ب بر و جوړئ پیدفی و ل دەمین گونجای بۆ پرۆسا بەرھەمئینانئ یان بازارکرنئ کو لدویف شیوین پیدفی ژ لایئ کارگیرین تاییبەتمەند وەردگرن.

شەش: پیرابوونین دانا عەمبارکری

سەرەرای وی چەندئ کو عەمبارکری دکەفیتە ستویئ ئەمیندارئ کۆگەھئ و بەرپرسیارەتیا وی یە بەلئ پیدفییەکا زۆر یا ھە ی بۆ ھەبوونا ھندەک پیرابوونان بۆ پرۆسا ئامادەکرنە عەمبارکری بی کو ئازادیا رەفتارکرنئ بقان کەل و پەلان بۆ ئەمیندارئ کۆگەھئ بەیلن، داکو چاقدیریا کۆگەھئ بشیت کونترولکرنئ ل سەر عەمبارکری بکەت ژ دیفچوونا لئلقینا وی، و دی ل ئەقا دەیت گرنگترین وان پیرابوونان کو پیدفیە ل دەمئ دانا عەمبارکری وەربگرن پوون کەین.

- ۱- پيشكىشكرنا داخوازييا ئامادهكرنى نموونا ژماره (۵) ژ بهشان ب وان كهل وپهلىن پيدىقى بهينه ئامادهكرن داکو داخوازييا تمام بۇ ههمى بارين وى ئامادهكهن.
- ۲- وى داخوازيي دى بهنه دهف رېقهبهري كۆگهه بۇ رازيبوونا وى ل سهر ئامادهكرنا كهل و پهلان ژ كۆگهها تايبهتدا.
- ۳- ئەمىندارى كۆگهه دوپاتى ل سهر وان پيزانىنين دناف داخوازييدا هاتين دكەت بتايبهتى ناف و ئيمزا رېقهبهري كۆگهه كو وى دهستهھلاتا رازيبوونى يا ههه لسهر ئامادهكرنى، ههروهسا سهبارەت وى كەسى كو كهل و پهلان بدەنه قى، ههروهسا وان برين ل سهر رېككەفتين بۇ ئامادهكهن.
- ۴- ئەمىندارى كۆگهه لدويش نموونا ژماره (۶) بهلگهناما دهركرنا كۆگهه دى رېك ئىخيت ب وان كهل و پهلىن پيدىقى ئامادهكهن لدويش داخوازييا ئامادهكرنى و دى هينه ئيمزا كرن ژ لايى ئەمىندارى كۆگهھېقه و ئەوى كهل و پهلان وەردگريت ژ بهشى بۇ ئامادهكەت (دەتى) و پاش دى رېقهبهري كۆگهه پهسەندكەت، ئەقجا پيدىقيە ل سهر وى ئەوى كهل وپهلان وەردگريت جەختى ل سهر وان كهل و پهلان بكەت ئەويىن بۇ هاتينه ئامادهكرن.

نمونہ یا ژمارہ (۵)

داخوازکرننا نامادہکرننا کھل و پھلان

فہرمانگہہ ژمارا داخوازکری

بہش/ کۆگہہ میژوییا داخوازکری / /

ژ کۆگہہا ئەو کەسێ وەر دگریت

ناف و نیشان ناف و نیشان

ژ	ناقی کھل و پھلان	یہکا پیشانی	برین داخواز دکھن	ئەوین لدهف داخوازکھری هھین	ئەگھری داخازکرنن ئاسای- هھوار هاتن خشتہ- دابہشکرن	ئەو برین رازیووین ل سەر نامادہکرننا وان	پیشانی

بەرپرسی راستەوخوا فەرمانبەری داخوازکەر ئەزی رازیمە ل سەر

نامادەکرننا برین نیشانکری ل سەری

_____ ئیمزا _____

_____ ناف _____

_____ نافونیشان _____

۵- ئەمىندارى كۆگەھى بېرىن ئامادەكرى دى د تۆمار نقيسا كۆگەھى و
د فۆرما كەل و پەلان دا ئىنيتە خوارى (پىدقيه مايىن تۆمارنقيسا
كۆگەھى و مايىن فۆرما كەل و پەلان د ھاوجووت بن دگەل ھەبوى
دروستى) ھەروەسا ئىك ب ئىك داخووزا دەركرنا مايان دكەت.

۶- دابەشكرنا كوپپىھكى ژ بەلگەناما دەركرنا كۆگەھى ب وى شيوازى
پەيرەو دكەت د دەزگەھىفە لدويىف (جەرت و بەلگەنامىن كۆگەھى).
ئەف پىنگاڧىن نوكة مە بەحس كرىن دبنە ئەگەرى ساناھىكرنا
ئامادەكرنى و ئاساىكرنا پىراپوونىن وى ئەفەژى دبنە ئەگەرى گەھشتنا
كەل و پەلان بۆ بەشىن بەرھەمئىنەر د ژفانىن وى يىن دەست
نیشانكرىدا ۋەھەر د وى دەمىدا دبنە ئەگەرى ساناھىكرنا كونترۆلكرنى
و چاڧدپىكرنى ل سەر عەمباركرى. بەلى ل دەزگەھىن بازركانى دى
ھەر ئەف پىراپوونە بن ژبلى پىراپوونا ئىكى دى ب داخووزىيا بكرى
بىت ھەكەر فرۆتن يا ئىكسەر بىت ژ كۆگەھى بۆ بكرى (بەكاربەرا) يان
ل بەشى فرۆتنى لدەمى فرۆتن يان ئامادەكرن ژ كۆگەھى بۆ بەشىن
فرۆتنى بىت.

نمونەيا ژمارە (۶)

فەرمانگەھ ژمارە ژمارا ئامادەکرنى
 كۆگەھ مېژويا ئامادەکرنى / /
 ئەو لايەنئىن بۆ ئامادە دكەن رازىبوونا ئامادەکرنى ژمارە
 داخوازکرنى ئامادەکرنى ژمارە ل مېژويا / / مېژويا / /

پېتى	پشتى ئامادەکرنى وى مايەى	ژمارا لاپەرى د تۆمار ئقيسیندا	پارە		نرخى كى		يەكەيا پيشانى	ناقى كەل و پەلان	ژمارە
			دینار	فلس	دینار	فلس			

بتنى شيان

ئەقى پەسەند دكەم	ئەمىندارى كۆگەھى	وەرگەر
..... ئىمزا ئىمزا ئىمزا
..... نافى نافى نافى
..... ناقونيشان ناقونيشان ناقونيشان

ج- چەرت و بەلگەنامىن كۆگەھى:

ئىك: گىرنگيا چەرتكىرى

ل قىرى مەبەست ژ گىرنگيا چەرتكىرى رۈونكرنا فى گىرنگىي بۇ ھەر ئىك ژ كارگىرپىن بلند و كارگىرپىيا كۆگەھى، ھەروەسا گىرنگيا وى بۇ ئەمىندارى كۆگەھى و لايەنن دى كو پەيوەندى ب عەمباركىرى و لىلقىنا وى يا ھەى. ل سەر فى چەندى بقى شىوھى ل خوارى دى بابەتى شلوقە كەين.

أ- گىرنگيا چەرتكىرى بۇ كارگىرپىيا بلند و كارگىرپىيا كۆگەھى د دەزگەھىدا:-

چونكى كارگىرپىيا بلند د دەزگەھىدا بەرپرسە ژ كارگىرپىيا كۆگەھى و كارگىرپىن دى ئەفجا ئەوہ ئەوا پلانئ و نەخشى سىياسەتا جىبەجىكرنى د دانىت ب وى شىوھى كو ئامانجا خۇ بدەستقە بىنىت ب شىوھكى تايبەتى و ئامانجا گەشە پىدانا ئابوورى ب شىوھكى گىشى و ھەر يەكەك ژ يەكىن دەزگەھى و ژ وان كارگىرپىيا كۆگەھى بەرپرسە ژ جىبەجىكرنا فى سىياسەتى، و وەسا ئەم دبىنن كو كارگىرپىيا كۆگەھى چەرتكىرى بكاردئىنىت وەكى ئامرازەكى بۇ چاقدىرىكرنا جىبەجىكرنا سىياسەتا عەمباركىرى ژ بۇ ئاشكەراكرنا ھەمى خەلەتيا و چارەسەر كرنا وان، و ھەر ل سەر فى بنەماى ئەم دبىنن كو گىرنگيا چەرتكىرى دى بىتە چەكەك بۇ پاراستنا ھەر ئىك ژ كارگىرپىيا دەزگەھى و كارگىرپىيا كۆگەھى ژ بەرپرسىارەتيا كىم و كاسيان ئەوین ژ ئەگەرى لارىيا (انحرافات) و بەردەواميا وان رىددەت و پىرابوونىن گونجاي بۇ وەردگىر و چەرتكىر شىانا ددەتە كارگىرى بۇ ھەلبىزارتا باشتىر

جیگیر بۇ سیاستین جیبه جیکرنی ل ئایندە، ھەروەسا دانانا پلانەکی لدویف وان پیزانینین بدەست خۆفە ئیناین ژ ئەنجامی بجهئینانا فی پرۆسی و پرۆسا چەرتکرنی دبیتە ئامرازەکی ھەئسەنگاندنا جیبەجیکەرەن د بارئ جیبەجیکرنیدا بۇ ئەنجامدانا وەزىفا کۆگەھى.

ب- گرنگیا چەرتکرنی بۇ ئەمینداری کۆگەھى:-

یا ئاشکرایە کو ەمبارکری پستی دەیتە بدەستفەئینان دکەفتە ستویئ ئەمینداری کۆگەھى وھەر کیم بوونەک یان زیدە بوونەک ژ ەمبارکری ئەو ژئ بەپرسە و گەردەن ئازاکرنا ئەمینداری کۆگەھى رادوہستیت ل سەر ئەنجامین چەرتکرنی چونکی ەمبارکری یئ د ستویئ ویدا ئەفجا پرۆسا چەرتکرنی دئ بیتە ئامرازەک بۇ گەردەن ئازاکرنا ئەمینداری کۆگەھى ژبەر فی چەندئ ئەم دبیین کو چاقدیپرکرن چەرتکرنی راناوہستیت ل کۆگەھى بەلئ سالانە دەیتە کرن بۇ پاراستنا گەردەن ئازاکرنا ئەمیندارین کۆگەھى وئ بەپرسیارەتیا ژ ئەگەرى کومبوون و ستویر بوونا خەلەتیان ئەوین کارتیکرنی لسەر بر و جوړئ ەمبارکری دکەن نە ھیلیت ھەروەسا پرۆسا چەرتکرنی دەیتە ھژمارتن ئامرازەک بۇ گەشە پیدانا ھزرا باش یا وان ئەوین کاردکەن ل کۆگەھى، چونکی ئەو باش دزانن کو چاقدیپرکرن ل سەر ەمبارکری و کارین وی یا بەردەوامە سالانە یان دەم بۇ دەمی یان ب شیوہکی خافلەتی ئەفەژی وەل ئەمیندارین کۆگەھى دکەت کو چاقدیپرئیا خو ل سەر ەمبارکری بەردەوام بشدینن.

ج- گرنگیا چەرتكرنى بۆ لايەنن پەيوەندىدارىن دى:-

گومان تىدا نىنە كو ھندەك لايەنن دى يىن ھەين كو پەيوەندى يا ب
عەمباركى و كارىن كۆگەھىقە ھەين، ھەروەسا گرنگىرىن ئەو لايەن
ئەقەنە:

۱- كارگىرىيا بەرھەمئىنانى ب پروژىن بەرھەمدارىقە و كارگىرىيا
فرۇتنى ب پروژىن بازىرگانىقە. و قان ھەردوو كارگىرىيا دقۇت ب
شيوەكى بەردەوام پىدقۇيىن وان ب چەندى و چەوانى بۆ بەين و ھەر
گىروبوونەك يان نە ھاتنەك د پىدانى بۆ واندا دى پروژە مەزاختنن
ژ كار كەفتنى بخۇقە گرىت، زىدەبارى بخۇقە گرتنا زەرەرىن واتايى
وەكى ناف و دەنگى پروژەى و رابوونا بكار يان بەكاربەرا بۆ بكارئىنانا
ھندەك جەگرتيا كو جەن وان كەل و پەلان بگرن ئەويىن پروژە بەرھەم
دئىنىت. زىدەبارى ئەقى ھەر گوھۇرىنەك د تايبەتمەندىادا يان د
شيواندا كارتىكرنى ل سەر ئاستى باشى بەرھەمى دوماھىكى و ھەزا
بەكاربەرا دكەت. و گرنگيا پرۇسا چەرتكرنى بۆ قان ھەردوو كارگىرىيا
دىار دىبىت د كارى مسوگەركرنا ب دەستقە ئىنانا پىدقۇيىن واندا.

۲- ژ وان كارگىرىيىن دى كو چاقدىرىكرنا چەرتى كار لى دكەت
كارگىرىيا دارايىيە. چونكى كارگىرىيا دارايى يا بەرپرسە بۆ بدەستقە
ئىنانا پارىن پىدقۇ لىدويىف بودجا دەست نىشانكرنى بۆ كارگىرىيا
عەمباركى ئەفجا ژبەر قى چەندى ھەر لارى دانەك (انحراف)
كارتىكرنى ل سىياسەتا دارايى يا دەزگەھى دكەت، ژبەر قى چەندى ئەم
دبىنىن كوپرۇسا دانا پىدقۇيىان بۆ كۆگەھى دى ب رازىبوونا كارگىرىيا

دارایی بیت و ژ وانا کارگپرپیا مەزاختنا ئەوا بەرپرس ژ ژمپریارپن مەزاختن ب هەمی جوړپن وپقه وەکی ژمپریارپن مەزاختنا بەرھەمئینانا دوماھیی، و لقی دەمی ئاراستە بەرھەف ھندپنە بۆ دەست نیشانکرنا لقەکی بۆ ژمپریارپن کۆگەھی ئەرکی وی چاقدپرییا مەزاختن کۆگەھی و عەمبارکری یی وی بیت. ئەفجا ئەم دبپن کو تۆمار نقیس و بەلگەنامپن دارایی دەپنە ھژمارتن ژ پپدقیپن چەرتکرئی ئەگەر فرمانی خاستە ھندی، چونکی چاقدپرییا چەرتکرئی پپدقی سەلامەتیا سیستەمی چاقدپرییا نافخۆ یا ژمپریارپنە بۆ یەکەپن ئابووری، تۆمار نقیس دارایی رۆلەکی گرنگ یی ھە د چاقدپریکرنا کۆگەھیدا. ھەر وەسا ئەم دبپن کو کارگپرپن کۆگەھی چەند کوپپەکا ژ بەلگەنامپن پپدانن و بەلگەنامپن داخلکرئی و دەرکرنا کۆگەھی ئەوین بەا دانانا کەل و پەلان و برپن وان بخۆفە دگرت فرپدکەت و سەرجمە ژمپریارپن عەمبارکری د تۆمار نقیس سەر دەفتەرا گشتی یا ژمپریارپن کۆگەھی تۆمار دکەت. ئەفجا چاقدپرییا چەرتکرئی ھەر لاری بوونەکی ببپنیت ئاگەھدارپیا کارگپرپیا دارایی دکەت بۆ وردکرنا وی و راستکرنا تۆمار نقیس و ژمپریارپن وی.

دوو: جوړپن چەرتکرئی

چەرتکرن د باری چەوانیا ویدا دابەش دبپتە سەر دوو جوړان:

۱- چەرتا بەلگەنامان (پەرا): ئەفەژی پیک دەپت ژ وردکاری و ھاوچووتیا بەلگەنامە و تۆمار نقیسپن کۆگەھی د مپژویەکا دیارکریدا،

ئەفەزى بۇ مەرەمە راۋەستىيان ل سەر مايىن (أرسدة) پەرى د
 مېژوۋىيەكا دياركريددا و ئەفەزى لىژنېن چەرتكىرى ئەۋىن دناڧ
 دەزگەھىدا پىك دەين و ب ھارىكارىيا ھوبا چاڧدېرىكرنا كۆگەھى كو
 رادىن ب وردەكارىيا وان بەلگەنامىن كۆگەھى ئەۋىن ژ كۆگەھان دەين
 و پاشى فرېدكەنە تۆمار نقىسىن چاڧدېرىكرنى، ھەروەسا ھاجووتەكا
 دەم بۇ دەمى دناڧبەرا تۆمار نقىسىن كۆگەھى و تۆمار نقىسىن
 چاڧدېرىيا كۆگەھى ئەنجام دەن و ئەڧ ھاجووتىيە ھەمى بەلگەنامىن
 كۆگەھى بخۆڧە دگرىت كو ھاتىنە رېڭخستن ل ماۋىن چوۋىن ل سەر
 مېژوۋىيا ھاجووتىي ئەفەزى ژبەر ئاشكەراكرنا ھەر لارىدانەكى ئەگەر
 ھەبىت. و راۋەستان ل سەر جوداھيا (ھەكەر ھەبن) كاردكەن بۇ
 چارەسەريا لارى دانا (ژ رى دەركەفتن) و جوداھيا و پاشى دەرنىڭستنا
 مايىن ورد ل مېژوۋىيا ھاجووتىي.

۲- چەرتا دروستى (الجرد الفعلى): ئەفەزى پىك دىت ژ پاۋانكرنا
 (حصر) ھەبوۋىيىن دروستى يىن كۆگەھى ب ئامار و ژمارە يان كېشان
 يان پىقان ھتد د مېژوۋىيەكا دياركريددا، دگەل تىبىنى كرنا ھندى كو
 چەرتا بەلگەنامان نەشيت بەيتە ئەنجامدان بى چەرتا دروستى، و
 چىنابىت چەرتا دروستى بەيتە ئەنجامدان بى كو چەرتا بەلگەنامان
 بەيتە ئەنجامدان ژبەر كو ھەردووك تەمامكەرېن ئىكن و لدوماھىكى
 دىنە ئەگەرى چەرتا راستى (حقيقى) ئەوا كارى چەرتى ب شىۋەكى ورد
 و تمام ئەنجام ددەت.

سى: چەرت د بارى وردكارىدا دابەش دىتە سەر

أ- چەرتا دەم بۆ دەمى.

ب- چەرتا بەردەوام.

ج- چەرتا خافلەتى (ژ نىشكىفە).

أ- چەرتا دەم بۆ دەمى:-

بەرى نوکە مە ئامازە ب گرنگيا چەرتى دا کو شىوازەكە ژ شىوازىن چاقدىپىيا عەمباركرى و ھەروەسا ئەم دىبىنن كو پتر دەزگەھ گرنگىي ب پىراپوونىن چەرتى دەن ب تايبەتى چەرتا دەم بۆ دەمى، ئەفجا ئەف جوړى چەرتى ب شىوھكى سالانە يان نىف سالانە لدويف سروشت و دەست و دارىن دەزگەھى دەيتە ئەنجامدان. بەلى پتر جاران سالانە دەيتە ئەنجامدان لدەمى ئامادەكرنا ژمىريارين دوماھىكى و مەلبەندى دارايى يى دەزگەھى ھەروەسا چەرتا سالانە ل ھەمى سالان ل دوماھىكا ساللا دارايىدا دەيتە كرن، كارگىپىيا كوگەھى ل ھندەك دەزگەھان سەر پەرشىيا ئەنجامدانا چەرتا سالانە د كوگەھىن وىفە دكەت، و ئەفەژى يا جودايە دگەل ھندەك دەزگەھان ئەوین لىژنەكا بلند بۆ چەرتكرنى ب سەرۆكاتىيا سەرۆكى دەزگەھى پىك دىنن، ئانكو كارگىپىيا بلند رادبىت ب سەرپەرشىي ل سەر كارىن چەرتا سالانە، ھندى جودايەكا سەرۋە ھەبىت ل سەر كارىن چەرتا سالانە، بەلى ھەمى دەزگەھ چەند لىژنەكىن لاوھكى بۆ ئەنجامدانا چەرتا دروستى ل سەر عەمباركرى پىك دىنن.

- رېنمايىن تايبەت سەبارەت چەرتا سالانە دەم بۇ دەمى:

ھەر دەزگەھەك رادبیت ب ئامادەكرنا رېنمايىن تايبەت ب ئەنجامدانا چەرتا سالانە ل كۆگەھىن خۇ كو بگونجیت دگەل سروشت و دەست و دارىن كارى دەزگەھى، و پىدقىە ئەف رېنمايە بساناھى بن و دوور بن ژ ئالوزىي ھەتا ئەو كەسپىن رادبن بكارى چەرتى تىبگەھن، و نوکە دى وان قۇناغىن گرنگ كو پرۇسا چەرتا سالانە تىدا دەرباز دبیت ديار كەين.

قۇناغا ئىكى:

بەرھەفكرن و ئامادەكرن بۇ چەرتى

- ئەمىندارى كۆگەھى د قى قۇناغىدا بەلگەنامە و تۇمار نقيسپن كۆگەھى بەرھەفدكەت بۇ مەرەما دووپاتكرنى ل سەر رېكخستن و ھنارتنا بەلگەنامىن كۆگەھى ئەويپ ب ھەمى عەمباركرىقە گرپداى.
- رېكخستنا عەمباركرى ب وى رېكى كو كارپن لىژنپن چەرتى بساناھى كەت.

- دووپاتكرن ل سەر چەسپاندنا كارتا كەل وپەلان ل سەر كەل وپەلان.

قۇناغا دووى:

قۇناغا چەرتا دروستىيە

- د ماوى ئەنجامدانا پرۇسا چەرتكرنى د كۆگەھىدا بەرھەفكرن رادوھستىت.
- لىژنپن بەرپرس ژ كارپن چەرتى دى چەرتا ھەمى كەل و پەلپن كۆگەھى كەن لدويىف رېكخستنا وان دناف كۆگەھىدا.

- چەرتا كەل وپەلان لدويىف يەكەيا پىقانا وان دى ھىنە كرن (ژمارە - كىش - درېژى ... ھتد).

قۇناغا سىيى:

ئامادەكرن و رېكخستنا لىستىن چەرتى:

- لىژنەك دى رابىت ب چەسپاندنا ھەبوويى دروستى ل كۆگەھى ب لىستا رەشنىقىسا (مسودة) چەرتى ۋەكى د نموونا ژمارە (۷) دا.
- پشتى تمامبوونا پرۇسا چەرتا دروستى پېزانىنېن د رەشنىقىسا چەرتىدا دى ھىنە فەگوھاستن بۇ لىستا چەرتا بنەرەتىدا ۋەكى د نموونا ژمارە (۸) دا.
- مژارېن لىستا چەرتى تمام دېن (ناقى كەل و پەلان - ژمارا لاپەرى - يەكەيا پىقانى، بەھا) ژ راستيا تۆمار نقىسىن كۆگەھى.
- لىژنە دى رابىت ب ھاوجووتكرنا ماپېن چەرتا دروستى د گەل ماپېن تۆمار نقىسىا ۋدى جوداھى ھىتە چەسپاندن (ھەكەر ھەبن).
- ئىمزاكرن ل سەر لىستىن چەرتى ژ لايى لىژنىقە.
- لىژنە دى رابىت ب رېكخستنا جوداھيا (كېم و كاسى - زىدەيى) ھەر ۋەكى د نموونا ژمارە (۹) دا دگەل تژىكرنا ھەمى مژاران.
- پشتى بدوماھىك ھاتنا ھەر سى قۇناغان لىژنە دى رابىت ب ئامادەكرنا راپورتىن پىدقى بۇ كارېن چەرتى پاشى دى لىستا و ھەمى بەلگەنامان فرېكەنە ھوبا چاقدىرېيا كۆگەھى بۇ ئەنجامدانا وردەكارىيا پىدقى و دەرئىخستنا بەھايېن ەمباركرى و دەرئىخستنا جوداھيا.

- چاقدیریا کۆگه‌ی و چهرتا سالانه:-

ههر وهکی بهری نوکه مه ئیشارهت ب وی چهندی دای کو چهرتکرن دهیته هژمارتن ئیک ژ شیوازی چاقدیریکرنی ل سهر عه مبارکری، ژ بهر فی چهندی پیدقییه ل سهر وان ئهوین کارین چاقدیریکرنا کۆگه‌ی دکهن دووپاتی ل سهر دروستی و وردکارییا لیستین چهرتکرنی بکهن و لیکولینا راپۆرتین دهین ژ لیژنین چهرتکرنی. هوبا چاقدیریا کۆگه‌ی ئهوه یا رادبیت ب وردکارییا لیستین چهرتکرنی لدویف شیوازی دهیت:

- دووپاتکرن ل سهر دروستی مایین تۆمارنقیسیین کۆگه‌ی و هاوجووتکرن دگهل مایین تۆمار نقیسیین چاقدیریی.
- دووپاتکرن ل سهر برین چهرتکرن دروستی ب ریکا هاوجووتکرن مژارین چهرتکرن دروستی دگهل رهشنقیسیین چهرتی.
- دووپاتکرن لسهر دروستیا جوداهیا (زیده‌یی - کیم و کاسی) نهفهژی ب هاوجووتکرن مژارا مایین تۆمار نقیسا دگهل مژارا برین چهرتکرن دروستی، لقییری گرنگیا وی تیبینیا بهری نوکه مه‌کری لسهر تمامبوونا چهرتا سهر دهفته‌ری و چهرتا دروستی دهردکه‌فیت چونکی چهرتا به‌لگه‌ناما (په‌را) مایین تۆمار نقیسا ددهته مه و چهرتا دروستی مایین دروستی ددهته مه.

نمونہ یا ژمارہ (۷)

رہنقیسی لیستا چہرتی

فہرمانگہہ _____ ژمارا لیستی _____
کؤگہہ/بہش _____ د ستویں بہریز _____ ریکہفتنا لیستی _____

ژ	یہکہیا پیشانی	ناقن کهل و پہلان	یہکہیا پیشانی	برئ چہرتی	رہوشا کهل و پہلان	تیبینی

لیژنا چہرتکرنئ

بہرپرسی کهل و پہلان

_____ ٹیمزا
_____ ناف
_____ ناقونیشان

نمونەنەيا ژمارە (۸)

ليستا چەرتكەرنى

ۋمارەيا لىستى ۋمارەيا بەرپىز د ستۋىيى بەرپىز ۋمارەيا لىستى
 ۋمارەيا / بەش ۋمارەيا / بەش

تېببىي	كىمكەرنە پاران		زىدەكەرنە پاران		چەرتا دوستى			مەيىن تۆمارقىسان	يەكەيا پىشاقى	ئاقى كەل و پەلان	ژمارەيا لاپەرى تۆمارقىس	ژمارە
	دېنار	ۋىس	دېنار	ۋىس	پارە	چەرتا دوستى						
						دېنار	ۋىس					

لىژنەيا چەرتى پىشتىگىرىيى دكەت كو چەرتا دوستى بۇ فان كەل وپەللىن دناف مزارا چەرتا دوستى يا ل سەرى يا ھاتىيە كرن پاشى يا داپەف بەرپەرسى كەل و پەلان.

بەرپەرسى كەل و پەلان ئەندامى ھونەرى ئەندامى دارايى سەرۋكى لىژنى چاقىدىرىكەرى عەمباركرى ئەفنى پەسەند دكەم

 نىمزا _____
 ناف _____
 نافونىشان _____

نمونہ یا ژمارہ (۹)

لیستا زیدہیئ - کیم و کاسییا

فہرمانگہہ _____ ژمارا لیستی _____

د ستویئ بہریژ _____ بہروارا لیستی / /

/ / _____

/ / _____

ژمارہ	ناقئ کہل و پہلان	ژمارا لاپہریئ تۆمار نقیسی	یہکەیا پيشانی	نرخئ کت		پارہ		بوچوونا بہرپرسی ژ کہل و پہلان	راسپاردین سەرۆکئ راستہ و خو
				فلس	دینار	فلس	دینار		

بتنی و شیان _____

بہرپرسی کہل و پہلان سەرۆکئ لیژنی چاقدیری عہبارکری ئەقئ پەسەند دکەم

_____ ئیمزا

_____ ناف

_____ نافونیشان

- بدستقه ئينانا باھايين كيم و كاسيا ژ لايئ ئەمىندارى كۆگەھيڭە لدويڭ سيستمەي ژميريارى يئ بكار دئنين د دەزگەھيڭە.
- گەريان ل ئەگەرئەن ھەبوونا زیدەيئ د كۆگەھيڭە ب شيوەھەكئ كو بئخە دناڧ تۆمار نقيسئ كۆگەھيڭە.
- لئكۆلئنا راپۆرتئەن لئزئەن چەرتئ و ئەو تئبئنيئ تئدا چارەسەر بکەن.
- دەرئئخستنا باھايين ھەبوويئ كۆگەھي ھەرەسا بدەنە كارگيريا ژميريارى يان كارگيريا دارايى بۆ چەسپاندنا وان د ژميريارئەن دوماھيكي يئەن كۆگەھيڭە.

خرابئەن چەرتا سالانە:-

لدويڭ پرنسيپئەن ژميريارى پئدفيە ل دوماھيا سالأ دارايئ چەرتا ھەبوويان بەھتە کرن، ئانكو د ميژوويا ئامادەكرنا حسابئەن دوماھيكي و مەلئەندئ دارايئەن دەزگەھي ژبەر في چەندئ ناڧئ وئ كرە چەرتا سالانە، بەلئ ئەم دبئنين كو كيم و كاسيئەن في جۆرئ چەرتئ دئ بڧى شيوەى كورت كەين.

۱- پئدفيە د ماوئ چەرتكرئەن ب شيوەكئ ھندەكئ يان ھەمووكى كار و بەرھەمئەن راولەستيت كو دگەھيتە پتر ژ دوو ھەفتيان. وگومان تئدا نئەنە كو راولەستانا كارى ھەكەر بۆ ماوھكئ كورت ژى بيت دئ كارتئكرنەكا خراب كەت ل سەر بەرھەمئەن.

۲- داكوكيا پرۇسا چەرتا سالانە ل ماوهكى وەختى يى دەست نیشانكى بارگرانىەكا مەزن دئىختە سەر ستويى وان كەسان ئەوپن بكارى چەرتى رادبن ئەف كارەژى وان نەچار دكەت چەرتى ب شىوہكى نە دروستى ئەنجام بدەن ئەفەژى بەروفاژىيا پرنسىپا چاقدىرىكرنىيە.

ب- چەرتا بەردەوام:-

پىك دەيت ژ چەرتا كەل و پەلان د كۆگەھىقە ب شىوہكى بەردەوام ل ھەمى وەرژىن سالى، جىبەجىكرنا فى جورى چەرتى لدويىف بەرنامەكى دەمى يى دياركرى دەيتە ئەنجامدان. ئەفجا چەرتا كەل و پەلان د ماوى سالەكيدا پتر ژ جارەكى دەيتە كرن، ئانكو چەند ئەو كەسىن پرۇسا چەرتى ئەنجام ددەن و چەرتا ھەمى كەل و پەلان بدوماھىك دەيت كارىن چەرتى جارەكادى دەست پىدكەنەفە (تېبىنيا وى چەندى دكەن كو ئەفە ل سەر قەبارى عەمباركرى و پرۇسە و شىوازى رىكخستنا عەمباركرى و سروشتى كۆگەھان رادوہستىت). ژبەر فى چەندى چەرتا بەردەوام دەيتە ھژمارتن ئامرازەكى باش بۇ چاقدىرىكرنى ل سەر عەمباركرى چونكى خەلەتيا و لارىيا ئاشكەرا دكەت ئىك ب ئىك و كاردكەت بۇ چارەسەركرنا وان.

ج- چەرتا خافلەتى (ژ نىشكىقە):-

ئەفەژى ئىك ژ شىوازىن چاقدىرىكرنا عەمباركرىيە پىك دەيت ژ ئەنجامدانا چەرتا دروستى يا پشكەكى بۇ ھندەك ژ كەل و پەلین كۆگەھى و ئەف جورى چەرتى بى دەست نیشانكرنا دەمەكى بۇ وى

دەيتە كرن. كو دى رېككەفتنەك ھيتە كرن دناقبەرا رېقەبەرى
كۆگەھى و كارگېرىيا بلند و چاقدېرىيا عەمباركرى بۇ ئەنجامدانا
چەرتا خافلەتى ل سەر ئىك ژ كۆگەھان، ھەروەسا ئەو شىۋازى ئەف
چەرتە پى دەيتە كرن ئەو وەرگرتنا ھندەك مايىن كەل و پەلان ژ
تۆمار نقيسىن كۆگەھى و ھاوجووتكرنا وان دگەل ھەبوويى دروستى د
كۆگەھىقە و ھندەك جارن دبېژنە قى چەرتى پشكنينا خافلەتى، ئەف
جۆرى چەرتى يى باشە بۇ ھەئسەنگاندنا كارېن ئەمىندارى كۆگەھى
زىدەبارى ھەستكرنا وان يا بەردەوام كو عەمباركرى دى توشى چەرتا
خافلەتى بيت ل ھەر دەمەكى.

- بەلگەنامە و تۆمارتېسىن كۆگەھى:-

بۇ مەبەستا دىفچوون و چاقدېرىكرنا ئىنان و برنا كەل و پەلېن
كۆگەھى چەند تۆمار نقيس و بەلگەنامان بخۆقە دگريت قى ئىنان و
برنا كەل و پەلان تىدا د چەسپىنن وەكى وەرگرتن و دان و زفپراندن و
پىدان.... يتر، ھەروەسا د بارى مانا فان كەل و پەلان دناف كۆگەھىدا
بۇ مفا وەرگرتن ژ وان لدەمى پىدقيدا، و ئەف تۆمار نقيس و
بەلگەنامە ب جۆرىن خۆيىن جۆراوجۆرقە لدويىف پىدقيا دەزگەھى
دەينە رىك ئىخستن و لدويىف پىدقيا سىستەمى ژمىرىارى ئەوى ل
كۆگەھى بكار دئىنن و جەين پەيوەندىدار ب عەمباركرىقە بەلى تۆمار
نقىسا بنەرەتى كو ژ لايى كارگېرىيا كۆگەھىقە دەردكەفىت و ئەوا ژ

لايى بەياننامىن سەرەكيشە ل ھەمى دەزگەھان يا جودا نىنە، ئەوۋى تۆمار نقيسا سەر دەفتەرا كۆگەھىيە ھەروەسا گرنگىرىن ئەو خالىن كو ئەف تۆمار نقيسە بخۇفە دگرىت ئەفەنە.

۱- مېۋوو، ئەو لايەن ئەوۋىن ەمباركرى ژى دەيت، ھەروەسا ئەو لايەن ئەوۋىن ەمباركرى داخواز دكەن.

۲- ژمارا بەلگەناما داخكرنى، ھىمايى كەل و پەلان، جھى ەباركرنا كەل و پەلان، ژمارا بەلگەناما دەركرنى.

۳- ھاتن بۇ ناف كۆگەھى، بەروارى ھاتنى، برى ھاتنى، بەا، تىكرايى پاران.

۴- دەركرن ژ كۆگەھى، بەروارى كەل و پەلان، برى دەركرنى، بەا، تىكرايى پاران.

۵- مايە (ئەوى دمىنىت).

۶- تىبىنى.

ئەفە و ھەر ئىك ژ مزارىن (ھاتن، دەركرن، مايە) ل سەر چەند مزاران كو روونكرن ل سەر بر، تىكرايىا پاران يا تىدا.

زىدەبارى قان مزاران، ل سەرى لاپەرى سەر دەفتەرا كۆگەھى ھندەك پىزانىنپىن گرنگ و لدويىف سروشتى كارى دەزگەھى دنقىسن، ھەروەسا گرنگىرىن ئەوۋىن تىدا دەپنە نقيسىن (نافى كەل و پەلان، جۆرى كەل و پەلان، ژمارا ھىمايان، بلندترىن رادە، نزمترىن رادە، رادى دووبارە

داخواز كرنى). و ئەف زانىارىيە و بەياننامە چاقدىرىيى ل سەر كەل و پەلان ب ساناهى دكەن، ھەروەسا دشىن مايى ھەر كەل و پەلەكى ل ھەر دەمەكى ب ساناهى بزەنن، ھەروەسا ئەفا ل خوارى نمونەكى لاپەرى تۆمارنقىسا سەر دەفتەرا كۆگەھىيە و پەيوەندىيا قى تۆمار نقىسى ب چاقدىرىكىرى پەيوەندىيەكا ئىكسەر كو دبىتە سەرچاوەك بۆ ھاوجووكتىرنا پىزانىن (بىانات) ئەوین بخۇفە دگرىت دگەل ھەر بەلگەنامەكى يا تايبەت بىت ب لىلقىنا عەمباركىفە ژ ھەر لاپەكىفە دناف دەزگەھىدا و ل ھەر دەمەكى چاقدىرىكىرى دەھىتە كرن. ب تايبەتى ھەكەر چاقدىرىيى خەلەتەك د بەلگەنامىن دىدا و عەمباركىرى يى ب دروستى (مايى كۆگەھى) دا دىت.

و ئەف تۆمارنقىسە ھەمى كەل و پەلەن كۆگەھى بخۇفە دگرىت ب وئ شىوہى كو لاپەركى تايبەت بۆ ھەر جۆرەكى ژ جۆرىن كەل و پەلان تەرخان دكەن، ھەروەسا پتر جاران تۆمار نقىسى دوو لاپەران بخۇفە دگرىت ئىك ژ وان بۆ ھاتنى وىي دى بۆ دەركرنى كو لىلقىنا وان كەل و پەلان يان كەرەستان د چەسپىنىت.

و تۆمار نقىسى يان دى ل سەر شىوئ پەرەكى ئاسايى يى سەربەخۇ بىت يان ل سەر شىوئ چەند لاپەركىن سەربەخۇ يان ل سەر شىوئ چەند پلىتەكىن ئاسايى يان چەند شلىتىن موگناتىسى دەھىنە بكارنىنان لدەمى فەگوھاستنا ژمىرىارىن ئەلكترۆنى.

نموونه يا ژماره (۱۰)

تۆمارا نقيسا سەر دهفته را كۆگه هئ

بهرزترين راده			ناقئ كهل و په لان			نزمترین راده			جۆرئ كهل و په لان			رادهيئ قه گه راندنا داخو ازييان			ژمارا هيمايئ		
تیبينی	مايه			دهركن			هاتن			ژمارا			ژماره				
	پاره	بها	بر	پاره	بها	بر	پاره	بها	بر	به لگه نامئ							

- هندهك ژ به لگه نامين كۆگه هئ كو په يوه ندى ب چاقديريكرنيقه ههبيت. به لگه نامين كۆگه هئ گه له كن و جؤراو جؤرن لدويف سروشتئ كارئ دهزگه هئ و كهل و په لين سه ودايئ پئ دكه ن و پيدفيا دهزگه هئ بو فان به لگه نامان وگرن گترين به لگه نامه ئه فه نه:

۱- به لگه ناما تۆمار كرنا كهل و په لين هاتين (به لگه نامين داخل كرنا

كۆگه هئ): ئه فه ده يته نه خشه كرن لدويف سروشتئ كارئ دهزگه هئ و پيدفيا وي پئ به لئ پتريا فان به لگه نامان ئه ف پيزانينه يين

تىدا، ھەروەسا ئەم دىيىن جوداھىيى دىناقبەرا دوو جۆرپىن بەلگەنامىن
داخلكرنا كۆگەھى بىكەين د پەرىپىن بەيىت دا.

أ- ژمارا بەلگەنامى و رېككەفتا وى (رېككەفتا بەلگەنامى، ژمارە و
رېككەفتا داخوازكرنا كەل و پەلان).

ب- نافی كۆگەھا تەرخانكرى دكەن (لايەنى وەردگرىت).

ج- نافی ئامادەكەرى يان لايەنى ئامادە دكەت (نافی لايەنى وەردگرىت،
ژمارە و مېژوووييا داخوازكرنا ئامادەكرنى).

د- ژمارا پولكرنى (ناف و جۆرى كەل و پەلان، برى وان، جۆر، ھيما).

ه- شيوين كەل و پەلان و يەكەيىن پىقانا وان و برى وان.

و- نرخى يەكەكى و بەھايى ھەمى برى (ژمارا تۆماركرنى و لاپەرى
سەر دەفتەرا كۆگەھى).

ز- ئيمزا ئەمىندارى كۆگەھى و پەسەندكرنا سەرۆكى فەرمانگەھى ل
سەر ئيمزا وى.

ئەفەژى چەند نموونەيەكن بۇ بەلگەناما داخلكرنا كۆگەھى (رېقەبەريا
گشتى يا فيركرنا پيشەيى ھوبا كۆگەھى) بىكار دەيىت.

نموونهيا ژماره (۱۱)

نموونهيهكا بهلگه ناما داخلكرنا كۆگههيه

____ نافع فهرمانگهها وهردگريت _____ ژمارا و ريكهفتا نفيسارا داخوازي _____

____ نافع لايهني ناماده دكهت _____ ژماره وريكهفتا نفيسارا نامادهكرني _____

تېيىنى	تۆمارنقىسا كۆگهه		بها		نرخ		بر		جۆرين كهل	
	ژمارهيا لاپهري	ژمارهيا نيك لدويق نيكيا تۆماركرني	د	ف	د	ف	يهكهيا پيشاني	ژماره	و پهلين وهردگرن	ژ

ئەف كهل و پهلين دناف شي بهلگه ناميدا من وهرگرتن و دناف تۆمار نفيسين
كۆگههيدا من تۆماركرن.

ئەفي پەسەند دكەم
ناف و ئيمزا وهرگري

ئيمزا سەرۆكي فهرمانگهه
ناف و نيشانين كاري

نمونہ یا ژمارہ (۱۲) نمونہ یہ کا دی یا بہ لگہ ناما داخل کرنا کؤگہ ہی

stores receipt voucher بہ لگہ ناما داخل کرنا کؤگہ ہی

ناقی نامادہ کهری _____ supplier

داخلوازییا کرینی یان ژمارا لیستی puchar order of invoice

بہروار _____ date ژمارا کاری _____ jobno

هؤبا کؤگہ ہی _____ stores section ناقی کاری _____ job nam

تیینی Remarks	پاره Amount		نرخ یه که یی Unit price		یه که unit	بر qty	شیوه یی وی description	ژ Vocab no
	دینار	فلس	دینار	فلس				
نه مینداری کؤگہ ہی store kceper	مه لبه ندی مه زاختی center cost	چوو بو کورت کرن anarysis sheet	هاته قریکرن بو نوستادی ploledger	هاته فریکرن بو که رتی card pot	به ری نوکه هویری نی هاته کرن بو جور gut chected by	به ری نوکه هویری نی بو به ری هاته کرن checked by quty		

۲- بەلگەناما تۆماركرنا كەل و پەلئىن دەركەفن (بەلگەناما دەركرنا

كۆگەھى):

قان بەلگەناماژى رېككەفتن ل سەر ناھىتە كرن و ئەوا ل سەر بەلگەنامىن داخلكرنى دەھتە بجھئىنان ل سەر قى ژى دەھتە بجھئىنان، بەلى كارگىرپىيا كۆگەھى د دەزگەھىدا رادبىتن ب ئامادەكرنا كەل و پەلان، و پترىا قان بەلگەنامان قان پىزانىنان بخۆفە دگرىن.

أ- ژمارهيا بەلگەنامى و رېكەفتا وى.

ب- ناقى كۆگەھا تايبەتمەند (لايەنىن پىدەن).

ج- لايەنى داخواز دكەت.

د- ژمارا پولكرنى.

ه- شىوئىن كەل وپەلئىن داخوازكرى وىكەيا پىشاننا وان و برى وان.

و- نرخى يەكەكى و بەھى ھەمى برەى.

ز- ئىمزاىئىن بەرپرسان ژ دەركەتنا بەلگەنامى و زقراندنا وى يا

بەلگەنامەيى وئەفەژى دوو نمونەنە لە سەر بەلگەناما دەركرنا

كۆگەھى.

و دشىن جوداھىيى دناقبەرا واندا بكەن چونكى ھەر بەلگەنامەك بۆ

دەزگەھەكى دياركرى دزقرىتن.

نموونه يا ژماره (۱۳) نموونه يه كا به لگه ناما دهر كرن يه

به لگه ناما دهر كه فتنا كوگه هئ

نافئ وان لايه نين دهر دئيخن _____ ژماره و ريكه فتا رازي بووي

ل سهر ناماده كرنئ _____

نافئ وي لايه نئ ناماده كرى _____ ژماره ريكه فتا نفيسي نا داخواز كرنئ _____

ژ	جورئ كه ل و په لين ناماده دكه ت	برئ ژماره	نرخ		بها		تبييني
			د	ف	د	ف	

نموونه يا ژماره (۱۴) نموونه يه كا ديتر يا تو مار تقيسا دهر كرن كوگه هئ

به لگه ناما دهر كه فتنا كوگه هئ

ژمارا به شئ _____ class no

يا تو مار كرى ل سهر _____ chargacto

ريكه فت _____ date ژمارا كارى _____ job no

هؤيا كوگه هئ _____ نافي كارى _____ job name

پاره	نرخئ يه كه يه كئ		يه كه يا پيشاني	برئ شه گوهاستنئ	مايه	وردا مه زن	برئ داخواز كرنئ	ژمارا كه ل و په لان
	د	ف						

ناف و نيمزا	من وه رگرت ژ نافي و نيمزا	ژ لايئ وان هاتينه هنارتن بو پلتيئ	ژ لايئ وان هاتينه هنارتن بو سهر دهفته رئ	چوو كورت كرنئ	مه ليه نديئ مه زاختنئ	نه ميندارئ كوگه هئ

۳- پليتا كەل و پەلان (پليتا لىقىنا كەل و پەلان):

ئەفەزى كۆمەكا پليتىن جۇراو جۇرن د نەخشە كېشان و ئاقدانىدا و ھەر جۆرەك ژ فان دەپتە ھژمارتن شلۇقە كرنەك ژ لاپەرەكى ئوستادى كۆگەھى ئەوین تايبەت ب جۆرەكى ديار كرى ژ عەمبار كرى، و گەلەك جارن دبیژنى پليتا سەربەخۇ يان لاپەرە سەر دەفتەرا كۆگەھا سەربەخۇ و پیزانىن سەرەكى ل سەر لىقىنا كەل و پەلان بخۇقە دگريت ھەروەسا تۆمارنقىسا سەر دەفتەرا كۆگەھى فان پیزانىنا بخۇقە دگريت، ژبەر قى چەندى بكارئىنانا وى يا گرنگە چونكى نەشین كەل و پەلان ب لىقىنن ژ جەھى عەمبار كرىدا بۇ ئامادە كرىن يان عەمبار كرىن ھەتا كو فان پیزانىنا تىدا نە چەسپینن.

ا- برى ھاتنى و نرخی وى و سەر جەمى بەھى وى د دەمى عەمبار كرىدا.
ب- برى ئامادە كرىن و نرخی وى و سەر جەمى بەھى وى د دەمى ئامادە كرىدا.

ج- ئەو برین دناف كۆگەھىدا دەمین (مايىن سەربەخۇ) و نرخین وان و سەر جەمى بەھىن وان پىشى ھەمى پرۆسپىن عەمبار كرىن يان ئامادە كرىن.
د- ئاستى عەمبار كرىن و ناقى كەل و پەلان و ھىمىيائى وان و ژمارە و رېككەفتا بەلگە ناما داخواز كرىن يان ئامادە كرىن.

ئەف تۆمارنقىسە و بەلگە نامە و ھندەك كارین دى یین گرنگ یین تايبەت ب چاقدیرىقە پرۆسا چاقدیرىكنا كۆگەھى ل سەر كەل و پەل و ئامیران زیدە دكەت و دووپاتى ل سەر دكەت. ھەروەسا كارین خۇ دگەل كارین بەلگە نامىن كارگىرپىيا كرىن و كارگىرپىيا فرۆتنى ھاو جوت دكەت. و ۋەل پرۆسا عەمبار كرىن و پلان دانانى دكەت كو برىقە بچیت لدویف پرۆگرام و پلانەكا دارىتتى ھەروەسا وان ئامانج و مەبەستىن ژبەر وان ھاتىنە دانان بدەست خۇقە بینیت.

نمونه یا ژماره (۱۵) پلینتا کەل و پەلان

پلینتا کەل و پەلان

یەكە	كۆگەھ
نزمترین رادە	ناقى بابەتى
بەرزترین رادە	ژمارا بابەتى

تیبینی	مايه	فریکرن	هاتن	لايهن	ژمارا بەلگە نامى	ریكەفت

۴- فۆرما داخوازکرننا نامادەکرنى:

ئەفەزى بەلگە نامەكە ژ لایى وان لایەنن پیدقى ب كەل و پەلان هەى دەیتە نقيسین، و قى بەلگە نامى پەيوەندى يا ب چاقدیریا عەمبارکریقه هەى لدەمى جوداھىەك د بەرھەفكرنى يان ھنارتنى د تۆمارنقىسا ئوستاذى كۆگەھى يان بەرزەكرنا ھندەك بەلگە نامىن پەيوەندیدار دەردكە قىت، چونكى لایەنى چاقدیرى د شىت ئەو برىن ھاتىنە داخوازکرن ل ھەر دەمەكى بزانیت و دووپاتى بەرى ھەمى تشتا بکەت ل سەر نامادەکرننا وى. ئەفەزى دوو نمونەيىن قان بەلگە نامانن.

نمونەيا ژمارا (۱۶) نمونەيەكا قورما نامادەكرنئىيە

رېئەبەريا گشتى يا فيركرنا پيشەيى

نامادەيا پيشەسازى

بەش

قورما داخوازكرنا مەكىنا و ئاميرەتتېن دەستى

ژ	لدويش ئىك ھاتن لدويش يەكەيا پيشانى	جوداھى دناقبەرا شيوئىن بەردەست و يىن د يەكەيا پيشانيدا	ئەو ژمارە پىندقيە بدەستقە يىنن	ئەو ژمارا ھەي	ئەو ژمارا داخوازكرى نامادەكەن	بەروارا نامادەكرنئى	تېيىنى

ئىمزا سەرۆكى بەشى

ھاريكارى ھونەرى

فەرمانبەرى كۆگەھى

پشتگىرىئى دكەين كو عەمباركرى بۇ نە ھاتىيە بدەستقەئىنان.

نمونه‌یا ژماره (۱۷) نمونه‌یه‌که بو فۆرما داخوازکرنا ئامیره‌تا و ژماره‌یا

رېښه‌به‌ریا گشتی یا فېرکړنا پېشه‌یی لیستا (۲)

ناماده‌یا پېشه‌یی

فۆرما داخوازکرنا ئامراز و ئامیره‌تان به‌ش

تېبینی	ژماره‌یا داخوازکری	نه‌قا پېندځی بده‌سته بینن لدویش یه‌که‌یا پېشاننا وی	نه‌قین نوکه بده‌سته ئینان و شینون وان نېزیکي ئیک و دشین مفای ژي وهرېگرن	لدویش ئیک لدویش یه‌کا پېشانن	لدویش ئیک

سەرۆکی به‌شی

هاریکاری هونه‌ری

رېښه‌به‌ر

۵- به‌لگه‌ناما فه‌گه‌راندنا که‌ل و په‌لان (په‌تکرن):

نه‌فه‌ژی به‌لگه‌نامه‌که ژ لایئ وان لایه‌نان ده‌یته ناماده‌کرن نه‌وین که‌ل و په‌لان فه‌دگه‌رپننه کوگه‌هی، نه‌فجا نه‌ف که‌ل و په‌له د زیده‌بن یا ب سهرقه چووبن یان کیم و کاسیه‌ک هه‌بیت یان د هاوجووت نه‌بن دگه‌ل

شيوه يېن داخوازكرى هتد. ههروهسا بهلگه نامه ناقى كهل و پهلان و جورين وى و برين فهگه راندى و هېما و ژماره و بهروارا بهلگه نامه ناماده كرنى بخوفه دگرېت. و كوپى يه كى ژ وى فرېدكهنه كارگيرپيا چاقدير كرنى دكو كهل و پهل ل سهر ستويى وان لايه نان نه مينن و بچنه سهر ستويى كوگه هى، و هه كهر فهگوه استن (ترحيل) نه كر دى جودا هيهك دناقبه را تو مارا نفيسا سهر دهفته را كوگه هى و پليتا كونترول كرنا عه مباركرى دهركه قيت وهل چاقديرى دكته كو كونترول ل سهر ههر لادانه كى د لقلينا عه مباركيدا بكهت ژبه ر هندى چاقديرى هه مى بهيانامان بو دابين دكته. چونكى كو پيپن قان بهلگه نامان دهينه هژمارتن سهر چاوهك لدهمى پيدقى دبنى ل جهى بچنه تو مار نفيس و بهلگه نامين كوگه هى. و نه فا ل خوارى نمونه كه ل سهر بهلگه نامه فهگه راندنا كهل و پهلان.

نمونه‌یا ژماره (۱۸) لیستا فه‌گه‌پاندنئ (په‌تکرنئ)

پښه‌به‌ریا گشتی یا فڼپرکنا پیشه‌یی

ناماده‌یا پیشه‌سازی

فؤرما ژماره ۶

به‌ش

پښینی	له‌گه‌زڼ وهرنه‌گرتنئ	نه‌و ژمارا ماپی	ژمارا وه‌رگرتی	ژمارا دقنیت ناماده‌که‌ن	ژمارا خشته‌ی وریکه‌فت	ناقئ که‌ل و په‌لان و نه‌و شیوه‌یین د خشته‌یدا نقیساین	نیک لدویف نیک لدویف خشته دابه‌شکرنئ	نیک لدویف نیک

هاریکاری هونه‌ری

نه‌مینداری کؤگه‌هی

پښه‌به‌ر

پشکا پینجی

پولینکرن و جورکنا کهل و پهلین عه مبارکری

سهرهدریا بازرگانی یا ههر دوزگههکی بتنی دگهل هژمارکا دیارکری یا دوزگههین دی یان هژمارکا کهل وپهلان نینه ، وچیدبیت ئەف کاره دبنهرتدا ژنهجامی بزافین دوزگههی بیت بو بدستهئینانا باوهریا جهماوهری وپتر سهرهدریکرنی دگهل وان ب مهرما بدستهئینانا سهرکهفتنا ئابوری . وههروهسا زیدهباری فی چهندی دهمی پیدفیین مروفی زیدهدبن وههمهجور دبن پیدفیه ل سهر دوزگههی وان جورین کهل وپهلین پیدفی زیده بکته یین سهرهدریی دگهل دکته . لهورا کارگیریا کۆگهان بهرپرساتیهکا مهزنا ل سهر ملین وی بو پاراستنا کهل و پهلا و دابینکرن و ان ب چهندینه (کهمیمه) وشیهیین گونجای ولدهمین گونجای دهمی پیدفی بوان کهل وپهلان زیده دبیت. و زیدهباری فی چهندی کهل و پهلین عه مبارکری یین بووینه گلهک جور، و لهورا کارگیریا کۆگهها یا نهچاربووی وان ریکبیت و تهرتیبکته بشیهکی زویکا بهینه دهرئیکستن دهمی دهینه داخوازکرن. وبو فی کاری ژی سیستهمین کۆگههی یین تایبته ب ریکستن و ژیکجوداکرنا کهرستین کۆگههی یین هاتینه دانان وزیدهباری جین جین کرنا وان بو کومین تایبته ودانانا هیمایا (کودا) ل سهر وان هتد. و ئەم د فی پشکا پهرتووکی دا دی بهحسی فی بابتهی کهین.

أ- گرنگيا پۆلینكرنى:

ژبەر ئەو ئالوزيىن ل دەزگەھيىن جوراوجور رویددەن چ يىن بازارگانى يان يىن پيشەسازى بن دقيت بەردەوام ريکين راست ودروست بهينه ديتن بۆ پيگگھۆرپينا كەرستان وچاقديريكرنا يەكەيىن دەينه بەرھەمئيان وچالاكيىن دەزگەھيىن دى ب مەرھما كونترولكرنا وان . ولەورا گەلەك دەزگەھان سيستەميىن خويىن تايبەتيىن ھەين بۆ پۆلینكرنا كەرستين ھەمەجۆر يىن سەرەدمريى پى دكەن، ودگەل ل بەرچاڧ وەرگرتنا زي دەھيا سالانە يا بەردەوام دجۆرين كەرستاندا وپيشكەفتنا وان وپەيدابوونا كەرستين نوى دناڧ واندا.

ئانكو چەند بەرھەم ھەمەجۆر ببیت يان چەند كەل وپەليىن سەرەدمرى پى دەيتە گرن زي دە ببن ، چەند سيستەميىن دەينه بكارئيان بۆ پۆلینكرنا كەرستين كۆگەھى كاريگەريا وان كيىمتر لي دەيت بۆ بجھئيانا پيدفيىن ئەو سيستەم بۆ ھاتينە دانان ، وب تايبەتى ئەگەر ئەو سيستەم دسادە بن يانزى د سنورەكى بەرتەنگدا سەرەدمرى پى بەيتە كرن . وئەڧە بشيوەكى نەرينى كارتىكرنى دكەت ل سەر شيانين دەزگەھى . وھەروەسا پشتى ھنگى تيچوونين زي دەتر بخۆڧە دگرن.

وئەڧەڧى ژبەر نەزانينا وان لدور كەل وپەل وكەرستين ھەين وھەروەسا بزەحمەت بەدەستڧەئيانا وان لدەميىن گونجاي ، وئەڧەڧى دييتە ئەگەرى ژ دەستدانا دەمى.

گرنگیا پولینکرنا عه مبارکری:

ئەم دشیپن ئاماژە ب ھندەك لایەنا بدەین یین گرنگیا پولینکرنا
دیاردکەن :

۱- بریكا پولینکرنا ھویر بۆ کەل و پەلان دەزگەھ دشیت بشیوھکی باشتر
کەل و پەل و کەرەستین سەرەدەریی پی دکەت بدەستفەبیین ئەوژی بریكا
پشکینا کەل و پەلین نەپیدفی یین خەزنکری وزویکا ژخوقەکرنا وان ،
یانژی مفا وەرگرتن ژوان پارچە و کەرستین ھەمەجۆر دپروسەیین
بەرھەمئینانی دا دگەل کەرستین دی.

۲- دەزگەھ بریكا پولینکرنا دروست دشیت ب ھویری چافدیریا لقینا کەل
و پەلان بکەت و دشیت نەھیلیت کەل و پەلین نەپیدفی کومبەن.

۳- دقیت بزافی بکەین تیگەھشتنەکا ھەفیشک بدەستفەبیین دناقبەرا
پشکین دەزگەھی سەبارت ئەو کەل و پەلین سەرەدەریی پی دکەن ب
گشتی. و ئەفەژی بریكا ئیگرتنا شیوہ و تاییبەتمەندیین دەینە دانان ل
سەر ھەر جۆرەکی ژکەل و پەلان و کەرستان . داکو ئاریشە روینەدەن دەمی
سەرەدەری دەیتە کرن ب وان کەل و پەلان و کەرستان دناقبەرا پشکین
ئیک دەزگەھ یان دگەل دەزگەھین دی.

۴- دانا ھندەك سالوخەتین پیوانەیی (قیاسی) و دیارکری بۆ کەل و پەلان
دبیتە ئامرازەکی گونجای بۆ نیاسینا کەل و پەلان و کانئ چەند دگونجین
دگەل مەرچین ریکەفتن ل سەر ھاتییە کرن.

ب- ژیکجودا کرن:

ب کورتی رامانا ژیکجودا کرنی ئەقەیه (ئەو پەیشن یان ئەو هیمانە یین رامانەکا دیارگری ددەنە کەل و پەلەکی و ریکی نادەن تیکهەل ببیت دگەل کەل و پەلەکی دی). ئانکو ژیکجودا کرن رامانا کەل و پەلەکییە یان کەرستەکییە ریکەفتنا ل سەر هاتیە کرن دگەل پشکین دی ئەگەر پشکا بەرەهەمئینانی بیت یان کۆگەهی یان پشکا دارایی ... هتد. وەرەوسا مەرەم ژ ژیکجودا کرنی دیارکرنە تمام وروونکرنا شیۆه وئاستی باشی فان کەل و پەلایە یین سەرەدەری پی دەیتە کرن یان ژ یین کارگرییا کۆگەهان لدەف خو رادکەت.

گرنگیا ژیکجودا کرنی:

ژیکجودا کرنا کەرستان گرنگیەکا مەزنا هەی بو دەزگەهی ، وەرەوسا ل چەندین لایەناندا ئەنجامین دوماهیی کارتیکرنی دکەن ل سەر شیانین بدەستفەئینانا کەل و پەلان یان دابینکرنا وان بشیۆهکی باش و هویر بو ئەو کەسی پیدفی پی هەبیت و هەرەوسا کارتیکرنی دکەت ل سەر سەرکەفتنی دسەرەدەریا بازارگانیدا و باوەریی پەیدادکەت بو کەسین دی. وزیدەباری قی چەندی ژیکجودا کرن رهوشەکا باشتر د بواری داھینانی و بازارکرنیدا پەیدادکەت بو دەزگەهی دەمی سەرەدەریی دکەت دگەل دەزگەهین دی یین دناف بازاریدا کار دکەن.

هەرەوسا دەمی یەکەیین فەگوهاستنی یین نافخووی قی ئامرازی بکارئینن بو فەگوهاستنا کەل و پەلان دناف کۆگەهیدا یان ژ ل دەمی

وهرگرتن وتەسلىمىكرنى بىرىكا ژىكجوداكرنا كەرستان دىيىن كارپىن خۇ يىن پىدقى ئەنجام بدەن.

ژىكجوداكرنا روون و هوپر ئالۇزىا ناھىلىت لدەف ھوردەكارى بۇ فرىكرنا كەل و پەلان ل سەر بنەمايى شىوہ وتايبەتمەندىان چونكە ھەر كەل وپەلەك دەيتە ژىكجوداكرن ژكەل وپەلپىن دى ولەورا خەلەتى وزەرەر بۇ ھەردوو لايەنان چىنابىت. ھەروەسا ژىكجوداكرنا باش رىكەفتنا پىشوخەت ل سەر بەھايى كەرستىن سەرەدەرى پى دەيتە كرن دناقبەرا ھوردەكارى وبكرى بچە دىنىت. و ھەروەسا ئالۇزى ونەدىارى وجىاوازيپىن بەھاي يان جورى سەبارمت كەل و پەلان نامىن. ولدوماھىي ژىكجوداكرنا سەرکەفتى بساناھى تىگەھشتن و پەيوەندىپىن دناقبەرا كارمەندىن پشكىن نىك دەزگەھ يان دناقبەرا وان ودەزگەھىن دى بچە دىنىت.

پىدقىيىن ژىكجوداكرنا هوپر:

ھەر كارەكى باش ودروست دقىت چەند مەرج ومەرەمىن تىر وتەسەر تىدا ھەبن ژبۇ بدەستقەئىنانا ئارمانجىن داخازكرى وداكو ژىكجوداكرن يا هوپر بيت ويا گونجاي بيت . ھەروەسا دقىت پشت بەستنى بکەين ب ھژمارەكا ئارمانجان كو ل خوارى يىن ھاتىنە دياركرن يىن دگونجىن دگەل سروشتى كەرستەى يان كەرستىن سەرەدەرى پى دەيتە كرن وئەف ئارمانجە ژى ئەفەنە:

- ۱- بكارئىنانا زمانەكى روون و ئاشكرا كو ژ لايى ھەمىان بەيتە بكارئىنان.
- ۲- بكارئىنانا ئامازە و روونكرنىن نەبنە جھى گومانى و نە تىگەھشتنى.

۳- ھندی بشيئين دقيت ناماژہ بکھين بؤ جياوازيين پھيدادبن دناقبھرا
کھل و پھلين نوي وکھل وپھلين کھفن يان يين وھکي ئيک.

۴- دقيت پشت بهستني بکھين ب شيوازهکي ئيکگرتي د ژيکجوداگرنيڊا
بؤ نهھيلانا ئالؤزيا د کاريدا.

۵- ھويربينينا (تدقيقا) وپيڊاچوونھفا پيزانينا و راستھهکران بشيوھکي
بهردهوام نهگھر تشتهکي نوي هھبيت.

۶- پشت بهستن ب هژمارهکا به لافؤکين زيدهتر ب مھرهما پتر روونکرن
لدور کھل و پھلي نهگھر ژيکجوداگرن بتني بهس نهبيت.

لثيره دي دووپاتکهينهقه ل سھر وي چھندي کو کارمھندين پشت بهستن
ب وان دهيتھه کرن دجهئينانا پرؤسهيا رافھهکرنيڊا، وان کارمھندان
کارتیکرنهکا مھزنا هھي ل سھر سھرکهفتنا يان نهسھرکهفتنا ريکين
دهينه بکارئينان. نهگھر ژنهقهست بيت يان ژي نهشارھزايي دجهئينانا
کارين ب وان دهينه راسپاردن. لهورا کارگيريا کوگھهان دقيت سھرناجا
وان کارمھندان راکيشيت بؤ کارين وان د هھمي چالاکيئن کوگھهيدا يين
جؤراوجؤر.

ريکين ژيکجوداگرني:

چھندين ريكين هھين بؤ ژيکجوداگرنا کھرستان يين سھرهدھري پي دهيتھه
کرن. وئھقين ل خواري گرنگترين نهو ريکن يين دهينه بکارئينان بؤ
ژيکجوداگرني د کارگيريا کوگھهاندا:

۱- راقه کرنا تمام:

ئانکو دقیت هەمی روونکرین پەیوەندی هەین ب کەل وپەلین
عەمبارکری قە بشیوەکی روون وئاشکرا بەینە دیارکرن وەکی (ناف ، بەا ،
پیشان ، ریکین بکارئینانی ، یەدەکی گونجای ، ریکین پیچانی وپشکینینی ،
بەرورای بەرەهەمئینانی، بەرورای بەسەر قە چوونی هتد).

۲- راقه کرنا کورت:

بەرورازی ریکا ئیکییە ، ولفیڕە بتنی پەیفین کورت دەینە بکارئینان بو
راقه کرنا کەرستان کو ئاماژە ب کەل وپەلی دکن . وگەلەک جار ان ئەف
ریکە دەیتە بکارئینان لدەزگەهین قەبارە نافنجی و بچووک یین
سەر دەری دکن ب هژمارەکا دیارکری ژکەل و پەلان. و هەر وەسا
دناقبەرا پشکین دەزگەهی دا ژی دەیتە بکارئینان. بو نمونە ئەگەر سی
قەبارین ئامانا یان گولدانان بەینە بەرەهەمئینان، دەمی دەینە داخازکرن
بتنی بەسە ئاماژە بەیتە کرن ب قەباری بچووک ئامانان یان گولدانان بی
دیاکرنای هویرکاریان. بەلی ئەگەر سەر دەری دگەل لایەنەکی دەرەکی
بەیتە کرن دقیت راقه کرنا کەرستان بشیوەکی روون وئاشکرا بیت وپیدفی
ب پیزانینین زیدەتر دکت.

۳- راقە كرن برېكا بكارئىنانا ناڧىن بازرگانى :

دەمى جۆرمكى كەل وپەلان نافودەنگەكى بازرگانى يى جىھانى بدەستخوفە دئىنىت ھندەك جاران نافى بازرگانى بتنى دبىتە بەلگەيەك بۇ ژىكجوداكرنا جۆر وئاستى باشى كەل وپەلى . لەورا گەلەك جاران نافى بازرگانى بتنى بەسە بۇ راقەكرنا كەرستەى . وھەتا دگەھىتە وى رادەى ھندەكىن دى فى نافى ددانىنە سەر كەل وپەلەن خۇ داکو كەل وپەلەن وان بەھىنە فرۆتن . بۇ نموونە پودرا جلك شوېشتنى (تائىت) بۇ ماوەكى درىژ دەاتە بكارئىنانا ژلايى كابانىيىن مالان ، وپشتى ھنگى وەلى ھات كابانىيىن مالان ئەف نافە دانانە سەر جۆرىن دى ژى يىن پودرىن جلك شوېشتنى.

۴- راقە كرن برېكا بكارئىنانا نمونان :

كارگىرىيا كۆگەھان ب گشتى چەند نمونىن كەل وپەلەن سەرەدەرىي پى دكەت ل دەف خۇ رادكەت. و دەمى داخازا وى كەل وپەلى دكەت ژ دەزگەھى داخازا فرىكرنا ھندەك نمونىن دى دكەت داکو وەكھەف بكەت دگەل مەرج وشىوھىيىن نمونىن كارگىرىيا كۆگەھان ل دەف خۇ رادكەت . وگەلەك جاران فرىكرنا نمونان لوى دەمى دبىت كو ئاستى بەھايان يى ئاسايى بيت ونەدمەترسىي دا بيت يانژى ئەگەرى (ئىجتىمالا) دزىنا نمونان ھەبىت يان تايبەتمەندىيىن وان يان رىكىن بەرھەمئىنانا وان ژلايى ھندەك كەسىن دىقە . بۇ نموونە: كەتەلوكىن دەرمانان ، كەرستىن پەرگەھان ، خوارنىن دقودىكادا ... ھتە.

ه- راقه کرن بریکا کاریگه ری:

ئەف جوړه راقه کرنه پشت بهستنی ب به لافوکین تمامکەر دکهت. ئانکو لایه نی گرنگ دفی راقه کرنیدا یی ته نکید ل سەر دهیته کرن کاریگه ریا کهل وپه لیه بی کو ته نکید بهیته کرن ل سەر تایبتمه ندیین وی یین دی ومکی رنگی یان جوړی پیچانی یان هر تشته کی دی یی گریدای ب سروشتی کهل وپه لی فه . وباراپتر ئەف جوړه راقه کرنه پشت بهستنی دکهت ب نامیر ومه کینه وکهرستین یه دهک یین شیانی گونجای ههین بو کاری دگونیچین دگهل سروشتی کاری دوزگه هی وژی وان یی به رهه مئینانی بو ماوهیه کی دریز دمینیت. وههروهسا کارگرییا کوگه هان گه لهک جاران شیوه یین دهستنی شانگری یین فان کهل وپه لان دپاریزیت ب پشت بهستن ب سروشتی بجهئینانی وئاستی به رهه مئینانی وهک بنه مایهک بو راقه کرنی ده می دهینه داخزکرن ژلای کسه یین دیشه.

ج- پشک پشک کرن و هیما کرن (التبویب والترمیز):

جیهانا ئەفرۆکه جیهانا کارقه دان و پیکگهورپین هه فپشکه دنا فبه را لایه نی هه مه جوړ وههروهسا چ لایه نینه دجیهانی دا کارقه دان نه کهت و پیدفی ب لایه نی دی نه بیت و دهر بواره کی دابیت . وههروهسا دوزگه یین بازرگانی ژی نیکن ژ فان لایه نان یین رادبن ل سەر بنه مایی کارقه دان و پیکگوهو پینا هه فپشک. و دفیته ئەو سیسته م و بنه مایی

بکاردئین دگونجای بن ل دهف دوزگههین دی. و لهورا، وهندی گریدای ب کارئ کارگیریا کوگهها فه ، نهوژی یین وان سیستمین ههفیشک یان یین ریکهفتن لسه هاتیه کرن بکاردئین بو سهرهدمیرکرن دگهل کهل وپهلین عه مبارکری . و لهورا ، پشک پشک کرن وهیماکرنا کهل وپهلان ئیک ژوان بوارین گرنگن یین کارگیریا کوگههان بکاردئینیت دسههدمیریا نافخویی دا ب تایبهتی وههروهسا دگهل دوزگههین دی ژی ب گشتی.

پیناسه کرنا پشک پشک کرن و هیماکرنی (تعریف التبویب والترمیز):

ههردوو پروسه یین پشک پشک کرن وهیماکرنا کهل وپهلان شوینا ههردوو قوناغین بهری نوکه دگرن یین مه بهحسکرین یین تایبهت ب راقه کرنی وژی کجودا کرنی . وئهفه پینگافه کا پیدقییه بو بهرسینگرتنا نهو بهرفرههه بوونا مهزن دکارین بازرگانیدا ب گشتی و دکارین کارگیریا کوگههاندا ب تایبهتی.

ههروهسا نهو دشیین پیناسا پشک پشک کرن و هیماکرنی بکهین بقی شیوهی (کومکرنا کهرستین یان کهل وپهلین وهکی ئیک یان یین نیزیکی ئیک دچهند گروپین سهرهکیدا داکو جارها دی بهینه ژیکجودا کرن بو چهند گروپین دی یین لاوهکی لدویف وهکههفیا وان یان تمامبوونا وان یان بکارئینانا وان)... بهلی سهبارمت هیماکرنی دهیته هژمارتن قوناغه کا

دى يا پېشكەفتىتر پىشتى پرۆسەيا پىشك پىشك كرنى ، چونكە پىشت بەستىن دەيتە كرن ب ھىمايان و ژمارە و پىتان وەك بنەمايەك دىپرۆسەيا ژىكجوداكرنا كەرستان بۆ كۆگەھى. و لەورا ئەم دىيىن پىناسا ھىمايان بىكەين بى شىوھى (پرۆسەيا تۆماركرنا كەرستايە دناف ھەر گرۆپەكى ژگرۆپىن پىشك پىشك كرنى دا (يىن سەرەكى يان يىن لاوھكى) لدويىف سىستەمەكى ئىكگرتى و كورتكرى ژ ھىمايان).

گرنگيا پىشك پىشك كرنى و ھىماكرنى:

لدەسپىكى دى بىژىن ھەر سىستەمەك دەيتە بكارنىنان دقئىت بگونجىت دگەل سروشتى كارى دەزگەھى ، ودگەل ل بەرچاف وەرگرتنا بەرفرەھبوونى وگەشەكرنى د پاشەرۆژى دا . ولەورا دقئىت سىستەمى پىشك پىشك كرن وھىماكرنى ژى بگونجىت دگەل چەنداتى وجورى كەرستىن كۆگەھى يىن كارگىرىيا كۆگەھان سەرەدەرىي پى دكەت.داكو مفايى چاقەرئىكرى ژى بەيتە بدەستقەئىنان.

و ھەرەسا ئەف مفايە يان ئەف گرنگىيە بۆ وى چەندى يە داكو ھارىكاربىت بۆ زانىن وگەھشتنا كەل وپەلئىن پىدقى بشىوھكى بساناھى. و ھەرەسا تا رادەكى مەزن لەزاتىي پەيدادكەت دقافارتنا كەل وپەلئىن داخوازكرى ژ لايەنئىن دەرەكى بى كو دەليفا خەلەتىي تىدا ھەبىت. و ھەرەسا بەشداريى دكەت د كىمركرنا تىچوونىن رىكخستنا كەرستان

و بكارئینانا نامیرین گونجای و ههروهسا کیمکرنا زهمهتا پیدفی.
بهلی سهارمت هیماکرنی گرنگییا وی دیاردبیت بشیوهکی تایبته بریکا
بساناهیکرنا پرۆسهیا چافدیری وریکخستنا کهرستین کۆگههی، ژبهرکو
چهند ژماره وهیمایین کورتکری دهینه بكارئینان وبساناهی دچنه دناف
توماراندا وههفشپونه بو واقعی.

رېکین دهینه بكارئینان بو پشك پشك كرنی (تبویب):

رېکین دهینه بكارئینان بو پشك پشك كرنی ژ دهزگههی بو دهزگهههکی
دی دجیاوازن ژبهر جیاوازیا سروشتی كاری وان وجیاوازیا سروشتی كهل
و پهلین سهردهریی پی دكهن. و ئەفین ل خوارئ گرنگترین رېكن یین
دهینه بكارئینان د پرۆسهیا پشك پشك كرن (تهبویبا) كهل و پهلا دا:

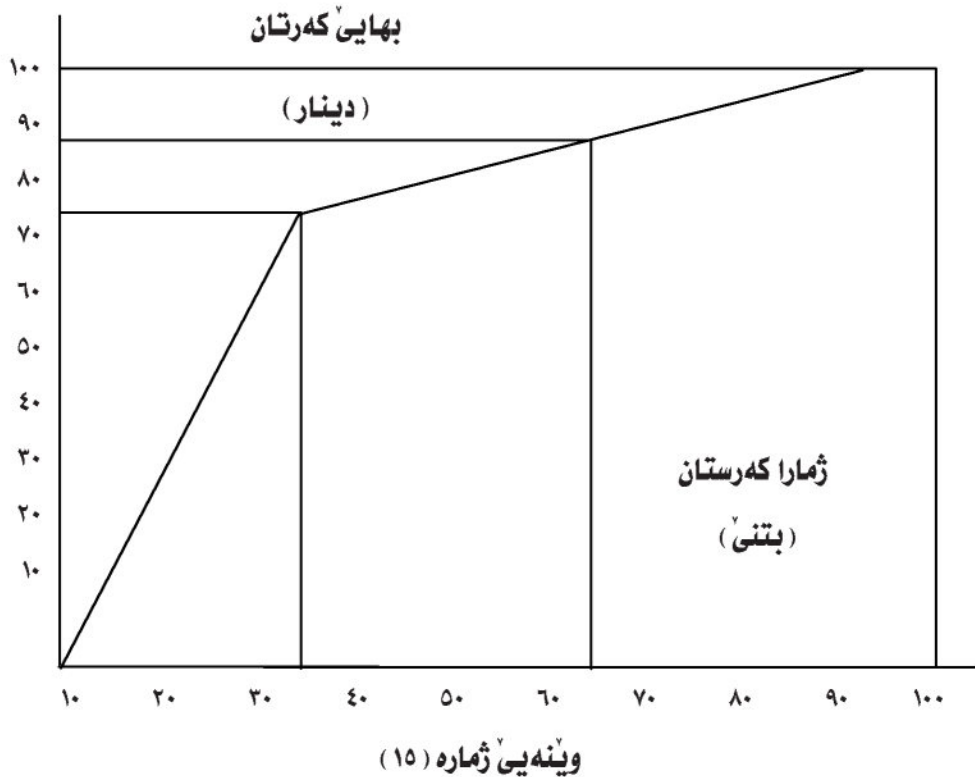
۱- پشك پشك كرن لدویف بهایی كهل و پهلان:

یا روون وئاشکرایه کو ئەف ریکه پشت بهستنی دکته ب بهایی کاشی
(سعرانهقدی) یی کهل وپهلان . کهرسته دهینه پشك پشك كرن بو چهند
گروپین سهرکی و ههروهسا گروپین لاومکی لدویف بهایی هه کهل و
پهلهکی. دگهل ب بهرچاف وهرگرتنا هه می مهزاختنن کهل و پهلی
ههتا گههشتنا وی بو کۆگههی. و یا هاتییه دیتن بكارئینانا فی رېکی
راستییهکا گشتییه پرانیا دهزگههان یان زی هه می دهزگهه بهشداریی تیدا

دکهن، نهوژی کو ریژمکا بچووکا هه ی ژ کهل و په لان وکه رستان ریژمکا بلند ژ سه رجه م تیچوونین کهل و په لان پیکنئین. وبه روفازی زی دروسته. و ئه م فی چهندی دبیین د وینهیی ژماره (۱۵). کو دبیزنی شلوقه کرنا (پاریتو) که رستان دابه شدکه ت ل سه ر سی لایه نان کو ئه قین ل خوارینه:

ا، ب، ج وینهیی ژماره (۱۵) شروفه کرنا پاریتو بو بهایین که رستین
خه زنکری

بهایی که رستا (دینار)

ئەم دىبىن لىقېرە كەرسىتىن (ا) بەھايى ۸۰% ژ سەرجهم كەرسىتىن كۆگەھى پىكدىنن، و ھەروەسا كىمىتىن ھژمارا كەرسىتانه كو دگەھنە ۲۰% ژ سەرجهم كەرسىتانه. و كەرسىتىن (ب و ج) بەروفاژى وى نە . وچىدبىت مەرھما سەرھكى ژقى جوړى رىكخستنى كونترولكرنا ژناقچوونا وان كەرسىتانه يىن بەھايىن وان دمەزن وكارتىكرنى دكەنە ل سەر دەزگەھى. و ھەروەسا قەكۆلین وكىمكرنا ئەگەرپن مەترسىي وزىدەكرنا لەزاتيا خۆلپن دەزگەھى بەرھف بدەستقەئىنانا داھاتەكى زىدەتر وى بلەز ل پاشەرۆژى.

۲- پشك پشك كرن ل سەر بنەمايى سەنگى:

ئەف رىكە پشت بەستنى ب سەنگى كەل وپەلى يى سەر دەدرى پى دەھتە كرن دكەت. ئانكو قافارتنا كەل وپەلان لدويف سەنگى وان. و ئەف رىكە دەھتە بكارتىنان دەمى جىاوازي ھەبىت دەسەنگىن كەل وپەلاندا يىن دەزگەھ سەر دەدرى پى دكەت وداكو پىراپوونپن پىدقى بەھنە وەرگرتن بو دانانا كەرسىتىن گران لجهين گونجاي. ولەورا كەرسىتىن سەنگى وان گران جودا دەھنە دانان وپىن سقك زى جودا . بو نمونە ، كەرسىتىن سقك دەھنە دانان ل نھومى سەرى يى كۆگەھى وكەرسىتىن گران لنھومى خوارى دەھنە دانان ل سەر عەردى وئەفە ژى دمىنتە لسەر رادەپى گرانيا سەنگى وان.

۳- پشك پشك كرن ل سەر بنه مايى قەبارى:

لثيّرە كەرستە دەھىنە پشك پشك كرن لدويڧ قەبارى وان ، ولثيّرە دقئيت كارگيّريا كۆگەھان كۆگەھيّن گونجاي ئامادە بكەت بۆ كەل وپەلان لدويڧ قەباريّن وان ودقئيت كەل وپەلان لدويڧ قەبارى وان دانئيتە سەر ئيک وههرووسا دقئيت دەرگەھيّن گونجاي بۆ داخلكرن ودهرنئىخستنا كەل وپەليّن مەزن دابىنبكەت . وههرووسا دقئيت كەل وپەليّن بچووك نەھيّنە تيکھەلكرن دگەل كەل وپەليّن مەزن يانژى كەل وپەليّن مەزن بهيّنە دانان ل سەر كەل وپەليّن بچووك چونكە چيّدبىت بكەفن ژبەر نەسەقامگيّريا سەنتەرى گرانيا وان .

۴- پشك پشك كرن لدويڧ پلەيا چيكرنا كەرستان:

باراپتر ئەف ريكە بۆ پشك پشك كرنا كەل وپەلان دەھيتە بكارئيىنان ل كۆگەھيّن گريّدای ب دەزگەھيّن بەرھەمئيىنانى قە وههرووسا دەزگەھيّن بازارگانى ييّن سەرەدەريى دكەن ب پارچيّن يەدەك . چونكە پلەيا چيكرنا كەل وپەلان وەك شەنگستەك بۆ پشك پشك كرنا كەل وپەليّن عەمباركرى پشت بەستىن پى دەھيتە كرن ژبەركو ھەر قۇناغەكا چيكرنى يا جياوازه دگەل قۇناغيّن دى . لەورا كەرستە دەھيّنە دابەشكرن بنچينەى كەرەستين دەستپيكى ، و كەرەستين نيڧ چيكرى وپشكيّن تاماكەر ، وكەل وپەليّن تمام و سەبارمت كۆگەھيّن دەزگەھيّن بازارگانى باراپتر كەرستە دەھيّنە

دابەشكرن بۇ كەرسىتىن نامادە ، كەرسىتىن يەدەك ، كەرسىتىن پىچانى (تغلىف)، و كەرسىتىن خام.

۵- پشك پشك كرن ئسەر بنەمايى جورى كەل و پەلى:

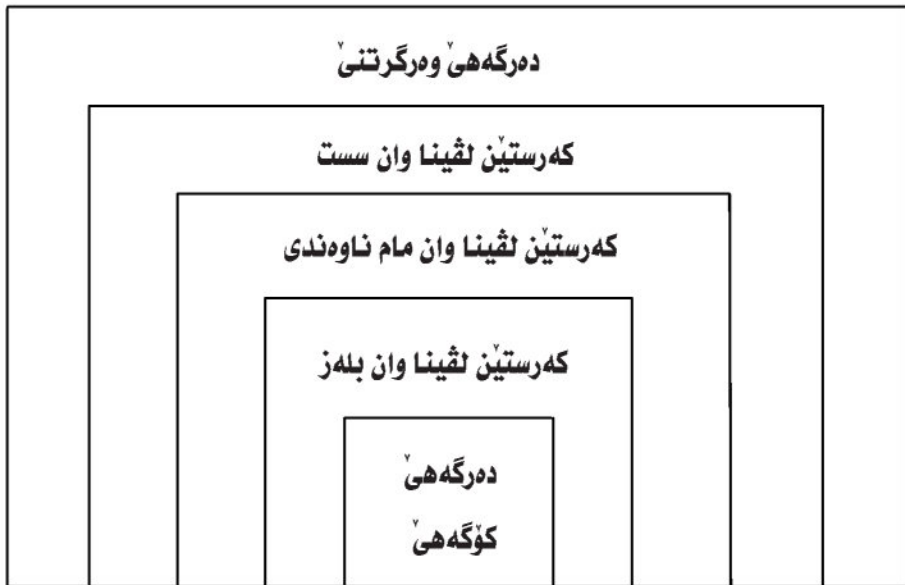
ئەف جورە دەيتە بكارئىنان ل وان دەزگەهان يىن سەرەدەرىي بچەند كۆمەكىن كەل وپەلان دكەن يىن ئاشكرا . ولەورا كۆگەهەك بۇ ھەر كومەكا وەكى ئىك ژ كەل وپەلان دەيتە تەرخانكرن . بۇ نمونە كومپانيا كۆگەھيىن عىراقى (بازارگەھا نافەندى) چەند كۆگەھيىن تەرخانكرين ل سەر بنەمايى كەل وپەلەين سەرەدەرىي پى دكەت . بۇ نمونە كۆگەھەك بۇ ياريا و جلكين زارۆكان، و كۆگەھەك بۇ كەرسىتىن جوانكارىي ، جلكين زەلاما ، جلكين ژنكا، ەتد.

ژ فى چەندى بۇ مە ديار دبىت ھەر كۆگەھەك دەيتە تەرخانكرن تا رادەكى بۇ كۆمەكا كەل وپەلان وپشتى كەل و پەل دەينە پشك پشك كرن دناف كۆگەھىدا بۇ كۆمىن بچووكتر يىن وەكەف داکو بساناھىتر بشيىن بگەھينە كەل و پەلەين پىدقى.

۶- پشك پشك كرن ئسەر بنەمايى لەزاتيا ئقىنا كەرسىتەي:

مەرەم ژ لەزاتيا ئقىنا كەرسىتەي رادەيا داخوازكرنا كەرسىتەيە دماوەكى دياركرىدا. ئانكو ئەگەر جورمكى كەل و پەلان داخواز ل سەر زىدەبوو د

ماوهكى دياركرى دا ، دبیژنه قى چهندى لهزاتيا لقينا كهستهى .
 وبهروفاژى بو كهستين لقينا وان يا سست. ولثيره كارگيريا كوگهان
 كهستا دى دابهشكهت ل سهر بنهمايى لهزاتيا لقينا وان.
 و ههروهسا ئهم دبينين بهقال ژى تشتين زويكا نهچن ددانينه سهر
 رپانكين بلند وتشتين لقين ل سهر ههبيت ددانينه بهرقه . وههمان تشت
 ل سهر كوگهان ژى بجه دهيت ، لهورا كهستين لقين ل سهر ددانينه
 نيژيكى دهرگهه و دويقدا كهستين لقينا وان نافنجى ودويقدا كهستين
 لقينا وان كيّم. ههروهكى د شيوهيى ژماره (۱۶) روون دبیت.

وينه يى ژماره (۱۶)

ئەو فاكتهرىن پىدقئىبە ل بەرچاف بەئىنە وەرگرتن د پرۆسەيا پشك پشك
كرنىدا:

وھكى مە ديار كرى بەرى نوکە ھەر رىكەكا پشك پشك كرنى سالوخەتئىن
خو و پىدقئىبەن خو يىن ھەين ، بەلى نارمانجا وان ئىكە ئەوژى لەزاتيا
گەھاندنا كەل و پەلئىن عەمباركريبە ل ھەر دەمەكى بەئىنە داخوازكرن، و
ل ھەمان دەم ھندەك فاكتهرىن ھەين كو دقئىت ل بەرچاف بەئىنە
وەرگرتن د پرۆسەيا پشك پشك كرنى دا ، كو ئەوژى ئەقئىن لخوارىنە:

۱- كادرى كۆگەھى:

ئانكو ھەبوونا كارمەندئىن بسپور بو برىقەبرنا كۆگەھى يىن ئاستەكى
زانستى يى باش ھەبىت و خودان شىان بن. ژبەركو ئەف چەندە گەلەك
كارتىكرنى دكەت ل سەر رىكئىن دەئىنە بكارئىنان د پرۆسەيا پشك پشك
كرنىدا د كۆگەھاندنا.

۲- ئافاھىي كۆگەھى:

چەند ھژمارا كۆگەھىن دەزگەھى ھەين زىدەتر بن چەند دى پتر دەلىقە
ھەبىت ودى پتر ئازادى ھەبىت بو بكارئىنانا رىكەكى يان پتر ژ رىكئىن
پروسەيا پشك پشك كرنى.

۳- شیوازی عه مبارکرنی:

ئانکو ریکین عه مبارکرنی یین دوزگهه پشت بهستنی پی دکهت، نهگهه ر یا مهلبهندی بیت یان نه مهلبهندی، و کان کهل و پهل دهینه خهزنکرن د ئیک کوههدا یان پتر. ژبهرکو نهف چهنده گهلهک کارتیکرنی ل سهر شیوازی پشک پشک کرنی دکهت.

۴- سروشتی کاری دوزگههی:

مههرهه ژئی نهو کهل وپهلن یین دوزگهه سهردهریی پی دکهت وههروهسا رادهیا کارتیکرنا وان ل سهر ژيانا رۆژانه یا هاولاتیا و ل سهر چالاکیین بازارگانی، وههروهسا جوړی کهل و پهلان و جوړی ریکا پشک پشک کرنی ژئی دهستنیشان دکهت.

سیستهمین دهینه بکارئینان د هیماکرنیدا (تهرمیز):

هیماکرن (ئانکو دانانا هیمایان یان کودان ل سهر کهل و پهلان) وچهندین ریکین هیماکرنی یین ههین یین ساده ویین ئالوز نهوژی لدویف سروشت وقهباری کاری دوزگههی. و نهفین ل خواری گرنگترین سیستهمین هیماکرنی نه:

۱- سیستهمی پیتا یی ساده:

نهف سیستهمه پشت بهستنی دکهت ب دانانا پیتین زمانی عهرهبی کو ژ

(۲۸) پیتان بۆ ھەر کەرستەییەکی سەرمدەری پی دەیتە کرن، و یان پیتەك یان پتر دەینە بکارئینان و وەکی ل خواری دیارگری:

رەوشا ئیکی ^۶ (ئیک پیت)	رەوشا دووی ^۶ (دوو پیت)
ئاسن = ا	داری ساج = د س
ئەلمنیوم = م	داری فایبەر = د ف
رەساس = ر	پلیتین ئاسنی = ا پ
مز = م	تیلین ئاسنی = ا ت

و ھەر وەسا چیدبیت سی یان ھەتا چوار پیت بەینە بکارئینان بۆ ھیماکرنا کەرستین دەزگەھ سەرمدەری پی دکەت . بەلی کیماسیا فی ریکی ئەوہ کو بتنی دەینە بکارئینان دسنورین نافخویدا . وناھینە بکارئینان دپیگھورینین نیقدەولەتی ودگەل وەلاتین بیانی . وھەر وەسا دبیت ھندەك پیتین وەکی ئیک تیکھەل ببن وەکی (ت ، پ) (ح،خ).

۲- سیستەمی ژمارەکرنا سادە (تەرقیم):

ئەف سیستەمە تارادەکی مەزن وەکی سیستەمی پیتایە یی سادە بەلی ژمارا بکارئینیت ل شوینا پیتا ، ئانکو ھەر کەل وپەلەکی ژمارین تایبەتین ل سەر ھەین دناف کوگەھیدا بشی شیوہی ل خواری.

كهرسته	ژماره
ئاسن	۱
ئەلنيوم	۲
دار	۳
رەساس	۴
مز	۵

ژ باشيىن فى سيسته مى ئەو: بساناھى يە بو بكارئىنانى بو مروقى يان دەمى دەيتە داخلكرن بو كومپيوتەرى ، وھەروەسا روبەرەكى بچووك بخوڤە دگريت لسەر كارتىن كۆگەھى . بەلى كىماسيىن فى سيسته مى ئەو : ئەگەر ھژمارا كەل وپەلەين سەرەدەرى پى دەيتە كرن گەلەك بن پىتقىين كارى دابىن ناكەت وشاشى رویدەت د رېزبەندا گەھشتنا كەل وپەلان بو كۆگەھان وكەل وپەل توشى ژبىركرنى دبن.

۳- سيسته مى كومپىن ژمارا :

ئەف جوړە سيسته مه پيشكەفتيترە ژسيسته مى ژمارەكرنا سادە ، چونكە كۆمەكا ژماران بخوڤە دگريت بو ھەر كەرستەكى دياركرى دەيتە دانان، دگەل ئەو ژيڤەبوونا كو تىدا روودەت وەكو ئەفا خواری:

۵۰ بەفرگر

۱۰۰ تەلفزيون

۱۵۰ تەباخ

۲۰۰ ريكوردەر

و ھەر ھەرسا ھەر كۆمەكا ژماران دەيتە بكارئىنان بۇ جورەكى كەل و پەلان. بۇ نموونە ژمارىن دەھىن ئىكى دەينە بكارئىنان بۇ بەفرگرين ئەستوونى. و ژمارىن دەھىن دووى بۇ بەرادا، و ژمارىن دەھىن سىي بۇ بەفرگرين دوو دەرگەھە، ... ھتد. و ھەمان تشت سەبارەت كەرتىن دى يىن سەرەدەرى پى دەيتە كرن و لدويىف كۆمىن وان.

۴- سىستەمى تىكەھل:

ئەف سىستەمە پىت و ژماران بكارئىنيت. پىت دەيتە بكارئىنان بۇ جورى سەرەكى يى كەرتەھى، و ژمارە دەينە بكارئىنان بۇ جورى نەسەرەكى يى كەرتەھى، وەكى ديار ل خوارى:

بزمارى ئاسنى يى بچووك = ئا ۱

بزمارى ئاسنى يى مام ناوھند = ئا ۲

بزمارى ئاسنى يى مەزن = ئا ۳

بورغيا ئاسنى يا بچووك = ئا ۴

بورغيا ئاسنى يا مەزن = ئا ۵

۵- سيستمى ھەربوون:

گەلەك جاران ئەف سيستمە دەيتە بكارئىنان بۇ پارچىن يەدەك يىن تايبەت ب ناميران ومەكىنافە. چونكە ھيما ژلايى كومپانىي پشت بەستن پى دەيتە كرن ولدەمى پىكگھۆرىنى ئاماژە دەيتە كرن ب ھيمايىن كەرستەى ژلايى كومپانىي فە ولدەمى ومرگرتنى گەلەك جاران ومكەففى دەيتە دناقبەرا ھيمايىن ھەمان كەرستە . ولەورا دىيژنە فى سيستمى سيستمى ھەربوون چونكە ھيما دەينە سەپاندىن ل سەر دەزگەھى ژلايى ھاوردەكارى يان كومپانىي فە. بەلى ئەم دشيىن پىتەكى زىدە بكەين بۇ ھيمايى يان ژمارى وەك ئاماژە بۇ دەزگەھا كەرستان بكاردئىنيت.

و ب گشتى ئەف سيستمە گرنگترىن سيستمەن دەيتە بكارئىنان بۇ ھيماكرنى.

بەلى ھندەك سيستمىن دى ژى يىن ھەين ئەم دشيىن پشت بەستن پى بكەين ئەوژى لدويىف سروشتى كارى دەزگەھى وجوړى كەل وپەلپن سەرەدەرى پى دەيتە كرن. بۇ نمونە سيستمى رەنگا و سيستمى ميمورىي يى ھەى و ھندەك سيستمىن دى ژى.

۶- سيستمى نیشانان:

ئەف سيستمە دەيتە بكارئىنان بۇ وان كەسىن دەم نەبىت رينمايىن بكارئىنانى بخوينيت. لەورا نیشانەك دەيتە دانان ل سەر كەرستەى وەك

ئامازە بۇ جوړى كەل و پەلى، بۇ نموونه دانانا وینەي پەرداخى ل سەر
 كارتۆنەكى ئامازمىه بۇ وى چەندى كو ئەف كەل وپەلە يان ئەف كارتۆنە
 زويكا دشكىت. و ھەروەسا وینەي كلوخى مروقى دەيتە دانان ل سەر
 بتلین كەرستين ژھراوى تیدا ھەين.

و يان ژى نيشانين رەنگاوپرەنگ دەينه دانان ل سەر ھەمان كەرستە ئەگەر
 گەلەك شيوھي وان ومكى ئىك بيت داکو بەينه ژىكجوداكرن. و تايبەت
 كەرستين كانزايى، ومكى ل خواري دياركرى:

جورى كانزاي	رەنگ
ئاسن	زەر
ئەلنيوم	رەسası
مز	سور

بنه مایین گشتى یین هیماكرنى (الاسس العامة للترميز)

داكو سيسته مى هیماكرنى یی كاریگەر بیت وبشیت كونترولكرنا كەل و
 پەلان بكەت دفتیت ھندەك بنه مایین گشتى ل بەرچاف بەينه وەرگرتن د
 قى كاریدا، ومكى:

- ۱- دفتیت هیما د روون و ئاشكرا بن و جھى گومانى نەبن.
- ۲- چينابیت ژ ھیمايەكى پتر بكاربينين بۇ ھەر كەرستەكى.

- ۳- هندی بشیپین پیتین نیژیکی ناقی کهرستهی بو هیمای بکاربینین داکو
بساناهی بهیته ژبه رکرن و ژیکجوداکرن.
- ۴- دقیت خو دویربییخین ژ دریژکرنا پیتا یان بکارئینانا ژمارین صفری
هندی بشیپین داکو خهلهتی و ژدهست دهرکهفتن روونهدهت.
- ۵- دقیت جار جار هسه حکهینه هیمایان داکو دوپات بکهین نهو هیما
ددروستن یان نه.
- ۶- دقیت هیما یان پیتین دهینه بکارئینان دیهگسان بن وچینابیت
ژماره ل سهر هندهک کهرستان دکورت بن و ل سهر هندهکا ددریژ بن
و ههمان تشت سهبارت پیتان.
- ۷- نهگهر سهردهری ب کهرستهکی نههیته کرن، باشتر نهوه هیمای وی
نهدهنه کهرستهکی دی . داکو دگهل ئیک تیکهل نهبن، چونکه
چیدبیت پشتی هنگی سهردهری پی بهیته کرن ل پاشهروژی.

پشکا شەشى

پىر ابونىن ە مە مبار كرنى

پىر ابونىن ە مە مبار كرنى ەمى پىر ابونىن گرئداى ب پرؤسەيا وەرگرتن و پشكنين و ە مە مبار كرن و پاراستنا كەل و پەلان د كۆگەھىدا دماوھى مانا وان ل كۆگەھى بخۆفە دگرن. و ە ەر وەسا فرىكرن وزفراندنا كەل و پەلان ژى بخۆفە دگرن.

پىر ابونىن ە مە مبار كرنى دقئت فان خالين لخوارى ل بەرچاف وەرگرن:

- ۱- سروشت و قەبارى چالاكئىن دەزگەھ بچە دئىنيت.
- ۲- بر و جورى كەل و پەلئىن دەزگەھ سەرەدەرى پى دكەت.
- ۳- رىژميا زفرينا كەل و پەلئىن ە مە مبار كرى.
- ۴- رادەيا ە بوونا بسپورىين كارگىرى و تەكنىكى بو كار كرنى ل كۆگەھان.

ئىك: وەرگرتن و پشكنين:

پىر ابونىن وەرگرتن و پشكنينا كەل و پەلان دەسپىدكەن ب دابىنكرنا روونكرنان بو پشكا وەرگرتنى لدور كەل و پەل و كەرستين دگەھنە كۆگەھان، و بدوماھىك دەين تەسلىمكرنا كەل و پەلان پشتى پشتر استبوونى ژ سالوخەتئىن وان ژ لايى برە و جورى قە.

ههروهسا وەرگرتن (الاستلام) بقی دھیتە پیناسەکرن کو: قەبیلکرن
کەرستە وکەل وپەلین دھینە کۆگەھین دەزگەھی ژەھمی لایەنین
هاوردەکار پشتی پشکنینا وان و پشتراستبوونی ژجۆر وپرەیین وان.

ئی پشکنین (الفحص) دھیتە پیناسەکرن: پشتراستبوون ژ برە و جۆری
کەل وپەلین دھینە کۆگەھی بریکا بەراوردکرن وان و وکەھەفکرن وان
دگەل سالوخەتین ریکەفتن لسەر هاتییە کرن لدمی ئیمزاکرنا
گریبەستین کرینی وهاوردەکرنی وفەرمانین بەرھەمئینانی.

زۆرجاران بەرپرساتیا وەرگرتنی دکەفیتە سەر ملین پشکەکا تایبەتمەند
ب وەرگرتنی قە دناف کارگیریا کۆگەھاندا، وئەو کارمەندی ل قی پشکی
کاردکەن سەرپەرشتی وپشکنینا وان کەل وپەلان دکەن یین دھینە
کۆگەھان . وھەروهسا تۆمار و بەلگەنامین تایبەت ب کەل وپەلانقە
سەروبەر دکەن سەبارت برە و جۆری کەل و پەلان ژ بو ریکخستنا لقین
وھاتن و چوونا کەل وپەلان و بەروارین گەھشتنا وان وھەروهسا زانینا
لایەنین کەل و پەلان فریدکەن بو کۆگەھان.

نموونهیا ژماره (۱) (کۆرنووسی) (مەحزەری) لیژنا وەرگرتنی و پشکنینی
یا ئیک ژ دەزگەھین پیشەسازی بخۆفە دگریت.

نموونه یا ژماره (۱)

دهزگه‌هی گشتی یا رستن وچینی ل عیراقی

ژمارا باوهرپیکری

سه‌روکاتیا کۆگه‌هان

کۆرنووسی لیژنا وهرگرتنی و نی‌پینی

راکیشان ژماره ریکه‌فتی

..... ریکه‌فتی

کوپیا کارگیریا گشتی

به‌ریز ریکه‌به‌ری گشتی

ئه‌ف که‌رستین ل خواری هاتینه نفیسین مه پشکنین (لی نی‌پری) یین هاتینه

وهرگرتن ب ژماره ل ریکه‌فتی

پینی	داخوازا قه‌به‌روی ژکومپانیا دایینکرنی	به‌راوری نیستی	ژمارا لیستا به‌ره‌میننه‌ری	ناقی به‌ره‌میننه‌ری	به				ناقی که‌رستی و شیوه‌یین وی	ه
					زیه	کیم	وهرگرتنی	مه‌توب		

کوپیه‌ک بو / ریکه‌به‌ریا ژمیریاری

ریکه‌به‌ریا کرینی

سه‌روکاتیا کۆگه‌هان

ریکه‌به‌ریا کارگه‌ها هونه‌ری

ئهن‌دام

ئهن‌دام

ئهن‌دام

سه‌روکی لیژنی

دوو: پیرابوونین راکرنا کهرستا و کهل و پهلا:

کۆمهکا پیرابوونین ریڅخستنې و پیرابوونین هونهری نه مه‌رم ژې پاراستنا کهل و په‌لان و کهرستانه ژ نافچوونې و دزیې وسوتنې ژ دهمې وهرگرنا کهرستان و کهل و په‌لان و هه‌تا به‌روارې فریکرنا وان بو لایه‌نین داخواز دکهن.

گرنگیا پاراستنا کهرستان دوی چهندي دایه کو کهرسته و کهل و په‌ل پشکه‌کا گرنگ ژ ژیده‌رین دارایی یین ده‌زگه‌هی و هه‌روه‌سا بو مسوگه‌رکنا بره و جوړی پیدقیین لایه‌نین کهرستان داخواز دکهن لده‌مین گونجای. و له‌ورا دقیت پیرابوونین راکرن و پاراستنا کهرسته و کهل و په‌لان فان خالی ل خواری بجه بین:

- ۱- دابینکرنا کاودانین گونجای بو عه‌مبارکرنې.
- ۲- بکارئینانا نامیرین گونجای یین دگونجین دگهل سروشتی کهرسته و کهل و په‌لان.
- ۳- بکارئینانا شیوازین دانه‌فی و وهرگرتنې یین هه‌فچه‌رخ.
- ۴- باشرین بکارئینان بو عه‌مبارکرنې بریکا مفاوه‌رگرتنې ژ بوشایین نه‌ستوونی و ناسویی بشیوه‌کی نابوری.
- ۵- هیلانا ماوهیه‌کی پیدقی دناقبه‌را کهل و په‌لین عه‌مبارکری بو بسانا‌هیکرنا پروسین وهرگرتن و فریکرنې و پشکنینې و جه‌ردی.

سى: پىرېابوونىن مەزاختنا كەل و پەلان:

مەزاختن دگەل وەرگرتنى دەينە ھژمارتن ژ ئەرکىن سەرەكى يىن
كۆگەھان. لەورا دقیت ھندەك پىرېابوونىن رېكخستنى ھەبن بۆ بجهئنانا
پرۆسەيىن مەزاختنا كەل وپەلان كو كارتىكرنى دكەن لسەر كارىن دى
يىن گریدای پىقە دناف كۆگەھاندا وچالاكىين پشكىن دى پشت بەستنى
پى دكەن دناف دەزگەھيدا.

و ھەروسا چەند فاكتەرەك كارتىكرنى ل سەر پرۆسەيا مەزاختنا كەل و
پەلان دكەن كو دقیت ل بەرچاڧ بەينە وەرگرتن بەرى مەزاختنا كەل و
پەلان وكەرستان، و ئەوژى ئەفین ل خوارى نە:

۱- دياركنا لايەنن دەستەھلاتا داخوازكرنا كەرستان وكەل وپەلان ھەين،
و ھەروسا لايەنن مافى مەزاختنا كەل وپەلان ھەين ، داکو كەل و
پەل بشيوەكى دروست بەينە دابىنكرن بۆ لايەنن داخواز دكەن . بۆ
نموونە رېقەبەرى دەستەھلاتەكا بەرفرەھترا ھەى بۆ داخوازكرنا كەل
و پەلان ژ دەستەھلاتا سەروك پشكا و ھەروسا دقیت كەل وپەل ژ
كۆگەھى دەرکەفن ب ئاگەھداريا ئەمىندارى كۆگەھى ولدويڧ
بەلگەنامىن دەينە بكارئىنان بۆ قى مەرەمى.

نموونەيا (۲) بەلگەناما داخوازكرنا كەرستەيىن ئىك ژ دەزگەھين
پيشەسازى.

نمونە يا ژمارە (۲)

دەزگەھى گشتى يى پيشە سازى

رېكەفتى : / / سەروكاتيا كۆگەھان
 ئەمىندارى كۆگەھى / بەلگەناما داخوازكرنا كەرستان

ھىقىدارىن ئەف كەرستىن ل خوارى نافتىن وان ھاتىن بۇ مە دابىنبكەن.

ژ	ناقى كەرستەى و شيوەيىن وى		يەكە	ژمارا ھىمايى	بىرى پىدقى		تېيىنى
	ب نقتسىن				ب ژمارە		

رېقەبەرى پشكى

ناقى پشكا داخوازكەر

ناقى بەرپرسى پشكى

ئىمزا وى

۲- فہ کولینا پیدقیان :

پشتی پشتر استبوونی ژ ھه بوونا به لگه نامین پیدقی یین داخواز کرنا کهرسته یان کهل وپه لان ، کهل وپهل یان کهرسته دی هینه مهزاختن. ونه گهر پیزانینین هیمایان وژماران دروون وناشکرا نه بن یانژی بشیوهکی دروست نه هاتبنه بکارئینان . لقیره دقیت نه مینداری کوهه ی فہ کولینی تیدا بکعت ل دهف لایه نی کهرسته داخواز کری.

۳- ده می مهزاختنا کهرستان :

ژ بهر گه له کیا فهرانین مهزاختنی یین ژ لایه نیین هه مه جور بو کوهه ی دهین دئیک ده مدا . دقیت پلانندان وهه ماهه نگی هه بیت دگهل کارگی ریین داخوازا کهل وپه لان دکهن داکو فهرانین مهزاختنی بهری ژفانین وان بدهمه کی پیدقی بهین داکو کوهه هقان بشیت ده مین دیارگری ورؤژین دیارگری دانیت بو ههر کارگی رییه کی یین بریکا وان کهرسته دهینه مهزاختن.

۴. ریگین مهزاختنا کهرستان وکهل وپه لان ژ کوهه ها بو بهر هه مینانی :

۱- مهزاختنا کهرستان لده می داخواز کرنی؛ نهف ریکه دهیته بکارئینان ژ لایئ دمه گه هین شیوازی بهر هه مینانا فقه تیای بکار دئین ب ناماده بوونا نه ندامه کی کارگی ریا بهر هه مینانی فهرانا داخواز کرنا کهرستان دگهل دابیت یا نیمزاکری ژ لایه نیین په یوه ندیدار و دقیت

هەمی پېزانين و روونكرن تیدا هەبن. و برین پیدفی دهینه مهزاختن لدویف بهلگهنامهكا مهزاختنی ئەمینداری كۆگههی بهرههف دكهت ب چهندن كوپیا و ئیمزا دكهت.

ب- مهزاختنا كهرستان لدویف خشتهیین بهرهه مئینانی: ئەف ریکه دهیته بكارئینان ژ لایئ دمزگههین شیوازی بهرهه مئینانا بهردهوام بكاردئین. و لقییره كارگیریا بهرهه مئینانی رادبیت ب ئامادهكرنا چند خشتهیان ب بر و جورئ بهرهه مئینانی لههه روژمکی یان لههه ههفتهیكی د ماوهی پلانا بهرهه مئینانیدا كو باراپتر سالهكه. و لقی باری كارگیریا بهرهه مئینانی پلانهکی دی قریكهت بر و جورئ كهرستین پیدفی بو بجهئینانا بهرناما بهرهه مئینانی بخۆفه دگریت داكو كارگیریا كۆگههان فان كهرستان بشیومکی راستهوخۆ دهریخیت. و خشتهیین بهرهه مئینانی دهینه هژمارتن بهلگهنامهكا داخوازكرنی یا ئاراستهكری بو كارگیریا كۆگههان ب دریژاهیا ماوهی وی خستی.

۵- **دانهقا نامیر و نامرازان:** سیستهمی دانهقی (الاعارة) دهیته بكارئینان ل باری نامیر و مهكینین بهاگران كو بو ماوهکی دیاركری دهینه بكارئینان وپشتی هنگی دهینه زفراندن بو كۆگههی. و ئەف چهنده پیدفی ب فهكرنا تومارمکییه نافئ نامیری و جور و بهرواری دانهقی و زفراندنی و ئیمزایا داخوازكهری بشیومکی فهومی تیدا دهیته چهسپاندن.

۶- مەزاختنا كەرىستان ژ كۆگەھان بۇ كرىگرتان (مەمىلان): كەل وپەل دەينە مەزاختن ژ كۆگەھان بۇ كرىگرتان لدويف ليستەيىن فرۆتنى كو دەردكەفن ژ كارگىرىيا فرۆتنا و تىدا نافى كەرىستان و جوړى وان و نافى كرىگرى و نافونيشانى وى تىدا دەيتە دياركرن و ھەروسا شيوازي پىچانى وداگرتنى و نيشانىن بازارگانى. و پشتى بەرھەفكرنا كەل وپەلان بۇ فرىكرنى ئەمىندارى كۆگەھى چەندىن كوپيا دى دگەل نامادە كەت نىك دەيتە فرىكرن دگەل كەل و پەلین باركرى و نىك بۇ كارگىرىيا فرۆتنا و نىك بۇ ژمىريارى و نىك بۇ كارگىرىيا كۆگەھان دمىنيت. و ئەف شيوازه دەيتە بكارئىنانا ئەگەر كرىگر ل دەفەرىن گەلەك دوور بن. و ل بارى وەرگرتنى بۇ كرىگرتان بشيوەكى راستەوخو دى پەسەندەك ژ وان ھيتە وەرگرتن وەرگرتنا وان بۇ كەل و پەلان پەسەند دكەت لدويف ليستەيىن فرۆتنى.

نمونەيا ژمارە (۳) بەلگەناما مەزاختنا كەرىستان يا دەزگەھەكى پيشەسازى بخوۋقە دگرىت.

چار: پىرابوونىن زفراندى:

ھندەك جاران وەسا چىدبىت ھندەك كەرىستە بەينە زفراندىن ژ لايى ھندەك پشكانقە ئەگەر پىلدى پى نەمىنيت يان توشى ژ نافچوونى ببن يان بەرھەمئىنان راوەستىت، لەورا دەينە زفراندىن بۇ كۆگەھى. و

زفراندن ژى دى لدويڤ يادا ستنامه كا زفراندنى بيت (پشكنينا زفراندنى)
و پشت بهستن پى دهيتته كرن. و ئەمىندارى كۆگهه ڤى كهرستين
دهينه زفراندن دى چه سپينيت ب بهلگه نامين زفراندنى وئەو كارگيريا
دزفرينيت دى سى كوپيا ناماده كهت نيكى بو خو هه لدگريت و دوو
دهينه فرپكرن دگهل كهل و په لان بو كۆگهه ڤى.
نمونه يا ژماره (٤) ليسته يا زفراندنى يا ده زگه هه كا بازرگانى بخوفه
دگريت (دياردكهت).

نمونہ یا ژمارہ (۳)

سیستہ می کؤگہ ہان

وہزارتا پیشہ سازی و دروستکرنا سہربازی بہ لگہ ناما مہزاختنا کەرستان

دہزگہا گشتی یا پیشہ سازی F1 مہزاختن

F4 مہزاختنا کەرستین داخوازگری

F6 دەستنیشانکرنا بہ لگہ نامین بووچگری کؤگہ ہ:

F7 راستکرنا مہزاختن

F8 دەرکەتن ژ بہرنامی

نمونہ یا ژمارہ (۴)

سہنتہری تیچوونی	ژمارا قەرمانا کاری	ژمارا ژمیریاری	ژمارا کؤگہ می	ژمارا کارگہ می	بہروری بہ لگہ نامی روژ/ہہ یف/سال	ژمارا بہ لگہ نامی	بہروری داخوازگری	ژمارا داخوازگری
مہزاختنی بری				کؤگہ می جہی	یہکە یا پیشانی	ژمارا پہروریز	کەرستہ ناقہ	سہ

فورمی جوئی (STKOIO)

ہاتیہ ریکخستن ژ لایی:

رئقہ بہریا کارگہ می

تیبینہری پشکا تاییہت

بہرور :

نمونە يا ژمارە (۴)

دەرگەھا گشتى يا بازارگانیا كەرستين خوارنى

(پشكنينا كەرستين زقراندى)

پشك /

ناقى لىقى /

ژمارا كۆگەھى /

بەروار /

ناقى لايەنى هە قشك	نەگەرى خاستنە ق ا كەرستەى	بەروار	ژمارا ليستا فروتى	بەروار	ژمارا بەلگە نايىن تومار كرنا كەرستا	بەروار	ژمارا بەلگە نامىن مەزاختنا كەرستا	ژمارا پشكنينى	ژ
					ژ بۇ		ژ بۇ		

ھويربين

كۆگەھ

چەسپىنەرى كۆگەھى

پشکا حەفتى

خزمەتگوزارىيىن كۆگەھى (الخدمات الخرنية)

بجھئنانا پرؤزا دى ب نىقى مینتەفە ئەگەر خزمەتین پیدى دگەلدا نەبن . ئانكو داکو پرؤزە بشیومكى باش بهیتە بجھئنان پیدى ب چەند خزمەتايە بۇ بریقەبرنا كارین خو بشیومكى كارىگەر. و ھەر وەسا دبواری كارى كۆگەھان دا ژى ئەم پیدى ب ھندەك خزمەتین كۆگەھيینە ، ئەگەر خزمەتین گرىداى بن ب كۆگەھیقە يان ب كارمەنداقە يان ب كەل و پەلاقە. ئەوژى بۇ باشترکنا كارى كۆگەھان. و دقى بەندیدا دى گەنگەشى كەين لدور لايەنن ھەمەجورین دەينە ھژمارتن خزمەتین پیدى بۇ بجھئنانا باشترین ئەنجام دکارى كۆگەھيدا. و لەورا كۆگەھ پیدى ب فان خزمەتین ل خواری يە:

أ- باشكرنا كۆگەھان:

كارگيريا كۆگەھان ب گشتى كەرستان يان كەل وپەلان عەمباردكەت ب مەرەما بەرسينگرتنا داخووزين ل سەر ل ھەر دەمەكى. لەورا دقيت بەردەوام كەرستە و كەل و پەلین عەمباركرى بپاريزيت. بەلى پرؤسەيا پاراستنا كەرستين عەمباركرى كارەكى بساناھى نينە بەلكو چەندين ئاريسا بخوقە دگريت، ئەگەر ئاريسين كارگيرى بن يان ئاريسين ريكخستن يان ئاريسين تەكنيكي ... ھتد.

رەنگە ژ ناف وان ئارېشىن توشى كەل وپەلېن عەمباركرى دېن گورانكارى
 وكىماسى وژكاركەفتن بيت ^(۱) . لەورا دقېت كارگېرىيا كۆگەهان يەدەكېن
 پېدفى وەرگرىت بو باشكرنا كەل وپەلېن عەمباركرى ودقېت ژهەمى
 ئەگەرا بپارېزىت. و رەنگە سووتن ووزىكرن و ژنافچوون بەرچاقتىن
 دياردە بن يېن توشى كارى كۆگەهان دېن وپلەيا باشكرنا كەل وپەلېن
 عەمباركرى كېم دكەن. ودى قى فەكۆلېنىدا يا گرېداى ب باشكرنا
 كۆگەهاقە دى گەفتوگوىى لسەر كەين.

۱- ژ نافچوون (التلف):

رەنگە بەرپرساتيا سەرەكى يا كارگېرىيا كۆگەهان پاراستنا كەل وپەلېن
 عەمباركرى بيت ژ نافچوونى يان زيانقىكەفتنا گشتى يا توشى كەل وپەلا
 دبېت، ھەرەوسا پاراستنا كەل وپەلا داکو بېمېن ل سەر رەوشا خۇ يا
 رەسەن دەمى ھاتىنە بەرھەمىنان، و بېگومان ئەقە نەكارەكى بساناھى
 يىيە وگەلەك كېشە وئارېشا بخوقە دگرىت. وچەند ھژمارا جوړېن كەل و
 پەلېن عەمباركرى پتر بيت چەند پتر توشى ژنافچوونى دېن بشېوەكى
 يەكسان. و ب تايبەتى سەقا (سەرما وگەرماتى) كارتېكرنى دكەت ودقېت
 لدەمى عەمباركرنى ل بەرچاقت بھىتە وەرگرتن.

(۱) ھندەك ژ كەرستېن كۆگەهان توشى ناكۆكىي دېن دتايبەتمەندىيېن بېنجىنەمى يېن خودا لدەمى
 روېروبوونا فاكتەرېن سروشتى يان فاكتەرېن نەسروشتى چ ب مەبەست بيت بان بى مەبەست. بو
 نمونە: گولاف ، كەرستېن جوانكارىي ، گاز، فېلمېن وېنەگرتنى (يېن خام) ، كەرستېن خووانى ... ھتد.
 چونكە بو نمونە ناكۆكيا پلەيېن گەرمى يېن برىار لسەر ھاتىنە دان يان شەھى يان رووناھىي گەلەك دېنە
 نەگەرى كېماسيا يان گوھۇرېنى يان ھەتا ژكاركەفتنى و ل وى دەمى بکېر بكارىنانى ناھىن.

ژبەر فئ پیدفی بوو بو کارگیڤرییا کۆگه‌هان ژ وەرگرتنا هه‌می یه‌ده‌کان
دپشت راستین بو پاراستنا که‌ل وپه‌لان ژنافچوونی لده‌می عه‌مبارکرنی.
بو نموونه پیچانا که‌ل وپه‌لان بشیوه‌کی گونجای دبیته ئه‌گه‌ری پاراستنا
وان ئه‌گه‌ر که‌ل وپه‌لین تمام بن . یانژی کارگیڤرییا کۆگه‌هان بخو
پیرابوونین گونجای وەرگریت ئه‌گه‌ر که‌ل و په‌ل د نیف چیگری بن.

(ئه‌گه‌رین ژنافچوونی و زیانین دگه‌نه‌هه‌رستان)

لده‌سپیکئی دفتیت دیار بکه‌ین کو چه‌ند جیاوازیه‌کین هه‌ین دنافبه‌را
ژنافچوونی و زیانفیکه‌فتنی، هه‌رچه‌نده دساکار بن، و هه‌رچه‌نده رامانا
هه‌ردووکا ئه‌وه که‌ل و په‌ل نه لدویف سالوخه‌ت و تایبه‌تمه‌ندیین
پیدفییه بو بکارئینانی. مه‌ره‌م ژ زیانفیکه‌فتنی ئه‌وه ده‌می شیوه و
تایبه‌تمه‌ندیین پشکه‌کا که‌ل و په‌لی نه هه‌می ده‌یته گوهورین، بو نموونه
شکه‌ستنا شیشه‌کی یان گلاسه‌کی دناف کۆمه‌کا شیشاندا یان گلاساندا، یان
ژه‌نگیبوونا که‌رسته‌کی کانزایی دناف کۆمه‌کیدا، بو نموونه ژه‌نگیبوونا
کاچه‌کی یان ئامانه‌کی دناف کۆمه‌کا کاچکان یان ئاماناندا ... هتد.
به‌لی ژ نافچوون ئه‌وه ده‌می که‌ل و په‌لان گه‌له‌ک ژ تایبه‌تمه‌ندی و
شیوه‌یین بریار لسه‌ر هاتییه دان ژ ده‌ست دده‌ت و چ مفا تیدا نه‌مینیت و
بکیرنه‌هی‌ت بو بکارئینانی، بو نموونه وه‌کی ژ نافچوونا جلاکان، خوارنن
قودیکان، په‌می هتد.

و ژ لايهكې ديتړ، دهمې كهل و پهل توشې ژ نافچوونې و زياني دبن، نهفه
چهنده بې نهگهر نينه، بهلكو نهگهرين ههين لپشت ژ نافچوونې و زياني
و نهم دشيپن هندهك نهگهرين ژ نافچوونې و زياني يپن توشې كهل و
پهلان دهستنيشان بكهين، وهكي ديار ل خورې:

۱- ژ دهستدانا تايبهتمهنديپن كهل و پهلې بشپوهكې گشتي يان بشپوهكې
كهرتانه دهمې كهل و پهلهك تهر دببیت ژ بهر باراني و زيان فيدكهفیت،
و نهوژي دميينته ل سهر جوړي كهل و پهلې و جهې عه مباركرنې، و
پلهيا بهرگريا كهل و پهلې بو باراني بو نمونه جياوازيا دناقبهرا
عه مباركرنا ناسني و گهنمې.

۲- دهمې گاز درژيته سهر كهل و پهلان يان كه رستين كيميایي دببته
نهگهرې ژ دهستدانا كهل و پهلې بو هندهك ژ تايبهتمهنديپن خو و
زيان دگههيتي. و ههروهسا بشپوهكې روون وناشكرا سهبارمت كه رستين
كيميایي و گولاف و كه رستين خورني پرويددنت.

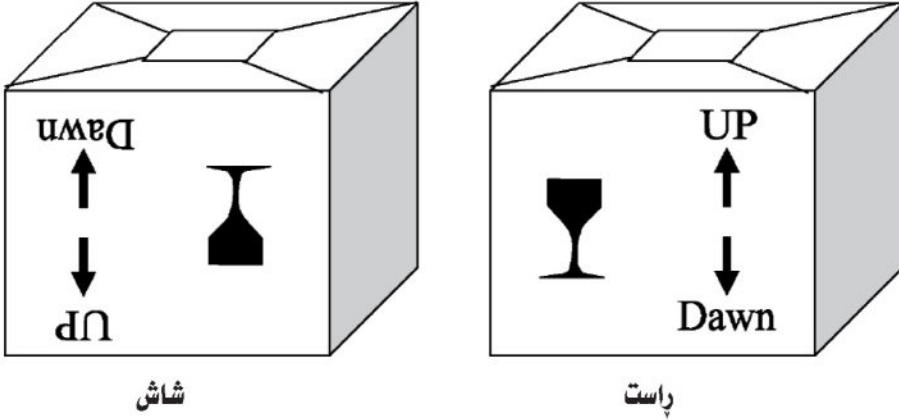
۳- عه مباركرنا خراب و رپكخستنا خراب و نهيا گونجاي نيكه ژ نهگهرين
گرنگين كهل و پهلان توشې ژ نافچوونې دكهن. بو نمونه وهكي دانانا
كهل و پهلين قورس (گران) ل سهر كهل و پهلين سقك كو نهفهژي
كارتيكرنې ل شيوهي وان يان كاري وان دكته.

۴- نہ پيچانا کھل و پھلان ب پيچانہ کا گونجای نہ گھرہ کی سہرہ کی ييہ بؤ
ژ نافيچونا ہندہک کھل و پھلان يان زيان گھاندنا وان، يان ژى نہ گھر
کھل و پھل گھلہک بھينہ دانان لبر حتافی تايہ تمہنديين وان دھينہ
گوھوړين يان پھنگی وان. و ہر و ہسا دھمی کھل و پھل توشی شہی
ژى دبن ہمان زيان ب وان دکھفیت.

۵- میٹش و مؤړين زيانہ خوش ہندہک جاران دبنہ نہ گھرہ کی گرنگ بؤ
ژ نافيچونا کھل و پھلان يان زيان گھاندنا وان. وھکی کارتیکرنا کرما
لسہر داری يان لسہر جاکان يان کارتیکرنا میٹش و موران لسہر
کھرستين خورانی وھکی شہکری و گھنمی.

۶- نہ گھر سندوقين کھل و پھلان بشيوہکی باش نہ ہينہ دانان و تايہت
کھرستين شيشہی. دبیتہ نہ گھری ژ نافيچونا وان کھل و پھلان يان زيان
گھاندنا وان. ژبہرکو ہاوردہکار نيشانا ددانیتہ سہر کھل و پھلی لدور
چہوانيا دانانا سندوقان. و دقيت بہرپرسی کؤگھہی ناگھہ ژ فی
چہندی ہبیت وھکی د وينہی (۱۷) دا ہاتییہ دیارکرن.

دروست دانانا سندوققا

وينه يي ژماره (۱۷)

سهربارى ھۆكارين ژ نافچوونى و زيانقىكەفتنى يين مه بهحسكرين
هندهك فاكتهرين دى ژى يين هين كو دسره كينه يان دھاريكارن بو
زيانقىكەفتنى وهكى ههلبژارتنا جههكى خهلهت بو عه مباركرنى يان
عه مباركرنا كهل و په لان دگهل هندهك كهل و په لين جياواز ژ وان يان
كارتىكرنى لسهر بكه ن. و ههروهسا جياوازا پله يين گهرماتىي. بو نمونو
كوگه هين ساركرنى بو عه مباركرنا كه رستين خوارنى و برينا كارهبى ل
هاقيني يان بارينا توزى ... هتد.

پېرَابوونېن پېدقى بۇ پاراستنا كەل وپەلان ژ نافچوونى:

تشتەكى ئاسايىيە ھەر كارەكى پېرَابوونېن پېدقى بۇ نەھىنە وەرگرتن دى توشى ھندەك رەوشىن زىانقىكەفتنى يان ژ نافچوونى بيت يىن چاقەرپنەكرى و ئەف چەندە پتر ديار دبىت د كارگىريا كۆگەھاندا، ژبەر مەترسىن د كارى كۆگەھاندا ھەين. لەورا دقېت كارگىريا كۆگەھان ھندەك پېرَابوونېن پېدقى وەرگريت. و ئەفېن ل خواری ھندەك پېرَابوونېن ھارىكارن بۇ پاراستنا كەل و پەلېن عەمباركرى ژ زىانى و ژ نافچوونى:

۱- لدەسپىكى دقېت پشتراستبىن ژ باشكرن و سەلامەتيا كەرەستىن عەمباركرى و نەوەرگرتنا وان ئەگەر توشى ھندەك زىانى و نافچوونى ببن و دقېت كەل و پەلېن دى دگەل نەھىنە عەمباركرن و دقېت ژى بەھىنە دووركرن. و ھەروەسا چىنابىت وان كەل و پەلان قەكەين يىن قەكرنا وان نەگونجىت دگەل سروشتى وان، چونكى دبىتە ئەگەرى بەلاقبونا وان و پتر توشى ئەگەرىن ژ نافچوونى دبن.

۲- پاقژكرن و تافىلكرنا عەردى و ديوارىن كۆگەھى ژ نافدا و دەرڤە و رەشاندا دەرمانا بۇ كوشتنا مېش و مۇر و مشكان داکو نەگەھنە كەل و پەلان.

۳- پشتراستبوون ژ عەردى كۆگەھى و ستوینىن وى ژ لایى بەرگريا وان بۇ بارانى و ھەروەسا نەھىلانا شەھى دناف كۆگەھىدا.

۴- دانانا پيشهريڻ جيگير بؤ پيشانا پلهيڻ گهريڻ و ساريڻ يڻ پيدفي بؤ كه رستيڻ عه مباركري داکو تايه تمه نديڻ وان كه رستيڻ گوهور پيڻ سهقاي کاريکرنى لسهر دکهن داکو بشيڻ نهجاميڻ ههر گوهور پينهکا رويددهت د پلهيا گهريڻ دا بزانيڻ کو لدوماهيڻ کهل و پهلان توشى ژ نافچوونى دکهن.

۵- دقيت بهردهوام سهحکهينه کهل و پهلان بؤ پشکنيڻ و پشتراسبوونى ژ باشيا کهل و پهلان و ههروسا دقيت کهل و پهلين ژ نافچووى يان زيان گههشتيڻ جودا بکهينهفه داکو کاريکرنى نهکهنه سهر کهل و پهلين دى.

۶- دقيت نامير و مهکينيڻ گونجاي بههلبزيرين بؤ فهگوهاستنا نافخويى يا کهل و پهلان، ژبهرکو هندهک کهل و پهل دقيت بدهست بهينه فهگوهاستن داکو نهشکين يان ژى ژبهر بچووکيا قهبارى وان، لهورا چينابيت بهينه فهگوهاستن بريکا هه لگريڻ داندانار.

۲- سووتن:

گهلهک جاران زهحهته نامارين ژيدهرين في مهترسيا توشى مروقى يان کهل وپهلان دبیت بهينه نهجامدان. کو نهفهژى دبیته نهگهري پهکخستنا وان. ههرچهنده سووتن دهيتته هژمارتن ئيک ژ ژيدهرين گرنگين مهترسيى د ژيانا مروقى يا روژانهدا رهنگه پتر ژ ژيدهرين دى يڻ توشى

كەل و پەلان دېن و نەخاسمە د بواری كاری كۆگەھاندا. و سەرەرای قى چەندى كارگىرپيا كۆگەھان بزاقى دكەت پىراپوونىن گونجاي وەرگريت بۇ دانانا سنورەكى بۇ مەترسيا سووتنى.

ژبەرکو سووتن دبیته ئەگەرى زیانەکا مەزن بۇ ماوەكى زۆر ودشیاندا نینە خۇدان بەیته قەرەبوكرن. و ژبلی كو كاری پروژە رادوہستیت و زیان دگەھیتە قازانجین چاقەرپىكرى و ھەرۈسا كارتىكرنا دەرونى ژى یا ھەى ل سەر كارمەندىن پروژەى و ل سەر خۇدانى پروژەى و ھەتا ل سەر جەماوەرى ژى یى سەرەدەرىى دگەل دەزگەھى دكەت.

و بەرى بەحسى سووتنى بكەین د كۆگەھاندا و ئەنجامىن وى دقیت لدسپىكى رامانا سووتنى ب گشتى دياركەین، مەرەم ژسووتنى: ئەو پروسەيىن لاوەكى یىن مەبەستدارن ژ ئەنجامى ھلبوونا كەرستان و ژ نافچوونا وان بشیوہكى گشتى یان كەرتانە. و د بواری كاری كۆگەھاندا، ئەم دبىنین سووتن ژ ئەنجامى رویدانەکا لاوەكییە یان گەلەك جاران ژ ئەنجامى خەمسارییە بۇ نموونە ژ ئەنجامى ھاقیتنا قوپكەكا جگارى و نەفەمراندنا وى و ب تايبەتى ل كۆگەھىن كەرستىن زویكا گورى دگرن تیدا ھەبن. یان ژى نيزيك كرنا ھندەك كەرستان ژ ھەقدوو و نەخاسمە ئەو كەرستىن زویكا ھلدبن و دبە ئەگەرى رویدانىن سووتنى ... ھتد. كارىن ب مەبەست ژى ل كۆگەھاندا روینادەن بتنى د ھندەك رەوشىن دياركریدا نەبیت وەكى دزىنى یان زیان گەھاندنا خۇدانى ... ھتد.

ژیدهرین رویدانین سووتنی :

بهری نهۆ مه دیارکر کو رهنگه (چیدبیت) سووتن لدهمی کاری ب مه بهست یان ژ ژبیرکرنی پروویدمت. ئەهفین ل خواری هندهک ژ وان ژیدهرانه کو پتر دووباره دبنهفه د رویدانین سووتنا کوگه هاندا:

۱- هافیتنا قوپکین جگاران یان زلکین شقارتا ل نیژیکی وان کهرستان ئەهین زوو گوپی دگریت یان بو نمونه هیلانا سوپهی فهگری ل زفستانی نیژیکی کهل و پهلان و ههروهسا فرینا چریسکا کو دبیته ئەگهری سووتنی.

۲- گریدانا کارهبی بشیوهکی خراب و کهفنییا وایران کو ماوهکی زور بهسر وانسه چووبیت، دبیته ئەگهری شورتین کارهبی و سووتنی، و ب تایبهتی دهمی پیلهکا توندا کارهبی بهیت وایر نهشین وئ هیزی هه لگرن.

۳- رشتنا هندهک گازین کیمیایی یین زویکا گوژی دگرن دبیته ئەگهری ناگر بهربوونی و نهخاسمه ل هافینن. یان دانانا وان ل نیژیک ژیدهرهکی گهرماتی.

۴- چریسکین کارهبی یین ژ ئەنجامی لیدانا بریسیا پهیدادبن ل زفستانی ئەهۆی ئەگهرهکی گرنگی رویدانا سووتنییه.

ھۆكاريڻ ھاريكار بۇ سووتنى:

ئەو ھۆكاريڻ مە بەھسكەرىن ئەم دىشىيڻ بېيژىن ھۆكاريڻ راستەوخۇنە يېڻ سووتنى، بەلى ژىلى ھۆكاريڻ سووتنى يېڻ مە بەھسكەرىن ھىندەك ھۆكاريڻ دىيڻ ھەين يېڻ نەراستەوخۇ ھاريكارن بۇ سووتنى ل كۆگەھان كو ژ رېكخستنا تايبەتا كۆگەھى بخۇيان ژ كەل و پەلېن عەمباركەرى پەيدا دېن، و ئەفېن ل خوارى ھىندەك ژ وان فاكتەريڻ ھاريكارن:

۱- ئاھايى كۆگەھى:

ئانكو جۇرى ئاھايى و كەرسىن ئاھايى پى ھاتىە ئاھاكەرن، وچەند ئاھايى يى بەيژىت بىت چەند ئەگەريڻ سووتنى دى دكىمەتر بىن و نەخاسمە لدمى رويدانا كارەساتىن سروسىتى و بەروفازى ژى راستە، بۇ نمونە ئاھايى كۆگەھى ئەگەر دار بىت يان پلېت يان بلوك.

۲- عەردى كۆگەھى:

ئانكو تايبەتمەندى و شىيانىڻ عەردى كۆگەھى بۇ بەرگىيا ئاگرى، ئەگەر عەرد ئاخ بىت يان كونكرىت يان دار يان ژى پلاستىك. و چەند عەرد گەلەكى رەق بىت پتر ھاريكارە بۇ پاراستنا كەل و پەلان ژ ئەگەريڻ سووتنى بشىوەكى بلەز.

۳- رپانك و ناھېر:

رپانك و ناھېر ژى رەگەزمەكى ھاريكارن بۇ سووتن و ژناھچوونا كەل وپەلان دەيتە دانان. چونكى رپانك و ناھېر ب بەربەستەكى ب ساناهى دەيتە

دانان يان هاريكارن بۇ قەگۈھاستنا سووتنى بۇ لايى دى يى كۆگەھى.
ئەگەر ئاسن بن باشترە بۇ پاراستنا كەل و پەلان ژ سووتنى.

۴- گليش و بەرمايك:

ھیلانا گليشى يان تشتين ھافيتى ل نيزىكى كۆگەھى دبيتە رەگەزەكى
ھاريكار بۇ ئەگەرین رویدانا سووتنى ۋەكى كاغەزا و پارچين پەرۆكان و
كارتونان و كيسكين نایلونى ... ھتد. و تايبەت دەمى دەينە دانان ل
نيزىكى ژیدەرەكى گەرماتىي يان ئاگرەكى.

خۇپاراستن ژ سووتنى:

ھەستكرنا ھەستكرنا مروقى ب مەترسيا ئاگرى تشتهكى نوى نينه بەلكو
تشتهكى كەفنه، دزفريتەفە بۇ دەمى ئاگر تيدا ئاشكرا كرى. بەلى تشتى
نوى دقى بواریدا، زوربوونا مەترسيين سووتنييه دژيانيدا لقى سەردەمى
ژبەر گوھۆرپينين شارستانى يين مەزن و ژبەر ھەمەجۇريا كەرستان.
لەورا كارگيرپين دەزگەھان پیرابوونين خو يين پیدقى و مردگرن دژى
سووتنى برپكا بكارئینانا چەندین رپکين جياواز بۇ خۇپاراستنى ژ
سووتنى، و دورشمى وان سەلامەتى ل بەراھيیە، بۇ نەھیلانا ھۆكارين
رویدانا سووتنى. و لەورا كارگيرپين دەزگەھان بۇ دوورئىخستنا قى
مەترسيي چەندین پیرابوونين خۇپاراستنى و مردگرن. و ئەقین ل خواری

ھندەك ژ وان پېر ابوونانە يېن كو دقېت ل كۆگەھان ھەبن بۆ كېمكرنا
ئەگەرېن رويدانا سووتنى:

۱- ھندى د شياندا بيت دقېت كۆگەھ ژىك دوور (دابىرى) بن بۆ كېمكرنا
ئەگەرېن فەگوھاستنا ئاگرى ژ كۆگەھەكى بۆ كۆگەھەكا دى. و
ھەروھسا دانانا نافرې دناقبەرا پشكىن ئىك كۆگەھدا بۆ فەدمركرنا
ئاگرى ل ئىك جھ و نەبەلاقبوونا وى بۆ ھەمى كۆگەھى .

۲- بەرھەفكرنا رېكىن گونجاي بۆ لقينا ترومبېلېن ئاگرفەمراندنى و
زەلامېن ئاگرفەمراندنى داکو بشېن كارېن خو بکەن ل دەمى
ئاگر بەربوونى.

۳- دانانا زەنگلېن ھشياركرنى و ئاگەھداركرنى ل چەندىن جھان ل
كۆگەھان ب مەرھما ئاگەھداركرنا كارمەندان ب زويتىن دەم. و
ھەروھسا بكارئىنانا ئاميرېن تايبەت ب ئاشكراكرنا ئاگرى. بەلى دقېت
بشېوھكى ئابورى بيت و بگونجېت دگەل سروشتى ناقچوونا كۆگەھى.

۴- ھندى د شياندا بيت كۆگەھ بلا نەھىتە ئاقاكرن ژ دارى داکو
ئەگەرېن سووتنى كېمتر لېبھېن.

۵- دانانا بتلېن ئاگرفەمراندنى و ئاميرېن ئاگرفەمراندنى ل بەردەست
كارمەندىن كۆگەھى، و جار جارە دقېت بەھىنە پشكىن بۆ پشتراستبوون
ژ بكيړھاتنا وان بۆ كارى. دگەل راھىنان وان ل سەر چەوانيا بكارئىنانا
وان ب شېوھكى چالاک و بلەز.

- ٦- ئەفئىن ل كۆگەھى كاردكەن دقئىت بهئىنە ئاگەھداركرن ب مەترسىيىن سووتنى برىكا بەلاقكرنا ئاگەھدارىيا ودابەشكرنا وان ل سەر كۆگەھى.
- ٧- دقئىت دەمى بەرزە دناقبەرا ھلبوونا ئاگرى و پەيوەندىكرنى ب ترومبىلا ئاگرڤەمراندنى بهئىتە كىمكرن، برىكا بكارئىنانا تەلىفونى يان تلكسا نافخوئى يان تەلىفونا وائىرس ھتد.
- ٨- دابىنكرنا دەرگەھىن دەرگەتنى و پىستركا بو دەرگەتنا كەسىن دناق كۆگەھىدا لدەمى رويدانا ئاگر بەربوونەكا ژ نىشكەكىڤە. داکو بشىن دەرگەفن و خو رزگاركەن. و ھەروەسا دقئىت ھەمى پىرابوونىن پىدقى يىن دژى سووتنى بهئىنە دابىنكرن دناق كۆگەھىدا. بەلى ئەگەر خەمسارى ھەبىت لدەمى بجهئىنانا كارىدا مەترسىيىن سووتنى دى ھەبن. ئانكو وەرگرتنا يەدەك و پىرابوونىن پىدقى و دووپاتكرنا بەردەوام ل سەر مەترسىيىن سووتنى دبىتە ئەگەرى كىمكرنا ئەگەرئىن سووتنى تا رادەكى مەزن.

٣- دزىن:

چەندىن مەترسىيىن ھەين توشى پرۇژەى دبن و دزى ژى ئىكە ژ مەترسىيىن سەھركى يىن توشى كارگىرىيا كۆگەھان دبن. و كارتىكرنەكا ماددى و گوزارەبى يا ھەى ل سەر بەردەوامىا كارى كۆگەھان بشىوەكى باش ئەم دشىيىن بىژىن دزىكرن بشىوەكى گشتى نە ژ لايى ياساى ڤە: ئەو

كىمبۇونە يا رۇيددەت د كەل و پەلەين كۆگەھىدا، ئەگەر كەرستە و كەل و پەل بن يان ژى ئامير و مەكىنەن دەينە بكارئىنان بۇ بېرېشەبرنا كارى كۆگەھى.

ھەرۇسا دزىكرن ل كۆگەھان بتنى دزىا كەل و پەلان و كەرستان بچۇقە ناگرىت بەلكو ھەرۇسا ئامير و مەكىنەن دەينە بكارئىنان ل كۆگەھى ژى بچۇقە دگرىت و تايبەت ئەو ئاميرىن سفك و ھەلگرتنا وان بساناھى و بەھايى وان گران و ھەرۇسا رىنگە بۇ ھندەك مەرەمىن دى بەينە بكارئىنان. لەورا پىدقىيە ل سەر كارگىرىيا كۆگەھان ھىيارى فى چەندى بيت و پىرابوونىن پىدقى وەرگىرىت بۇ نەھىلانا رۇيدانىن دزىى دناف كۆگەھاندا.

ئارمانچ ژ دزىى:

گومان تىدا نىنە كو مەرەما سەرەكى ژ دزىكرنى مفاوەرگرتنە ژ تىشتىن دەينە دزىن بۇ بكارئىنانا وان بشىوھكى راستەوخۇ يان ژى بۇ فرۇتتا وان و مفاوەرگرتن ژ پارى وان بۇ ھندەك مەرەمىن دىتر. بەلى ھندەك ئارمانچىن دى ژى يىن ھەين بۇ دزىكرنى وەكى زىان گەھاندا كەسەكى دى يان تىكدانا ناف و دەنگيا كەسەكى دى، و ھەرۇسا ھندەك جاران دزىكرن فەشارتنە بۇ ھندەك دزىن پىشتر، كو كارگىرى شىايە پىزانىنان ل سەر كۆمكەت يان ئەنجامدەرى ئاشكرابكەت، و بىقى چەندى سەرنجا كارگىرىيى دى ھىتە راكىشان بۇ ھندەك كەسىن دى.

و ھندەك جاران ژى مەرەم ژ دزىكرنى ئاگەھداركرنا بەرپرسى كۆگەھىيە و ۋەرگرتنا يەدەككىن پىدقى يە ^(۲) . كارگىپريا كۆگەھان پى رادبىت يان ب ئاراستهيا وى. ئانكو لقيره كەل و پەل ب مەرەما دزىي ناهينه دزىن بەلكو بۇ ئاگەھداركرنى و ھشياركرنىيە، و پشتى ھنگى كەل و پەلئىن ھاتىنە دزىن دەينە زفراندىن بۇ جھى وان و بەرپرسى كۆگەھى دەيتە ئاگەھداركرن.

جۆرىن دزىي:

مەرەما مە لقيره زانىنا چەوانى وچەندىيا تشتىن دەينە دزىن د كۆگەھى دا، ئەۋۋى دەمى كەل و پەلەكى عەمباركرى ب تەمامى بەرزە دبىت يان كىمدبىت، و باراپتر ئەف تشتە رويددەت د دزىنا تشتىن بزەحمەت بەينە ھژمارتن ۋەكى گەنمى يان كەرسىتىن خارنى ... ھتەد. و ھندەك جاران چىدبىت زەحمەت بىت دزى بەيتە ئاشكران وەكى بۇ نمونە تىكەھلكرنا ھويركا دارى و چاپى. و ھندەك جاران دزى دەيتە ئەنجامدان د كەرسىتىن شل دا ۋەكى تىكەھلكرنا وان دگەل ئافى داکو رەنگى وى كەل و پەلى تىك بچىت.

(۲) بۇ نمونە كارگىپريا كۆگەھان دانەيەكا دى ژكلىكىن كۆگەھى بكاربىنىت و كەل و پەلى بى ئاگەھداريا بەرپرسى كۆگەھى بىنتە دەر وچارەكا دى بزفرىنتەفە. ئەف كارە ژى بۇ ئاگەھداركرنا بەرپرسى كۆگەھى يە، بۇ پشتراستبوون ژ نەبوونا دانەيەكا دى ژ كلىكلا ل يەكەيەكا دى، ھەرۋەسا بۇ نمونە كرىكار بەينە پاسپاردن كو ھژمارەكا زۇرا سندوقىن برىار ل سەر ھاتىە دان ژ كۆگەھى فەگوھىزن، ب مەرەما پشتراستبوونا بەرپرسى كۆگەھى ژ ئاگەھداربوونى ب باشى دەرئىخستن و داخلكرنا كەل و پەلئىن كۆگەھى بۇ نمونە رەنگە چەند سندوقىن فاللا كو كەل و پەل تىدا ھەين بەينە داخلكرن، يان ژى براستى كەل و پەلئىن تىدا ھەين بەلى ژ جۆردكى دىنە يان ژ شىۋەكى دىنە.

ژیدهرین دزی:

دوو ژیدهرین ههین بو رویدانا دزی، نهوژی ئهقین ل خواری نه:

۱- ژیدهرین نافخوی:

دهمی دزی رویددعت ژ لایئ کهسین کاردکهن دناف کوگههیدا نهگهر کریکار بن یان کارمهند بن. و باراپتر د قی رهوشیدا بشیوهکی باش و هویر پلان بو دزی دهیته دارستن. ژبهرکو کهسین ل کوگههان کاردکهن پیژانین ههین ل سهر جوړین کهل و پهلان و جهین وان و دهمین گههشتنا وان و دگهل نهبوونا نهگهرین ئاشکراکرا دزی بشیوهکی راستهوخو دهمی رویددعت.

۲- ژیدهرین دهرهکی:

نهوژی دهمی دزی دهینه نهجامدان ژ لایئ نهو کهسین ل دهرقهی دهرهکی ئانکو ژ لایئ دزیکهرین شارمزا. و ب گشتی نهو ژ دهرقهی دهرهکی دهین و باراپتر زیانی دگههیننه کوگههی وهکی شکاندنا دهرهگاها و پهنجهرکا و کهل و پهلین کوگههی.

خوپاراستن ژ دزی:

هندی خهمساری یان خهلهتی ههبيت د پاراستنا کوگههی یان د کهل و پهلین عه مبارکری دا دزی دی ههبن، لهورا هشیاری و خوبه رههفکرن و

وهرگرتن پيرابوونين گونجاي تشتهكي پيدفييه بو پاراستنا كهل و پهلان
ژ دزيي. و ئهفین ل خواری هندهك پيرابوونن دهينه وهرگرتن بو
پاراستنا كهل و پهلان ژ دزيي:

- ۱- پشتراستبوون ژ سهلامهتی و موکمی ئافاهیي کۆگههی.
- ۲- پشکنينا قزلا و دهرگهها بشيوهکی بهردهوام و دووپاتکرن ل سهر
موکمی وان و دقيت کويپين وهکی وان نهبن دزيکهه بشين بکاريبنن.
- ۳- دقيت زيرفانين شهفی ههبن بو پاراستنا كهل و پهلان ژ دزيي.
- ۴- دقيت سهردانين ژ نيشکهکی فه ژ لايي کارگيريا بلند بو پشتراستبوون
ژموکمی پيرابوونين ئەمنی يين دهينه وهرگرتن ل کۆگهها. و ههروهسا
ههبوونا زيرفانان و تايهت ل کۆگههين مهزن.
- ۵- سهردانين ژ نيشکهکی فه بو ئەنجامدانا جهردی و پشتراستبوونی ژ
چهنديهيا كهل و پهلان و ومکههفكرنا وان دگهل تومارين کۆگههی.
- ۶- پشکنينا کارمهندان لدهمی چوونا وان بو مال ل دوماهيا دهوامی داکو
پشتراستبين چ كهل و پهلان نهبرينه دگهل خو و تايهت كهل و پهليين
بچووك و بهاگران.

و پشتی مه بهحسی پيرابوونين خو پاراستنی گرین ژ دزيي دی بهحسی
چارهسهرکرنی كهين نهگهر هات و دزيهکی رویدا، كو دقيت ليژنهك بهيته
پيکئينان بو فهکولينا تشتی هاتيه دزين، و دقيت پهيوهندي ب ئاسايشی
بهيته کرن بو ئەنجامدانا فهکوليين تايهت و ئاشکراکرن ئەنجامدهران.

ب- چاقدانا کارکه رین کۆگه هان:

هەرچەندە بکارئینانا تەکنولۆژیی بۆ ئەنجامدانا کاران یا گەهشتیه ئاستین بلند ژ پێشکەفتنی. بەلای هەر مەرۆف دەمینیت فاکتەرەکی هەفیشک و گرنگ بۆ ئەنجامدانا کاران بشیوهکی موکم و کاریگەر و بۆ ماوهکی درێژ و تەکنولۆژیا دەمینیت ئامیرەک بۆ بجهئینانا کاری. پەنگە ئەف ئاخفتنه ل سەر کارگیڕیا کۆگه هان وئەوین تیدا کاردکەن ب پیدقی بهیتە وەرگرتن، چونکە دەزگههین نوی پیچ پیچە ناماژیا ب وی چەندی کری بهینە دناف کاری کۆگه هاندا هەتا کول وەلاتین پێشەسازی یین پێشکەفتی یا گەهشتیه وی پادە کەسەک یان چەند کەسەک بشین وان کۆگه هان برێقهههین یین هژمارەکا گەلەکا زۆرا کەل و پەلان تیدا هەین و دشین بلەزترین روونکرنا پێشکیش بکەن و داخوازا دابینبکەن بشیوهکی بلەز. بەلای جارەکا دی دی بیژین و دی دووپات کەینەقه کو مەرۆف دەمینیت بەرپرس ژ برێقهههینا فان هەمی تشتان.

و لەورا دقیت کاودانین کاری و هۆکارین کارتیکرنی ل سەر دکەن بهینە قەکۆلین، یین دبنە ئەگەرئ زیدەبوون یان کیمبوونا کاریگههیا کارمەندی د بواری بەرهههههینانی و ئەنجامدانا کاری.

دابەشکرنا کارکه ران ل کۆگه هان:

د هەر چالاکیهکی یان کارەکی ژ کاران تیبینیا ئەوی دی کەین کو کارکه ران ئاستهکی زیدەتر هەیه، هەر وەسا چالاکیا کۆگههی ژ کاری دی

جودا نینه، سەرباری قى دشیين تیبینیا هەبوونا دوو ئاستین پيشهیی یا کارکەران ل کارگىرییا کۆگەهاندا بکەین کو ئەقەنە:

۱- فەرمانبەرىن کارگىرى: ئەون یین ل کارگىرییا کۆگەهان کاردکەن، ومکی ئەمیندارى کۆگەهى و چافدییر و بەرپرسى پشکینى و ومگرتنى و ژمىریار.

۲- کریکارین پیکگوهۆرىنى: ئەو کەسن یین سەریەرشتیا قەگوهاستنا کەرستان ل دەرقلە کۆگەهى بۆ ناف کۆگەهى دکەن و بەروفاژى، یان ژى ب کارى ریکخستنا کەل و پەلان دناف کۆگەهىدا رادبن، و لقیره بۆ پرۆسەیا قەگوهاستنى رەنگە ھندەک ئامیران بکاربینن و تايبەت بۆ قەگوهاستنا کەرستین گران و قەبارە مەزن و دبیزنە قى چەندى قەگوهاستنا ئامیری، یان ژى ب دەستى ھندەک کەل و پەلا قەدگوهیژن ئەگەر سروشتى وان کەل وپەلان بەرگەیا قەگوهاستنا ئامیری نەگريت. و باراپتر ئەف کریکارە یین د ئاستەکی نزمدا د کارگىرییدا، لەورا دقیت بەینە سەریەرشتیکرن و بەردەوام رینمایى بۆ وان بەینە دیارکرن بشیوهمکی دروست.

ئەگەرىن پویتەدانى ب کارمەندین ل کۆگەهان کاردکەن:

بىگومان ومکی مە گوتى مروقى د ھەر پرۆژەکی دا گرنگییا خو یا ھەى د کارى دا، لەورا دقیت پویتە بەیتە دان ب وان کەسین دپروژاندا کاردکەن

چونکہ ئەفە ژى دى مفايەكى مەزن گەھىنتە ھەردوو لايان، ئانكو كارگىرىيى و كارمەندان. وئەف چەندە ل سەر كارگىرىيا كۆگەھان ژى بچھ دەيت. و چەندىن ئەگەر ھەنە بۆ پويته دانى ب كارمەندان ل كۆگەھان كو ئەفین ل خواری نە:

۱- پويته دان ب كارمەندان يان ئەوین ل كۆگەھان كاردكەن دمردكەفیت ژ دیتنەكا مرؤفایەتى يا كارگىرىي بەرامبەر ئەو كەسین ل دەف كاردكەن.

۲- مرؤف د كارگىرىيا كۆگەھاندا پلاندا نەر و بچھىنەرى كاریيە، لەورا دقیت پويته پى بەیتە دان چونكە كارتیکرنى دكەت ل سەر بچھىنانا كاری.

۳- ھەر چالاكیەك دكەفیتە بن كاریگەریا زانستى و پيشقەبرنىدا، و ھەمان تشت بچھ دەيت سەبارمت چالاكیين كۆگەھى ژى، لەورا دقیت كادرین كۆگەھى بەینە پيشقەبرن داکو كارین خو بشیۆمكى باشتر برپيشقەبەن.

۴- سروشتى كاری كۆگەھان يى بزەحمەتە و يى نەخۆشە و گەلەك جاران دەل و مەرچین نالەباردا دەيت، ژبەر قى چەندى كار وەسا دخازیت بەردەوام چافدیرىا كارمەندان بەیتە كرن داکو بشیۆمكى باشتر و گەرمتز بەردەوامیى بدەنە كاری خو.

۵- گەلەك جاران كارمەند دەمەكى پتر دېنە سەر ل كۆگەھان ژ مالين خۆ لەورا زانينا كاودانين كارى و ھەر تىشتەكى دىبىتە ئەگەرى ئاسوودىيا ھزرى و جەستەيى و دەرونى بۆ كارمەندان و ھەروەسا زانينا كارتىكرين لاوھكى وەكى كارتىكرنا دەنگى و روناھيى و گەرمايى ... ھتد. ھەمى جھين پويىتەدانى نە بۆ كارگىريا كۆگەھان. ب قى چەندى بۆ مە ديار دىبىت كو دابىنكرنا كاودانين گونجاي ل دەوربەرىن كارى كۆگەھان دىبىتە ئەگەر كارمەندان بشيوھكى باشتر و كاريگەرتر كارين خۆ ئەنجام بدەن. و ھەروەسا دقيت وى بۆچوونى بگوھورىن كو دىبىزىت كۆگەھ جھەكى نەسەرەكى يان نەگرنگە و كەسىن نەزىرەك تىدا كاردكەن. بەلكو پىدقايىبە كەسىن خودان شيان بەينە بكارئىنان بۆ برىقەبرنا كۆگەھان يىن باوەرنامين زانستى ھەين د بوارى كۆگەھان وەمباركرنىدا، و ھەروەسا دقيت خودان نافودەنگەكى باش بن.

شيوازين پويىتەدانى ب كرىكاران دناف كۆگەھاندا:

ھندەك پىرابوونين ھەمەجورىن ھەين بۆ پويىتەدانى ب كارمەندىن كۆگەھان، كو دجىاواز نىنن ژ پىرابوونين دەينە وەرگرتن ل پشك و كارگىريين دى و ژ ھەمىان گرنگتر ئەقین ل خواری نە:

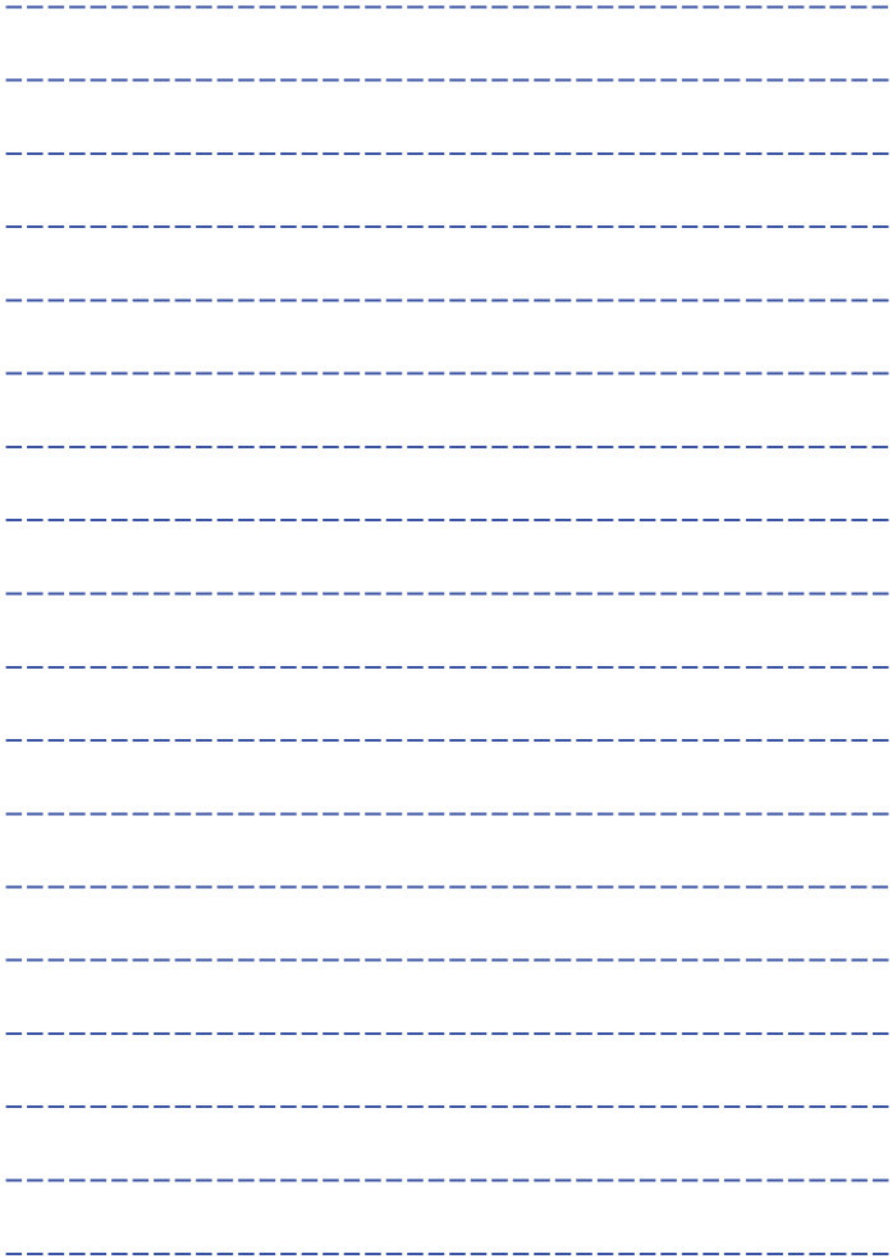
- ۱- سروشتی كاری كۆگه‌هان یی بزەحمەتە، لەورا دقیت پاداشتین مادی هەبن بۆ كارمەندان بۆ هاندانا وان بۆ بەردەوامبوونی ل سەر كاری خۆ و ئەنجامدانا كاری خۆ بشیوهكى گونجای و كاریگەر.
- ۲- دقیت هەلسەنگاندن هەبیت بۆ كارمەندان ژ لایى كارگيرى فه، برىكا ئاراستەكرنا نفیسارین سوپاسیى بۆ كارمەندان یان پله‌بەرزكرنا وان بۆ پوستین بلندتر و راسپاردانا بەرپرساتیین مەزنتر ب وان.
- ۳- دانا ممولەتین گونجای بۆ كارمەندان، یین كارتیكرنى ل سەر كاری وان نەكەن، داکو ووزمیا خۆ نوبكەنەفه، و بزقپنە كاری چالاكتر و ئارەوزیا كاری ل دەف وان پتر لیبهیت.
- ۴- دابینكرنا خزمەتین پیدفی و بشیوهكى گونجای ومكى خارنگهه و سەرشوویا و دەستشوویا و فه‌گوهاستنى و تایبەت ل كۆگههین دویر ژ باژیران.
- ۵- بەشداركرنا كارمەندان د خولین راهینانى و نمایشین مەیدانى د بواری كارین كۆگههیدا داکو پتر شارەزابین و پیزانینین نوی وەرگرن د بواری كاری خۆدا. و هەروەسا دقیت بەردەوام هەفدیتن هەبن دناقبەرا كارگيریا كۆگه‌هان و كارمەندان بۆ دیاركرنا پویته‌دانى ب كارمەندان وزانینا پیدفی وئاریشین وان و چارەسەركرنا ئاستەنگین دەینە د رىكا واندا. و هەروەسا چارەسەركرنا نەساخیین دەینە كارمەندان ژبەر سەردەمریكرنى دگەل هەندەك كەرسیتین كۆگه‌هان.

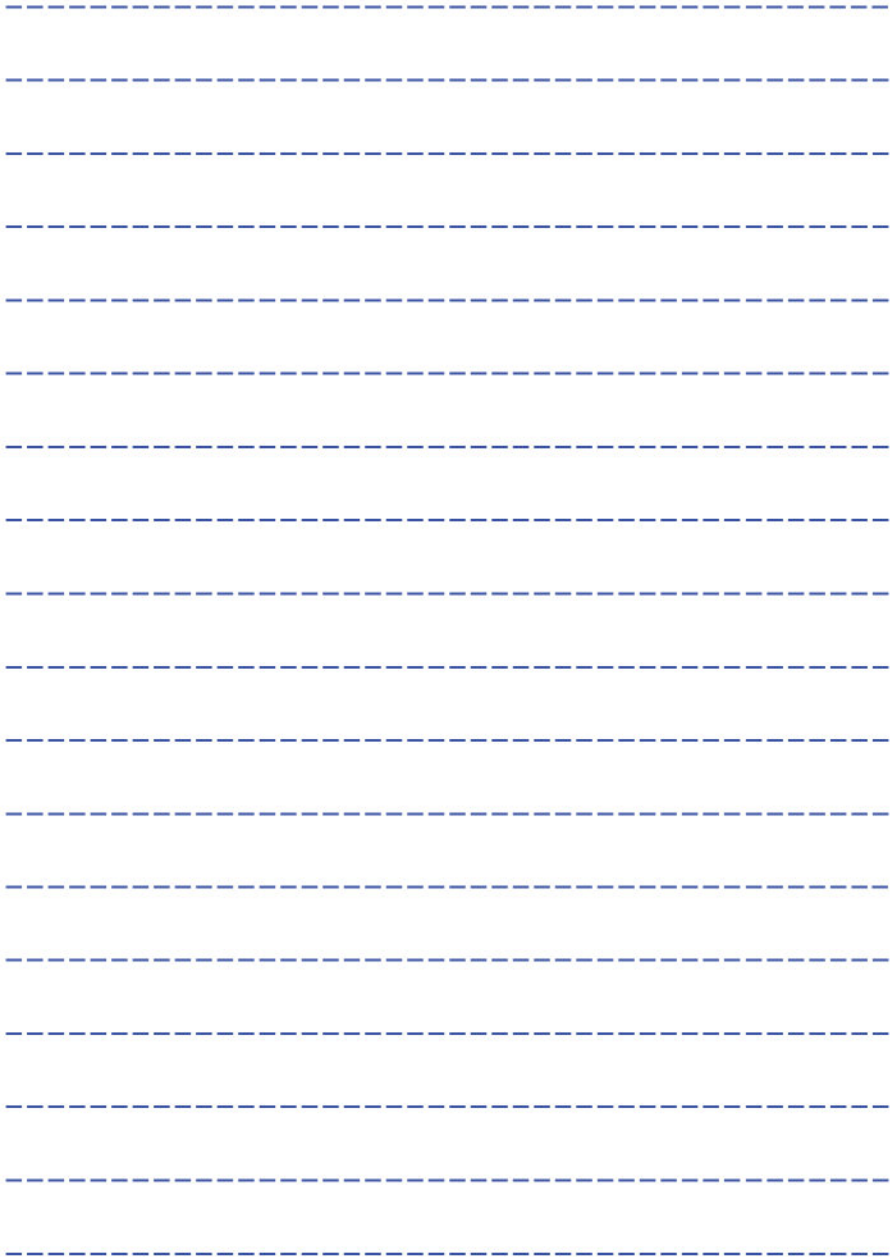
زاراڧ

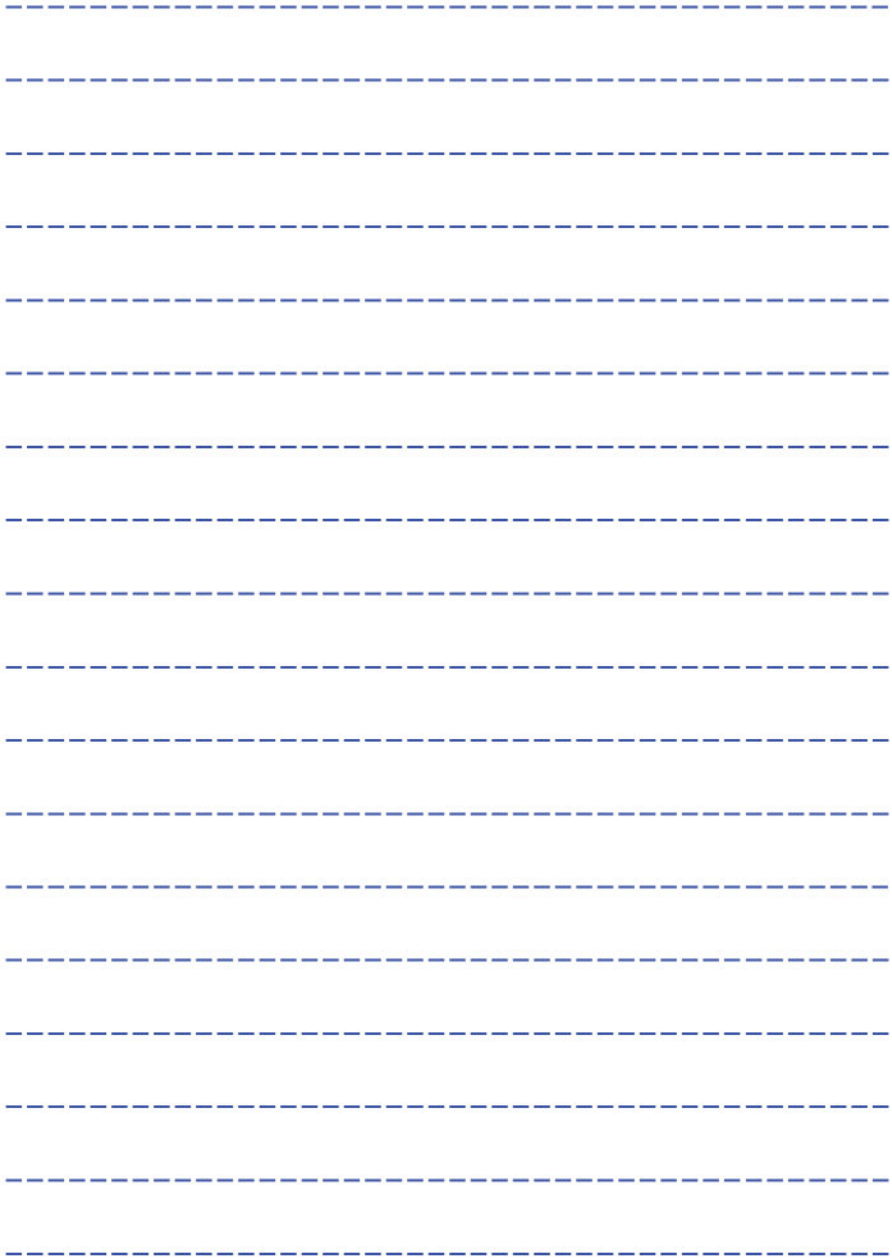
بادىنى	سورانى	غەربى
پرۇسەيا بەرھەمئىيانى	پرۇسەى بەرھەمھىنان	عملية انتاجية
سنورىن ئىكلاگەر	سنوورى يەكلاگەرھوہ	حدود فاصلة
كۆگەھ	كۆگا	مخزن
تايپكرن يان چاپكرن	چين چين كردن- پيت چنين	تنضيد
كارگىرىيا گۆگەھان	كارگىرى كۆگاكان	إدارة المخازن
پلاندانان	رەنگرىزى - پلاندانان	تخطيط
كەل وپەل	كالا	سلعة
كەرستە	كەرستەكان	مواد
پشكنين	نۆرىن- پشكنين	فحص
بەردەوامى	يەكبىنە - بەردەوامى	استمرار
كەل و پەلى نىف چىكرى	كەل و پەلى نيوەچل دروستكراو	البضاعة نصف المصنوعة
دابىنكرن	دەستەبەركردن	توفير
مسۆگەركرن	مسۆگەركرن، دابىن كردن	ضمان
ئىش ، پەتا	پەتەكان	الابئة
دەزگەھىن ئابورىا نشتىمانى	دەزگای ئابوورى نشتىمانى	مرافق الاقتصاد الوطني
فاكسىن	پىكوتەكان	اللقاءات

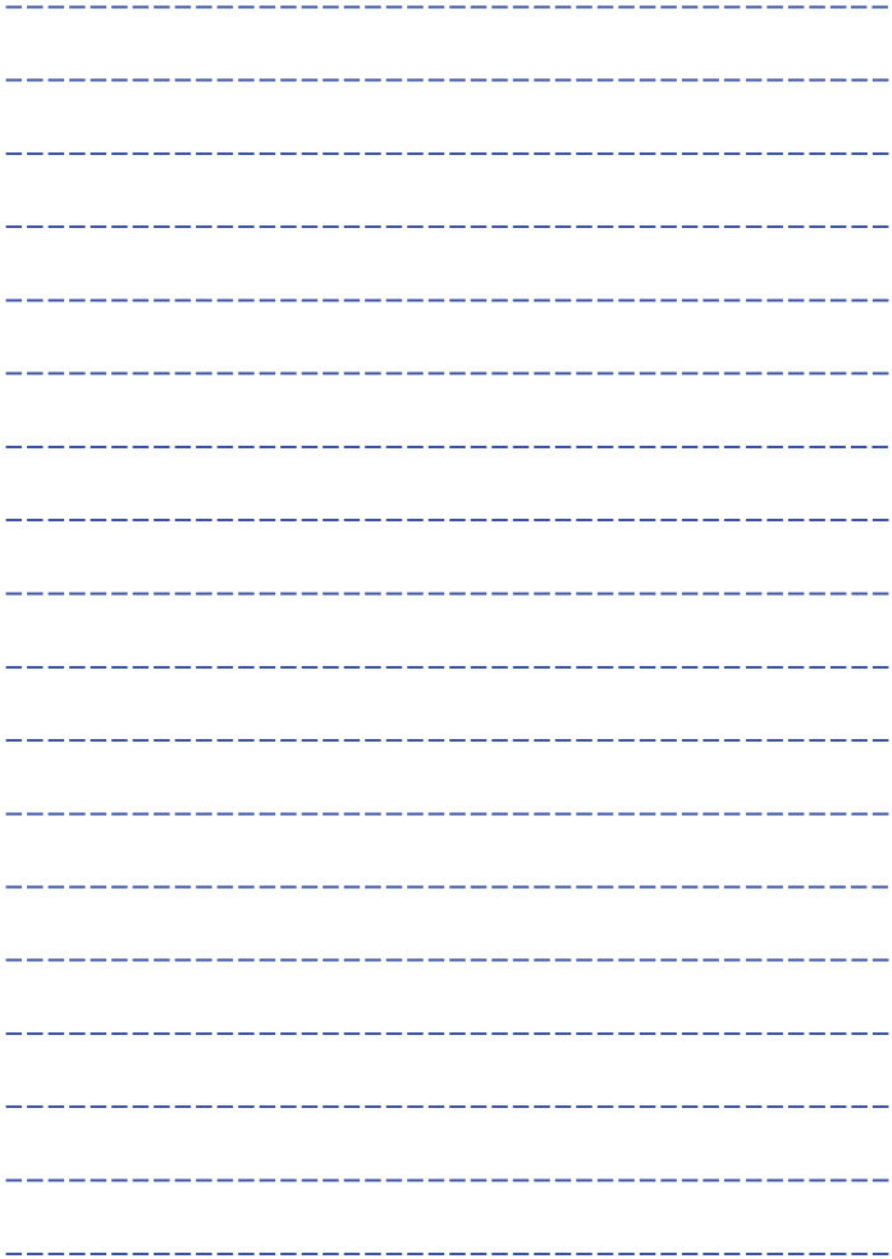
منشأة	دامه زراو	دهزگه ه ، دامه زراو
خصم	داشکان	داشکاندن
تصنيف	پولينکردن	پولينکرن
تبويب	بهش بهش کردن ، خانه بهند کردن	پشك پشك کرن ، جين جين کرن
ترميز	هيما کردن	هيماکرن
تنمية	فراژوووون - گهشه پيدان	گهشه پيدان
معدات	نامير مکان	نامير
الرقابة المخزنية	چاوديري کؤگايي ، سانسورکردني کؤگايي	چاقديري کؤگهه
تنظيم	سهروبه نند کردن، ريکخستن	ريکخستن
صنف	بابهت	بابهت ، توخم
أمين مخزن	کؤگاو ان - نه مينداری کؤگا	نه مينداری کؤگهه
إشعار	ئاگه دارکردنه وه	ئاگه هدارکرن
رافعة شوکیة	هه لگري دداندار	هه لگرا دداندار
مطاط	کشوک	کاوچوک
مترابطة	يه کانگير	پيکفه گريدای
رصيد	دهستمايه	دهستمايه
الجرد الفعلي	مايه ژميري کردهيي	جهدا فعلي
بيانات	بلاونامه - بهياننامه	داتا ، بهيانات

أشرطة مغناطيسية	بافته‌ی موگناتیسی	تیپین مه‌گناتیسی
توصیف	راناندن	رافه‌کرن
الفخار	گلینه سازی	گوزه‌گه‌ری
رفوف	خانه‌شوینه‌کان	رفانک
مناقلة	گواسته‌وه‌ی کاری	فه‌گوهاستنا کاری
النظام الهجائي البسيط	سیسته‌می داشۆرانی ساکار	سیسته‌می ئەلفبایا ساده
النظام الحتمي	سیسته‌می هه‌ربوون	سیسته‌می حه‌تمی
بشكل طردي	به‌شیوه‌یه‌کی یه‌کسانی	بشیوه‌کی یه‌کسان
المعلبات	قوتو به‌ندی	خارنن قودیکا
مبیدات	له‌ناو به‌ره‌کان	قرکه‌ر
وباء	په‌تا	په‌تا ، ئیش
مطلوب	داواکراو	داخاز
كلي	هه‌مووانه	گشتی
جزئي	که‌رتانه- به‌شه‌کی	پشکه‌ک ژئ
الرفوف والقواطع	خانه شوین و ناوبره‌کان	رفانک و ناقه‌ر
نفايات	فریدراوه‌کان	گلیش ، به‌رمایک
الضوضاء	ژاوه‌ژاو	ده‌نگبلندی
مغاسل	شو‌رینگه	ده‌ستشوو

A series of 20 horizontal dashed blue lines, evenly spaced, spanning the width of the page, intended for handwriting practice.